

BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITARA
BUCUREȘTI

Cota 36288

Inventar 504437

NESTOR URECHIA

ROBINSONII BUCĂGILOR

INTÂMPĂRILE A TREI GERGETASI

Editura Librăriei SOCEC & Comp. S. A. București

ROBINSONII BUCEGILOR

DE ACELAȘ AUTOR

IN BUCEGI.

DANS LES CARPATHES ROUMAINES (Paris, Plon-Nourrit, éditeurs.

DRUMUL BRAȘOVULUI.

CĂRȚI PENTRU TINERIME

ZĂNELE DIN VALEA CERBULUI (Povești pentru copii).

CĂRUȚA POȘTEI: Cum călătoriau strămoșii noștri (în „Biblioteca pentru toți“ Alcalay).

POVESTIRI DUIOASE, DUPĂ RENÉ BAZIN (în „Biblioteca pentru toți“ Alcalay).

GĂZE (povești din lumea insectelor) (Socec).

DRAGI SĂ NE FIE MUNȚII (în biblioteca Asociației „Cercetașii României“).

UMBLEȚUL PE JOS (în „Biblioteca pentru toți“, Alcalay).

VĂ APARE ÎN CURÂND:

ĂRIPĂ ȘI CÂNĂBEE (Povești din lumea păsărilor).

82
475

~~INSTITUTUL PEDAGOGIC DE 3 ANI
BUCUREȘTI
BIBLIOTECA~~

NESTOR URECHIA

ROBINSONII BUCEGILOR

358439

*... Umbletu' pe jos, cel mai frumos
cel mai sănătos, cel mai cu folos, că
toute le vezi, toate le cercetezi, toate le
privești mai de aproape, ceace-ți aduce
dulce plăcere și cea mai bună sănătate.*

Vornicul Iordache Golescu.

Operă premiată de Academia Română.

~~INSTIT. PEDAGOGIC DE 3 ANI
BUCUREȘTI
Nr. Inv. *22*
BIBLIOTECA~~

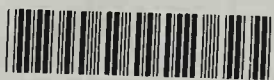
~~Instit. Pedagogic de 3 ani
Nr. inv. 93592
BIBLIOTECA~~

BUCUREȘTI
Editura Librăriei SOCEC & Co. Soc. Anonimă
1923

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 36288
Inventar 504437

36288

PC 88/02

B.C.U. Bucuresti

C504437

CERCETAȘILOR ROMÂNI

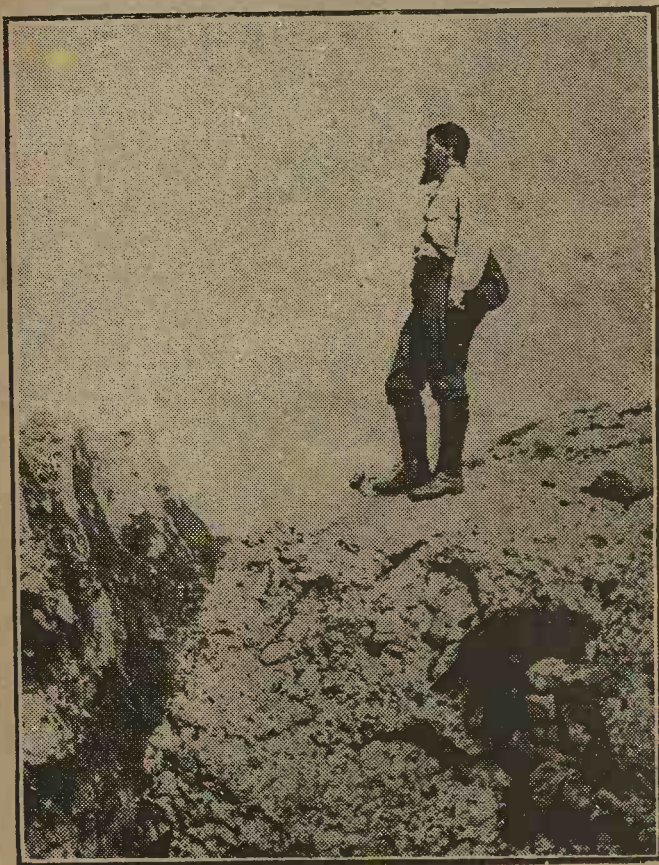
DEDIC ACEASTĂ CARTE
SCRISĂ DE DRAGUL LOR

I
LA CAMPINA

Sub nucul cel mare din curtea boerului Verescu

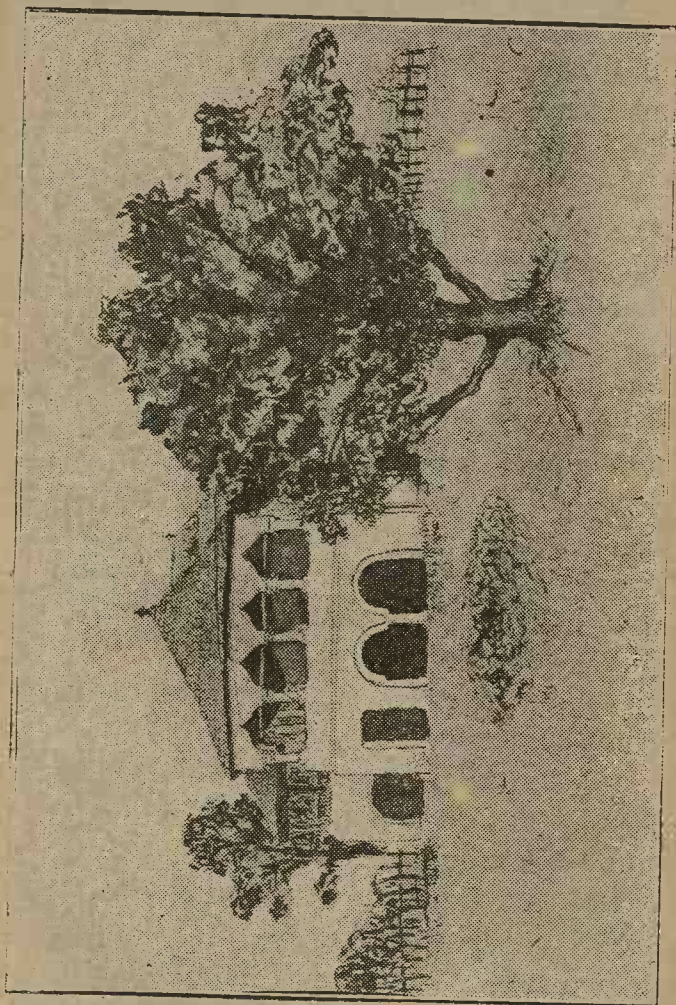
Era în anul 1875. Casa Vereștilor, casă boerească de țară, zidire bătrână, sta în mijlocul curții unei sfori de moșie, cam la capătul orașelului Câmpina, dealungul șoselei naționale, care leagă Ploeștii cu Predealul.

În dosul casei, vie perzându-se în zare; la dreapta, porumbiște, la stânga coastă foarte povârnită, până în valea râului Câmpinița. În față, o curte lungă și largă, ierbată peste tot. Podoaba acestei curți nu putea fi un biet rontuleț de flori — ochiul bouului, petunii, gheorghine, verbine — ci, fără îndoială, nucul uriaș, ce se înălța, cam pe dreapta, nuc secular, la umbra căruia nu era în stare să

crească nici o vegetație alta decât o iarbă scundă și deasă. Nuc, în care, urcându-te, te perdeai prin crengăria lui, ca într'un oraș cu străzi întortochiate. Dar pe lângă măreția lui de moșneag, care multe a văzut și multe a auzit prin negurile vremurilor, nucul avea ceva deosebit de miile de pomi de felul lui din țară: într'o crăpătură a trunchiului, în dreptul celei d'întâi furci, sta neclintită o iconiță a Maichii Precistei. Cum, când venise icoana aceea în acel loc, înfigându-se în trunchiul nucului, nimeni n'ar fi putut spune. Atâta se știa că ocrotește pe cei adăpostiți sub copacul roditor.

Intr'o după ameză de Iulie dogorătoare, se aflau, strânși la umbra deasă și răcoritoare a arborelui stufos, patru inși, din cari trei, niște flăcăiandri, tolăniți pe iarbă, ascultau, cu luare aminte, povestirea unui bătrân, cu barba albă ca a sfântului Petre, așezat într'un jeț.

Puternic de interesantă trebuie să fi fost istorisirea bătrânului, de era, cu atâta încordare, urmărită de tinerii, pe

cari, nici zbeguirile nebunaticе ale unui câine lătos, nici frecăturile dezmiерdoase ale unei pisici vărgate nu-i turburau în ascultarea lor.

Dar, dela o vreme, glasul povestitorului se împutină; se opri o clipă, apoi bătu în palme de trei ori. Curând se ivi, condusă în tact de mama Neacșa, econoama casei, o slujnică în costum național, purtând o tavă mare cu dulceți și o cafea. Fiecare, din cei de sub nuc, făcu cinste, care mai cu zgomot, care mai pe tăcute, dulceței și apei reci. Cel cu barba albă scoase, dintr'un buzunar, o tabacheră de argint plină de tutun auriu, învârti o țigară, îi dete foc și începu să pufăe cu mulțumire, umflându-se în jeț, și sorbind, când și când, din ceașca de cafea fumegândă.

— Ei, băeți, acum să-mi spuneți ce gândiți despre copiii căpitanului Grant, întrebă bătrânul, pe franțuzește.....

Faima romanelor științifice ale lui *Jules Verne* începuse abia să pătrundă în România, așa că respectabilul profesor francez *Louis Viré*, povestind, în

acea zi, celor ai săi trei elevi, din capodopera lui Jules Verne: „Les enfants du capitaine Grant“, le dăruia o adevărată trufanda literară și științifică ¹⁾).

Unul din ascultători, mărunțel, cu ochii albaștri și părul vâlvoi, răspunse:

— Mie mi-a plăcut geograful Paganel...

Dar altul înalt, slab, oacheș, cu doi ochi ca tăciunii, întrerupând:

— Ei așa, Paganel, un zăpăcit, cu nasul în cărți...

— Zăpăcit, zăpăcit, dar ce om învățat...

— O fi fost „savant“, se amestecă, cu vioiciune, un al treilea ascultător, un băiat cu mișcări repezi și privirea rătăitoare, o fi fost „savant“, dar prea fricos ca un iepure.

---

1) Unii băieți din generația mea s'au delectat și înduioșat citind această carte a lui J. Verne, în care se desfășoară peripețiile unei expedițiuni în căutarea căpitanului Grant dispărut, expedițiune întreprinsă de nobila pereche Glenarvan, protectoare a celor doi copii ai căpitanului.

Mai bine să ne învinuim de bărbăția fiului și de duiosia fetei căpitanului Grant.

— Dar despre lord și lady Glenarvan, protectorii lor, nu spuneți nimic? întrebă iarăși, zâmbind, povestitorul.

— Ce să spunem? Oameni cu suflet bun...

— Buni de puși la rană...

Cei trei băieți: Mitu, Dinu și Nelu — adică, fără mângâiere nici prescurtare, Dumitru, Constantin și Ionei — se puseră la discuție cu pedagogul lor, fiecare după firea lui, Mitu așezat, Dinu bătăios, Nelu, când cu aprindere, când glumeț Louis Viré, ori îi ațâța, cu întrebări în doi peri, ori îi liniștea cu răspunsuri chibzuite.

— Eh bien, mes enfants, zise, într'un sfârșit, bătrânul, tăind discuția, je vous laisse libres jusqu'à l'heure du dîner. Surtout pas de bêtises, n'est-ce pas?

(Ei, copii, vă las liberi până la ora mesei, dar să nu faceți prostii).

— Non, Monsieur, răspunseră Mitu și Dinu într'un glas.

— C'est entendu, grand-père (Înțeles, bunicule), adăugă Nelu.

Și acum mare consfătuire. Cum să petreacă restul zilei?

— Hai să ne scăldăm, fraților, propuse Nelu.

Haidem!

— O mai fi în ființă și destul de adânc ochiul din Prahova, în care ne-am scăldat ieri?

— Dacă nu acela, găsim altul.

Eșiră pe calea națională și o tuliră spre râul Prahova, tăind numeroasele șerpuituri ale șoselei. Ceva în sus de podul Vadului, pod mare aruncat peste Prahova, un crac al râului se oprea câtva în loc, alcătuind un fel de lac adâncșor.

Repede băeții își lepădară hainele și bândăbâc în apă. Odată, de două, dé trei ori, nițică bălăceală. Apoi uscarea trupurilor la soare, unul întins pe o mică plajă de nisip, ceilalți în picioare. Luptă dreaptă între Dinu și Nelu. Luceau trupurile flăcăilor; ai fi zis o scenă antică...

II

Cine erau Mitu, Dinu și Nelu.

Din tânăra treime Mitu-Dinu-Nelu se cuvine să despărțim pe cei doi d'întâi, ca fiind rude, veri buni, amândoi din neamul boeresc al Vereștilor.

Conul Toma Verescu, tatăl lui Mitu, unchiul lui Dinu, era un boer de viță vechie, care moștenise de la tatăl său, vornicul Androne Verescu, o avere frumoșică și o fire originală. Avera știa s'o administreze cu socoteală și cumpătare, iar originalitatea-i se vedea în sentințele ce pronunța ca judecător, magistratura fiind cariera ce îmbrățișase.

Din căsătoria sa cu o domnișoară Tifalis, fată de Greci bogați, căpătase un băiat, pe Mitu. Mama murise dând naștere copilului.

Băiatul, fără de mamă, care să-l crească, avu norocul să fie dat în încredințarea bătrânului profesor francez Louis Viré, adus de vornicul Androne, pentru educația lui Toma, și pe care acesta îl

păstrase în casă, ca un odor ai familiei Verescu. Boerul Toma mai primise și pe Dinu, băiatul unui frate, mort de tânăr, nelăsând nicio avere.

Insfârșit Nelu, adică Ionel, adică Jean Viré, nepoțelul preceptorului, fusesse și el alipit pe lângă Mitu.

Cea mai mare parte a anului, întreaga familie sta în București, într'o casă patriarcală, cam dărăpănată, în vecinătatea pieții Matache Măcelaru (ulița Târgoviștei. actuală calea Griviței).

Cei trei băieți, de o seamă ca vârstă, urmau, ca externi, cursurile liceale într'un pensionat particular așezat la șoseaua Kisselief, pensionat care se bucura, pe vremuri, de un mare și îndreptățit renume.

În fiecare dimineață, pe ploaie, pe soare pe viscol, pe ninsoare, cei trei camarazi, sub supravegherea domnului Viré se duceau la pension, de unde se întorceau seara acasă. Aceste umblete zilnice, jocurile în aerul curat al șoselei, paza igienică din acel institut, toate acestea dedeau băeților sănătate trupească și sufletească.

Pe vremea aceea, băeții își vedeau se-

rios de carte și voios de jocurile potrivite vârstei lor. Bucureștii-sat mare cu moravuri patriarcale, nu erau înfigurați de modernism, nu aveau nici cinematografe cu subiecte imorale, nici berării tâmpitoare, nici „șantanuri“¹⁾ cu spectacole degradatoare, nici tripouri clandestine sau cluburi deschise, nici curse de cai, nici cazinouri cu joc de bulă, nici jurnale, a cinci bani, patru ediții și cu conștiința vândută.

Vara, renumita grădină a lui *Hrstchka* (poporul neputând pronunța acest nume ceh, îl schimbase în Rașca), în care cântau două muzici, iar publicul sta la mese consumând, ori se plimba prin aleele grădinei, vorbind. Dumineca și sărbătorile, „iluminația“ acestei grădini era strălucită și adecă: o stea mare cu sticle multicolore și niște palmieri de tinichea, purtând, drept fructe, globuri colorate.

Pentru popor erau grădinile cu dulapuri printre cari *Grădina cu cai*. De zintăi

---

¹⁾ Un străin încercase să introducă un *café chantant* la cunoscuta *Grădină cu cai*, dar pierduse și cămașa de pe el

Mai, un adevărat exod popular golea mahalalele Bucureștilor și umplea aceste grădini, unde pe iarbă verde, în plină veselie, bărbați, femei, copii, mâncau mitive și beau vinișor, ascultând gemetele și văicărelile, întovărășite de ochi dați peste cap, ale tarafurilor de lăutari.

Iarna, la Teatrul național, juca trupa lui Pașcali drame și melodrame, de cele cu valeri medievali, învăluiți în mantii negre, strigând, cu glas din fund de butie: Mii de bombe, domnule baroane!

Aceste melodrame ațâțau în spectatori porniri de vitejie și de jertfă de sine; piese psihologice și patologice, scormonind, drojdia de patimi ce fiecare om are în fundul inimei, nu se pomeneau și, de s'ar fi dat, ar fi căzut dela întâia reprezentare.

Din când în când se jucau, la acelaș Teatru Național, piese originale, cu subiecte patriotice printre cari „Banul Mărăcine“ al lui V. A. Urechia avea însușirea să desfundă mahalalele și să se desfășoare în fața unui auditor cu simțiri simple, curate binevoitor și entusiast.

Băeții noștri, sub conducerea bătrânului Viré—căci de capul lor nu erau lăsați o clipă—luau și ei parte la nevinovatele plăceri ale Bucureștenilor.

Iarna patinaj pe lacul Herăstrău și curse nebunești în sănii și săniuțe (derdeluș), că iernile erau grele pe atunci, cu zăpezi cari se așezau mormane, înalte cât omul, pe *Podul Mogoșoaiei* (actuala calea Victoriei) și pe șoseaua Kiselef, unde veneau chiar lupii Din când în când la Teatrul Național, ca răsplată a sânguinții la studii. Primăvara și parte din vară—până nu plecau la Câmpina cei trei camarazi făceau partide așa zisă vânătoare în pădurea Bănesei. Aveau în stăpânire o carabină Flobert, cu care omorâseră, într'un an, o sărmană cioară, o nenorocită de coțofană și o găină chioară.

Dar vânătoarea aceasta hazlie nu era decât ceva pe delături; lucrurile cele bune erau alergăturile în aer liber, sbegurile printre arborii bătrâni ai Bănesei, întoarcerea obosită spre seară și somnul cel temeinic, cel fără vise tur-

burătoare, somnul *buştean* al tinereţii curate la trup şi suflet.

Către desprimăvărat, în unele duminici, profesorul ducea pe copii la apele minerale feruginoase de la Dobroteasa,¹⁾ care erau renumite, de se strângea acolo lume peste lume, să bea, cu încredere, apă înviorătoare, mai cu seamă pentru cei ce sufereau de friguri.

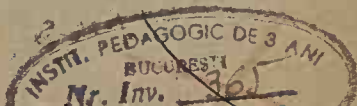
Trai simplu, patriarcal, bun să formeze minţi limpezi, trupuri nevătămate, mens sana in corpore sano, după cum se arăta a fi treimea veselă, jucăuşă, cu lumină de soare în priviri, treimea Mitu-Dinu-Nelu.

În fiecare an, pe la sfârşitul lui Iunie, după examene, o porneau cu toţii la Câmpina, să petreacă vara în casa strămoşească, de ţară, a Vereştilor.

Aci, traiul tihnit şi din belşug, era rânduit de profesor, căruia conul Toma îi lăsa toate pe mână.

Dimineaţa, exerciţii corporale, apoi gustare, în urmă libertate la jocuri, Cu

¹⁾ În preajma actualelor uzine Lemaitre (capătul căii Văcăreşti).

un an înainte, în 1874, băeții se mai jucau d'a arșicele: cioca, țigăneasca mică, țigăneasca mare, armeanul, se perindau, iar săculeții cu miale, capre, soalbe, treceau dela unul la altul, după toanele norocului și meșteșugirea jucătorului.

După prânz, somnuleț cu țeții, apoi întrunire sub nucul secular, unde copiii ascultau povestirile lui Viré, instructive, morale, și în, acelaș timp, înveselitoare. Iarăși, în urmă, libertate, fiecare, după firea lui, căutând să-și petreacă restul zilei.

Deși uniți, ca degetele unei mâini, acești trei camarazi nu se asemănau la caracter.

Mitu era un băiat blând, cam silnic la vorbă, visător și foarte studios. Bun camarad, se amesteca, de era îmbiat, în jocurile celorlalți doi, dar fără'aprinde. Plăcerea lui cea mai mare era să se aciuiască într'un colț al casei, sau al grădinei și acolo, în liniște și pace, să soarbă o carte. O! Nespusă desfătare să tai filele unei cărți, s'o citești, din scoarță în scoarță, în tot timpul acesta fiind cu trupul pe pământ, dar cu mintea într'alte ținuturi de poveste.

Sărăcia literaturii românești pentru copii (singur Răureanu publica pe atunci broșurile cu traduceri de nevinovate istorioare), îl șilise să se arunce pe bogata și sănătoasa literatură franceză pentru tinerime; ce de volume din „Bibliothèque Rose“, Mitu „devorase“, vorba d-lui Viré. *Vicontesa de Ségur* putea fi mândră de un așa de entuziast cititor al operelor sale!

Era abonat la „Journal de la Jeunesse“, unde citise cele dintâi încercări de romane științifice ale nemuritorului Jules Verne, care-l inflăcăraseră.

În suletul lui Mitu se băteau două firi deosebite, una practică, de băiat așezat, greoi la mișcări, fugător de greutate și încurcături; cealaltă, teoretică, a unui Mitu setos de aventuri, cu peripeții romanticoase. După citirea întâmplărilor lui Robinson, ceasuri întregi visa un naufragiu, traiul într'o insulă, următor pildei vestitului erou al lui Daniel de Foë; în urma citirii volumului „Les Anglais au Pôle Nord“, jinduia faima căpitanului Hatteras al lui Jules Verne. Însă aceste

porniri sufletești nu se întruchipau, așa că, în viața de toate zilele, băiatul rămânea tot Mitu cel sfiicios, tăcut, tobă de carte, pe cari conșcolarii îl porecliseră *Filozoful*. Dela o vreme pusese stăpânire asupra-i o patimă: dragostea plantelor. Sub supravegherea d-lui Viré, începuse să erborizeze prin împrejurimile Bucureștilor și acum raitele lui în preajma Câmpinei erau pricinuite de plăcerea, mereu sporită, de a strânge flori și burueni de tot soiul.

Celălalt Verescu, Dinu, se aseamăna cu vărul sau Mitu, ca ziua cu noaptea, sau câinele cu pisica.

Era, înainte de toate, om de acțiune; când, în grupul lor, era de luat o inițiativă, el o lua fără șovăire.

Sgomotos și jucăuș, nu putea sta locului; toate drăciile din lume le născocea doar să petreacă mai bine; jocurile violente îi plăceau mai mult.

Deștept, de o deșteptăciune care caută în orice problemă deslegarea practică, cartea nu-l ademenea; datoriile școlare le împlinea la cea din urmă clipă, după

întrebuințarea de numeroase „trucuri“ (cuvânt pentru care avea o dragoste deosebită). Neastâmpărat ca o veveriță, ar fi plecat la Polul Nord, la Polul Sud, la Ecuator ori în Iad, într'un moment de entusiasm, fără nicio socotință, neascultător de povețe cumițești.

Profesorul îl poreclise *Tête-Brûlée*, expresie pe care camarazii o traduseseră „Americanul“, potrivit cu firea-i îndrăzneată și născocitoare.

Nelu, Jean Viré, ținea cumpăna între cei doi veri: amestec de ideal și de materie. Minte limpede, cel mai adesea cu bun simț, dar „casse-cou“, vorba bunicului său Viré, adică de o îndrăzneală fără seamăn, când i se înflăcăra imaginația, mai cu seamă pentru o idee frumoasă. Băiat bun, generos, nu era zurbagiu, dar să nu-l fi călcat pe coadă, că se întâmplau lucruri mari; să-l fi văzut atunci, cum se înălța în vârful picioarelor ca un cocoș aprins. Iute în hotărâri, spornic la vorbă, ba chiar guraliv, tac, tac, tac, ca nucile în sac, glumeț în situațiile cele mai triste,

i se întâmpla uneori să se înduioșeze de nimic, de i se udao genele.

Era devotat băeților, în casa căroră creștea, ca cel mai credincios câine.

Cât despre studii, fiind de o deșteptăciune sclipitoare, le-ar fi putut face în chip strălucit; dar firea-i fantezistă îl împingea la dragostea unor cursuri și la disprețul altora.

Cu geografia nu se avea bine de loc, dar se înnebunea după poezia franceză; era o desfătare pentru el să recite poezii franceze, pe care știa să le îmbine, fără greș, cu întâmplările traiului.

Din pricina vioiciunii firei și trupului sau, camarazii îl porecliseră *Sfârlează* sau mai scurt *Sfârlă*.

Aceștia erau cei trei băeți: Mitu zis *Filozoful*, Dinn zis *Americanul* și Nelu zis *Sfârlă*.

Caractere deosebite, cu însușiri protivnice, ei totuși se învoiau de minune.

III

**Cei trei băeți chibzuesc o ispravă
minunată**

Ca și în anii trecuți, cei trei camarazi, după examenele de promovare, sosiră, în acest an 1875, în cele din urmă zile ale lunii Iunie, la Cămpina, spre a petrece aci vacanța de vară, sub direcțiunea d-lui Viré.

Acum, că băeții se făcuseră mari — de cincisprezece ani — jocurile copilărești nu-i mai încântau, așa că zilele se scurgeau cam monotone. Prea puțină turburare făducea traiului zilnic conul Toma, când sosea, în fiecare Sâmbătă seara, din București, cu scopul de a sta Duminica cu familia.

Trecuse cea dintâi jumătate a lunii Iulie și, pe când Mitu se adâncea în citirea cărților, ce primise ca premii, ori își clasa buruenile culese, ceilalți doi neastâmpărați aveau mereu pe buze întrebarea:

— Tot așa o s'o ducem? O murim de urât!

Zilnic toată nădejdea le era la povestirile d-lui Viré, sub nucul cel mare.

Intâmplările copiilor căpitanului Grant în căutarea tatălui lor, îi fermecase, ba, ceva mai mult, le dase gânduri de ducă. Dar unde? Această grea problemă le frământa mințile. În plimbările lor, copiii nu trecuseră mai la vale de satul Bănești, vecin cu Câmpina, iar spre Nord ajunseseră în satul Breaza de jos. Odată, trecând râul Prahova, rătăciră prin cătunul Poiana; atâta tot. Deaminteri, conul Toma nu le-ar fi îngăduit să facă pe „haimanalele“, departe de curtea boerească.

În ziua de 19 Iulie un fapt nou îi atâță și mai mult la gânduri hoinărești. Se plimbau, înainte de amiază, pe calea națională, când deodată, la o cotitură, se ivi o caleașcă trasă de patru cai înaintași, mânați de un surugiu în port național. În caleașcă se afla o tânără femeie, îmbrăcată cu totul în alb, care răspunse salutului tinerilor cu o gingașă aplecare a capului și un zâmbet grațios. Jur împrejurul caleștii galopa o seamă de

călărași pe cai albi. Urmau trăsurii, unele cu domni și doamne, altele cu bagaje. Nici nu se desmeteciseră bine băeții, când tot alaiul era departe.

— O salutarăm... Dar cine o fi?

— Cine? Doamna Elisabeta, răspunse profesorul.

— Dar unde a plecat cu alaiul ăsta?

— La mănăstirea Sinaia, să petreacă vara.

— La Mănăstirea Sinaia?

Viré fu nevoit să-i lămurească, cu demănuntul, explicându-le că la treizeci și ceva de kilometri departe de Câmpina, pe o latură a șoselei naționale care duce la Predeal, se află o mănăstire numită Sinaia, clădită la poalele lanțului Carpaților zis al Bucegilor. Această mănăstire o vizitase Domnitorul Carol chiar în anul 1866, când sosise în țară, ales al națiunii, ca Domn al României; fusese încântat de pozițiile minunate din acel ținut; mai venise în anii următori, odată chiar cu fratele său, Leopold de Hohenzollern, cu care se urcase pe Bucegi.

În vara anului 1871, sosind la mănăstirea Sinaia, dimpreună cu tânăra sa soție Elisabeta și nemai putându-se sătura de frumusețea locurilor, au hotărît să petreacă toată vara acolo, fiind găzduiți în câteva din chiliile mănăstirești.

Eforia Spitalelor, proprietara muntelui Furnica, pe care era așezată Mănăstirea, începuse clădirea câtorva case și chiar a unui otel, pentru adăpostirea Bucureștenilor, cari, în loc de a mai lungi drumul până la băile din Transilvania (Tușnad, Zaizon, Elöpatak), ar fi avut gândul să se oprească la poalele Bucegilor.

Din anul acela perechia princiară venise în toate verile la mănăstirea Sinaia, ba ce e mai mult, hotărîse să clădească, în apropiere de mănăstire, un castel, într'o vale foarte romantică, Valea Peleşului. Construcția castelului începuse chiar în acest an 1875. Toate aceste amănunte le ascultaseră băeții cu mult interes. Ajunși acasă, d-l Viré le citi un articol din „Journal de Bucarest“ al profesorului Ulysse de Marsillac, într'un număr apărut cu câteva zile mai înainte.

Autorul articolului arăta mai întâi că, din pricina căldurilor, Bucureștii sunt de nelocuit în timpul verei. Se întreba, dar: unde să se ducă să răsufle bieții Bucureșteni? Prin împrejurimi? Dar împrejurimile Bucureștilor sunt șesuri goale, triste, prăfoase și aproape tot atât de dogoritoare ca și Capitala.

„De îndată însă ce părăsești câmpia „bucureșteană și te îndrepti spre munți, „România se face frumoasă. Peste câtăva „vreme calea ferată va transporta pe „călători la munte. ¹⁾ Va fi lesne atunci „pentru locuitorii șesului, și în deosebi „pentru Bucureșteni, să lipsească din „Capitală câteva zile, sau chiar câteva „săptămâni, fără a aduce vătămare afa- „cerilor lor și astfel să se înviioreze în „aerul dătător de sănătate al pădurilor „carpatine.

„In acest scop s'a întemeiat orașelul „Sinaia. Zic orașel, căci nu pot numi „altfel grațioasa îngrămădire de vile

---

¹⁾ In anul 1875 linia ferată București-Ploești era dată în circulație; între Ploești-Predeal încă nu ființa cale ferată.

„și „châlets“, care începe să acopere
„coastele muntelui, pe care se află așezată
„mănăstirea Sinaia. Principelui Dumitru
„Gihca se datorește această fericită idee.
„Acum câțiva ani, mănăstirea Sinaia
„era pitită în mijlocul unei singurătăți
„desăvârșite. Imprejurimile erau lăsate în
„voia vegetațiunii sălbatece a munților și
„nu se auzeau decât sgomotul cascadelor,
„notele talângilor turmelor de oi și melan-
„colicele cântece ciobănești. Astăzi Sinaia
„e locuită de o mică colonie, în fruntea
„căreia stau Altețele Lor Principele și
„Principesa României. Se clădește acum
„pentru familia princiară, un castel.
„care va fi una din cele mai bogate și
„pitorești locuinți din țară“.

„Mai au încă vile la Sinaia: principele
„Dumitru Ghica, generalul Florescu,
„colonelul Dumitru Costaforu. Eforia
„Spitalelor a construit un otel, care a
„și devenit neîndestulător, așa că acum
„clădește un altul, mai încăpător. Traiul
„la Sinaia este dulce și pașnic. Familia
„princiară dă pilda virtuților patriarcale
„demne de imitat. Doamna a adoptat

„poartul național și l-a impus domnișoarelor de onoare. Ce plăcere să le vezi, „purtând costumul național, atât de „grațios și pitoresc, pe când rătăcesc „prin munți, ori Duminica, zi când se „amestecă printre țărani, dimineața la „biserica sau pe pajiște, unde se înlanțuește hora, în care intră cu toatele.“

— Ei camarazi, strigă voios, Dinu, când d-l Viré găti citirea, asta nu vă dă o idee, o ideuță drăguță...

— O idee? întrebare, la rândul lor, Mitu și Nelu.

— Ei da! Acum știm cum am putea petrece frumos o parte din vacanța noastră. O raită la Sinaia, o excursie pe Bucegi: Iată un program ales, qu'en dites-vous, Monsieur Viré?

— Ce să zic? Raita la Sinaia... nu văd nici o greutate. Cât despre excursia pe Bucegi, asta-i „une autre paire de manches“ (altă găscă). Nu se sue omul pe munți, așa cât bați din palme, fără pregătiri, fără desmeticire de picioare...

— Grand-père, noi suntem băeți voi-nici, întrerupse Nelu.

— Avem picioare bărbate, ce Dumnezeu! stărui Dinu.

— He, hei! Poți să ai picioare vânjoase la șes, iar la munte să dai greș! Insfârșit, eu nu mă împotrivesc proiectului vostru, așa ceva vă poate aduce cea mai bună sănătate.

Dar totul atârnă de domnul Verescu...

— Bine înțeles, vom pleca cu învoirea d-sale.

— Iacă, mâine e Duminică. o să sosească, după obicei, deseară. Ii vom vorbi frumos, și ne va da și binecuvântarea sa.

— Și cu cine o să faceți călătoria aceasta?

— Cu cine? Cu dumneata...

— Dragii mei, aci faceți o socoteală greșită.... Adică cum credeți voi, că pulpele mele reumatizante ar putea conduce picioarele voastre de cocoși tineri, pe ponoare și prin văgăuni? Uitați, vai! că sunt trecut de șasezeci de ani...

— Vai de mine, domnule profesor, dacă d-ta te dosești, ce ne facem noi? Rămâne muntele baltă? mormăi, cu necaz, Dinu.

— Cătați un conducător.

— Lesne de zis, greu de pus în practică.

— Ia să ne gândim puțin, băeți.

Și se așezară pe gândit. Mitu care nu scosese o vorbă în tot lungul acestei discuții, nefiind cel mai ațățător la întreprinderi mari, sta în picioare cu privirea pierdută, Dinu pe un scaun, cu vârful nasului între două degete, Nelu cu o mână streășină la frunte.

Trecură în tăcere câteva minute.

D-l Viré îi privea, făcând haz.

— Care a-ți găsit? Eu nu...

— Nici eu...

— Nici eu...

— Să ne mai gândim...

Și iarăși muțenie și încremenire de trupuri. Deodată Dinu sare, ca mușcat de șarpe:

— Am găsit:

— Spune...

— Spune de grabă...

— Să-l luăm pe Ciulică?

— Pe Ciulică!

— Pe Văcarul?

— Da, da pe Ciulică..

Ceilalți doi băeți se puseră pe răs, dar răs nebunesc.

— Tronc, Marico!

— O niineriși, ca Irimia cu oiștea în gard...

— Degeaba vă bateți voi joc; eu stăruesc și zic că Ciulică o să ne fie minunată călăuză.

— Un văcar?

— Aie dreptate Dinu, se amestecă d. Viré; Ciulică, înainte de fi văcar, a fost cioban și a păstorit un număr de ani chiar prin munții Bucegi

— Vezi, asta-i, asta, Rumânico...

— Vasăzică e serios?

— Foarte serios.

— Chemați-l pe Ciulică, povățui profesorul. Stați de vorbă cu el, și o să vedeți dacă vă poate fi de ajutor.

— Așa e, să-l chemăm.

Și câteși trei băeții începură să strige din răspuțeri:

— Ciulică! Ciulică! Ciulică!

IV

Se ivește Ciulică. — Cine era Ciulică

La chemarea stăruitoare, se arată pe după casă, un bărbat înalt, spătos, un zaplan blond, cu gene stufoase, sub cari luceau priviri sfredelitoare; în port ciobănesc foarte curat, mersul hotărât.

— M'ați chemat, domnișorilor? zise cu glas tare, înaintând spre grupul băeților.

— Ciulică, ia spune-ne tu, n'ai fost vreodată cioban?

— Fost acum treisprezece ani, eram flăcău de 17 ani, și am ciobănit patru ani dearându-l...

— Și unde ai ciobănit?

-- Păi, iarna pe Bărăgan, vara în Bucegi

— Vedeți, strigă triumfător Dinu, că nu vorbeam în dodii! Știam eu ce știam...

— Dar Bucegii îi cunoști?

— Ii cunosc ca pe Vinerica, vaca noastră sură.

— Și ai putea călăuzi pe cineva prin Bucegi?

— De! După cum or fi picioarele, ochii și balamalele călăuzitului..

— Pe noi, de pildă..

— Pe dumneavoastră, domnișorilor? Hm! De! Ce să zic... De cunoscut, eu cunosc toate cutele Bucegilor, dar pe ale dumneavoastră, de!...

— Nu te îngriji tu de puterile noastre.

— Păi, dacă e vorba, eu sunt gata, când oți vrea să vă duc...

— Bine, Ciulică vezi-ți de treabă, vom mai vorbi...

— Trăiți domnișorilor! strigă Ciulică și se duse.

Băeții, siguri acum că vor avea o călăuză de ispravă, puseră la cale această întreprindere îndrăzneată, care eșea din făgașul obicinuit al traiului lor monoton.

Dar cine era acest Ciulică, pe nădejdea căruia se lăsau cei trei camarazi?

Pe Ciulică, adică pe Mircea, Mirciulică, Ciulică, îl găsisese boerul Toma, treizeci de ani mai înainte, într'un amurg de vară, la poarta cea mare a curții din Câmpina, sub forma unui prunc de vreo lună, care scâncea cu disperare,

înfăşat în nişte scutice nu tocmai curate. Luase copilaşul în braţe şi cum, pe semne la căldura pieptului lui Verescu, bietul ţânc par'că zâmbise, i se făcu boierului o milă nespūsă de acest sărman pui de om aruncat; în loc să-l ducă la Primărie, îl încredinţă mamei Neacşe, să-l crească. Se brodi să aibă o fire nemlădioasă, neascultător de nimeni, decât de pornirile sale. Mama Neacşa, care îşi pusese în gând să facă din el un fecior de casă desăvârşit, fu nevoită să lase în părăsire planurile sale. Băiatul nu-i plăcea decât afară, în curte, la câmp, la munci grele şi brute. Aminteri deştept, iute pricepător şi cu nişte mâini foarte dibace. Fără nici o ucenicie, aşa din instinct şi după puţine observaţii, el putea, la trebuinţă, să facă pe dulgherul, pe cofarul, pe rotarul, pe potcovarul şi alte multe meserii.

Cât despre carte, învăţătorul din Cămpina, însărcinat de boer să înveţe pe Ciulică, în ore libere, cititul, scrisul şi socoteala, se străduise grozav. Ciulică nu era îndărătnic, dar cu porniri de sălbatec, pe

cari frâul dăscălesc nu le putea înstruni. Cu chiu, cu vai, învățase să citească binisor, să scrie prost și să numere pe degete.

Conul Toma, inciudat de firea scorțoasă a băiatului, îl dase, la vârsta de trei-sprezece ani, ba la păzitul porclor, ba la supraveghierea vacilor, socotind că de altceva nu putea fi bun.

Dar Ciulică, trăind toată ziua la aer liber, fără stăpân, se simțea cu adevărat fericit. De altminteri, rare ori i se întâmpla să stea cu mâinile în sân; era foarte îndemănos în creștături pe lemn; avea o colecție de fluere și cavaturi, încrestate cu cuțitul, în dungi înnegrite, mai mare dragul să te fi uitat la ele! Dar nu numai atâta: Ciulică se pusese pe citit. Iși alcătuiseră o bibliotecă, din niște vechituri de cărți, roase pe margini de șoareci și îmbâcsite de praf, ce găsiseră într'un cotlon uitat al podului casei din Câmpina. Sărăcăcioasa bibliotecă a lui Ciulică se alcătuiseră din:

Robinson în insula sa, Alixandria, Arghir și frumoasa Elena, Năstrăvăniile

lui Nastratin-Hogea, Istoria Genovevei de Brabant (cu șase icoane, de Gr. Pleșoianu), Halimaua, sau o mie și una de nopți ¹.

Dintre toate aceste cărți, după două se prăpădea Ciulică: Robinson și Genoveva. Să fi văzut ce degete unuroase erau întipărite pe colțurile de jos din dreapta fiecărei din filele acestor două volume! Le citise și răscitise. Pe Robinson îl admira pentru vrednicia lui, adică

---

¹). Dintre aceste scrieri, povestirea suferințelor Genovevei de Brabant a stors multe lacrimi bunicilor și bunicelor generației noastre. Seniorul palatin Siegfried, deabia căsătorit cu Genoveva, fiica ducelui de Brabant, trebuind să plece la război, lăsa pe tânăra sa soție în paza intendentului Golo. Această slugă pătimașă, având necaz pe Genoveva, o învinovățește de purtări rele. Palatinul, din depărtare, încrezător în vorbele lui Golo, își osândește soția la moarte. Doi oameni sunt însărcinați de Golo cu executarea sentinței; aceștia, înduioșați de lacrămile nenorocitei femei, o lasă cu viață, dimpreună cu copilășul ei, în tmeiul unui codru nepătruns. Aci Genoveva trăește, hrânindu-se cu fructe săbatice, iar copilul suga laptele unei căprioare blânde, care se alipește de aceste două ființe sărmame.

Câți-va ani în urmă, Siegfried, vânând în acel codru urmărește o căprioară, care-l duce drept la Genoveva. O recunoaște, nevinovăția nobilei femei se dovedește, etc. etc..

chipul minunat cum deslegase problema de a trăi, o groază de ani, singur, într'un ostrov pustiu, iar pe Genoveva o preaslăvea pentru curăţenia sufletului și bărbăția, cu care răbdase atâtea nenorociri și nedreptăți.

În urmă, Ciulică mai descoperise, în acelaș pod, două cărți ce păreau mai nouă, și cu filele netăiate „Misterele țințirimumului Per Lașez“ de X... și „Istoria Manoni Lesco și a cavalerului de Grio“, de Deaconu Prevo.

Dar aceste cărți nu avuseseră nici un succes, dovadă că la fiecare erau tăiate numai cele patru foi dintâi. Ciulică se întoarse la Robinson și Genoveva, pe care îi împerechia în mintea lui. De multe ori își zicea că dacă Robinson s'ar fi căsătorit cu Genoveva, acești doi eroi ar fi petrecut o viața tihnită, în loc să pătimească așa grozav.

La vârsta de 17 ani, Ciulică, într'o zi, se făcu nevăzut. În zadar conul Toma dete sfoară în tot județul Prahova, că-i fugise un argat din curtea câmpineană. Nu se dete de urma lui Ciulică. Patru ani

în urmă curtea Verescului se pomeni într'o dimineată cu fugarul, crescut cât un harac, îmbrăcat ciobănește, pe cap cu o căciulă cu trei caturi.

Mama Neacșa, care tocmai ducea o tavă cu borcane cu murături, de mirare cât pe ce să scape pe jos bunătățile, să se facă țândări. Conul Toma, la picioarele căruia se aruncă Ciulică plângând, nu-l dojeni, aflând că ciobanul se întorsese, spre a trage sorții.

După împlinirea serviciului militar, Ciulică se înapoiase iar la Câmpina, unde își reluase argăția, păzind vitele. Dar el mai slujea uneori la petrecerile celor trei copii, pe cari îi mulțumea, născocind tot felul de jocuri.

Acesta era văcarul-ciobanul-argatul Mircea, zis Ciulică pe care tinerii, setoși de aventuri, își pusese în gând să-l ia drept călăuză, prin munții Bucegi.

V

Un nou actor intră pe scenă: vânătorul Sava Neguțoi, grădină de om.

A doua zi era Duminică. Stăpânul casei sosise, ca de obicei, în ajun. Băeții, după cum se vorbiseră, se înfățișară de dimineață în iatacul conului Toma, de îndată ce-l auziră dregându-și glasul.

— Bună ziua, teți logofeți, — răspunse magistratul la urarea lor.

Intraseră, unul după altul, Dinu în frunte, ca fiind cel mai îndrăzneț, Mitu la coadă, ca fiind cel mai sficios.

— Cum ați cumpărat pieile de cloșcă, pe ziua de astăzi, negustorilor?

Asta era o glumă învechită, pe care o repeta, fără saț, boerul. Se învățaseră cu ea, de unde la început îi necăjea.

Dinu zise:

— Dragă unchiule, pieile de cloșcă sunt la preț în piață, dar mai de preț ar fi fost pentru noi niște piei de urs.

— Ce spui, măi, salbă a lui Aghiuță? Ehe! Piele de urs, greu de căpătat..

— N'ar fi așa de greu dacă... dacă... ne-am sui pe Bucegi, zise repede Nelu.

— Să vă suiți pe Bucegi? Ce mai e și noutatea asta?

— Uite, unchiule, am făcut așa un proiect pentru care am venit să-ți cerem invoirea.

Și Dinu lămuri, din fir-a-păr, pe conul Toma, cum le venise ideea.

Bătrânul stete câteva clipe gânditor, cu palma acoperindu-și ochii. Apoi, către Mitu:

— Și tu, măi, ăla, guralivul din colț, ai gânduri de ducă prin văi și râpe? Te știam băiat așezat.

— Eu, tată? De! Eu... m'aș mulțumi și cu traiul de aci tihnit, fără primejdii. Eu nu mă plictisesc de loc; am cărțile mele... florile ... Dar cum ași putea rămâne singur, fără de camarazii mei?

— Brava, fiule.. Așa te vreau, bun camarad... Și zi așa, țineți numai decât să cutreerați Bucegii? Și cum, cu cine? Că nu cunoașteți locurile și de! Oricât de voinici de-ai oastei lui Baboi, călare

pe șapte oi vă arătați, eu nu vă pot lăsa de capul vostru...

— Nu unchiule, nu mergem singuri, ne-am găsit o călăuză bună.

— O călăuză minunată, stărui Nelu.

— Ia spuneți-mi-o pe nume pasărea asta rară!

— Ciulică.

— Ciulică?! se miră mai întâi bătrânul. Hm! Adică dece nu? Argatul a fost și cioban și chiar pe Bucegi.

— Tocmai pentru cuvântul acesta l'am ales ca conducător al nostru.

— Bine, bine, dar Ciulică este un biet cioban, voi nu sunteți de teapa lui... Și apoi nu e cam... într'o parte? V'ar trebui un om... un om serios; apropiat de firea și educația voastră, ca d. Viré, de pildă.

— Ne-am gândit noi mai întâi la d. Viré și l'am rugat... Dar ne-a răspuns că vârsta îl împiedică..

-- Așa e, bietul Louis a îmbătrânit... Atunci ce să vă spun, măi haidamacilor... până nu vom descoperi...

In acea clipă feciorul de casă vârî capul în ușa.

— Cucoane?

— Ce e, Mihai?

— A venit d. Neguțoi, zice că ar vrea să vă vorbescă.

— Neguțoi? Neguțoi? Ia stați, flăcăilor, mi-a venit o idee năstrușnică, vorba Muscalului, sau piramidală, cum s'ar exprima Viré. Să intre nea Sava, iar voi vedeți-vă de ale voastre... Vă chem eu mai târziu.

Copiii eșiră din iatac, pe când Sava Neguțoi intra.

Sava Neguțoi, vânătorul vestit din ținutul Bucegilor, vânător de iepuri, de vulturi, jderi, vidre, cocoși de munte, capre negre, râși și urși, era un om în puterea vârstei, de statură mijlocie, cam îndesat; capul tuns cocean, privirea țintuitoare, soarele vecinic răsărit în chipul feței, fiind mereu în toane bune, vesel, vorbăreț, glumeț, fire apropiată. Boerul Verescu îl cunoscuse la o vânătoare de lupi pe Bărăgan și se minunase de această grădină de om. De atunci, de câte ori orânduia vre-o vânătoare, la câmp sau la baltă, îl poftea și pe Sava,

cu care ar fi stat de vorbă zile întregi, fără să i se urască.

De data aceasta iarăși vorbirea între cei doi vânători fu destul de lungă, așa că cei trei băeți, cari simțeau că o să iasă ceva, se înnecau cu răbdarea, frământând pământul în curte, sub privirea ironică a d-lui Viré, deteră buzna în odae, când stăpânul casei se îndură, însfârșit, să-i cheme.

— Ho, Tătarilor! Ce e năvala asta? Ei, bucurați-vă, dorința voastră se va împlini. Iubiții mei Telemaci, v'am găsit cel mai vrednic Mentor bucegean, pe care nici în viș nu l'ați fi putut căpăta vreodată: vi-l prezint: nenea Sava Ne-guțoi.

— Trăiască nenea Sava! strigară băeții.

Iar vânătorul îi privea, zâmbind șiret.

— Să trăiți, viitori tovarăși de Bucegi! Ca să îndatorez pe conul Toma, eu mă însărcinez să vă călăuzesc prin munții mei iubiți.

— Pe cari îi cunoști de mic copil?

— Ii cunosc, e drept, în toate ale lor; dar și ei mă cunosc pe mine și îmi sunt prieteni statornici.

— Așa încât?

— Așa încât, când le voi zice: dragii mei Bucegi, v'am adus trei tineri, drepti ca brazii, voinici ca Făt-frumos, curați la suflet, ca apa de izvor ce țâșnește din stâncă, doritori să vă cunoască tainile, ei îmi vor răspunde.

— Să vie printre noi, să le dăm sănătate și dor de viață..

— Tot înpodobit la vorbă ai rămas, nene Sava, băgă de seamă Verescu. Vasăzică e lucru înțeles?

— Înțeles, dete din cap Sava. Când plecăm din Câmpina?

— Mâine, mâine, se repeziră Nelu și Dinu.

— Zău? Bați din palme și ai și plecat în cutreerarea Bucegilor; cum am zice: pune-te masă, așterne-te pat, fă-te încoamunte...

— Nerăbdarea tinereței, desluși, râzând Neguțoi.

Dumnealor nu se gândesc că sunt multe

și multe de pregătit pentru o astfel de ispravă...

— Firește, și care cer câtva timp... Eu nu văd plecarea înainte de o săptămână.

— Vai! Peste o săptămână!!

— Așa să știți, moțașilor! Lăsați pe mine și pe Neguțoi, că le orânduim noi toate până atunci. În timpul acesta veți urma în tocmai sfaturile profesorului vostru; d. Viré a fost în tinerețe un cercetător vestit al munților Pirinei și știe ce e de făcut, ca să poți umbla, cu folos și rost, prin munți.

VI

Viitorii exploratori se pregătesc în vederea mării expediții

Băeții, înflăcărați de dorința să se afle, cât mai neîntârziat, pe Bucegi, nu-și putuse de loc închipui că o săptămână era neapărat trebuincioasă pentru pregătiri. Mai întâi de toate nu erau echipați în veșminte. A doua zi după tănuirea conului Toma cu Sava, se pomeniră cu un croitor și un cismar, veniți să le ia măsurile,

pentru câte un rând de costume și încălțăminte muntenești după normele date de Neguțoi. Zilele următoare mare fu activitatea viitorilor exploratori.

D-l Viré, îi lămuri că nimeni, cât de voinic, nu poate, de azi pe mâine, să devină cuttoreător de munți, dacă mai întâi nu s'a „antrenat“, făcând oarecari exerciții. Și astfel candidații alpiniști-bucegiști își aleseră, drept teatru al acelor exerciții câteva coaste din spre valea și apa Cămpiniței.

Incepură pe un clin puțin povârnit. Unul după altul, la comanda d-lui Viré, plecau dela poale cu gura închisă, respirând pe nas și urca clinul, șerpuit, pe cât se putea. Ajunși pe creastă, se coborau, dar tot cu tact, făcând pași regulați. La început directorul acestor exerciții cu anevoie putu să înfrâneze pe Nelu și Dinu și să-i silească a lucra cu metodă; acești doi flăcăi, bine porecliți *Americanul* și *Sfârlează*, s'ar fi luat la întrecere cu veverițele, atâta viață neinstrunată sbârnâia în pepturile lor. O luau, cu iuțeală, drept la mal, în sus, și sosiți la

coamă, o tuleau furtunos la vale. Urmarea era că li se svâcneau inimile, ca niște mașini neunse, li se tăia picioarele, se făceau lac de apă și o jumătate de ceas nu mai erau buni de nimic.

Cu Mitu se întâmpla altfel: ascultător, făcea cele d'întâi exerciții, întocmai după poruncă; apoi spunea, fără înconjur, că e obosit, și se așeza jos. Lenevie trupească, cu care trebuia să se lupte profesorul, arătându-i că în cugetul lui, desprețitor al vieții corpului, era cu totul greșit. Dar, ca să nu-l desguste de aceste lupte cu natura, d-l Viré el însuși îl sfătuia să se oprească, odihnindu-se, timp în care Mitu studia, în vederea erborizării prin Bucegi, o cârticică asupra *Florei Alpine*, ce-i înmânase profesorul.

După coasta dulce ierbată, urmă una mai aplecată, fără iarbă, cu pietriș. Greutate mai mare la urcuș, pietrișul fiind mișcător, pământul fugind de sub picioare. Aci să te ții râsete și glume, când vreunul cădea pe cel mai prețios fundament!

Tot pe acest deal, băeții se învățară

a se urca, purtând în spină greutate; în urmă, găsind un mal presărat cu bolovani mari, atingând înălțime de om; se obicinuiră a se cățara sau a se lăsa din bolovan în bolovan, numai cu ajutorul picioarelor, sau la nevoie, în puterea brațelor.

Încă ceva trebuincios: să se deprindă cu golul dedesubt, fără să sufere de amețeață. Lucrul acesta merse strună: câteș trei băeții aveau capete sănătoase, de ar fi putut privi, ceasuri întregi, prăpăstii căscate sub ei, nesimțind nici o turburare.

Săptămâna trecu, cu o repezicune de fulger.

Când stăpânul casei sosi Sâmbătă seara, băeții erau gata să înfrunte orice greutate, orice răutate a munților. Conul Toma aduse, de astă dată, un cufăr, cât toate zilele, asupra căruia copii făcură tot felul de presupuneri.

— Ce o fi adus tata în lădoiul ăsta? se întrebă Mitu. Poate ceva cărți, cu descrieri de munți?

— Asta este! Cărți... numai cărți

visezi tu, protestă Dinu. Cărți ne trebuie la munte?

— Mai curând merinde o fi adus, cugetă, cu bun simț, Nelu.

— Poate și niște arme?

Adevărul este că boerul adusesese, din toate ce i se păruse trebuincioase ucenicilor bucegiști, ca echipament și hrană.

Croitorul și cismarul, ținându-se de cuvânt și aducând tot în acea Sâmbătă costumele și încălțămintele comandate, plecarea fu hotărâtă pe Duminică.

VII

Ziua cea de pomină

Mare zi acea Duminică de 27 Iulie!

Desdedimineată copiii deșteptați, după o noapte nu prea dormită, se adunară sub nukul cel bătrân, unde veniră să-i cerceteze conul Toma și d-l Viré și să le dea cele din urmă sfaturi.

Fiecare din băeți purta un costum de

șaiac mănăstiresc grosior, impermeabil: vestă vânătorească, cu multe buzunare, încheiată dela gât până la șale, strânsă la mijlocul trupului cu un chimiraș, pantaloni scurți îmbumbați sub genunchi, ciorapi groși de lână, bocănci groase, înalte, trecând peste glezne, cu tălpile bătute cu cuie. În cap pălărie ușurică de pâslă, cu margini largi. Pe piele flanelă și brâu de lână, deasupra cămașă subțire, în mână un baston de alun, ușurel, dar foarte solid, cu cioc, înzestrat la vârful de jos cu plisc de oțel.

Fiecare căpătă o geantă ¹⁾, ale cărei băeri le petrecură curmeziș pe piept și în care erau orânduite următoarele lucruri:

Un rând de primineli, câteva batiste, un cojocel, un pieptene, o periuță de cap, o perie de dinți, un săpun, o cutiuță cu prafuri pentru dinți, un ștergar, un briceag cu mai multe limbi, o ploscuță pentru apă, un păhărel de metal, și, însfârșit un cartonaș, pe care stau scrise

---

¹⁾ Pe vremea aceea, nu se cunoștea, în România comodul sac de munte, *Rucksack* al alpiniștilor, atât de răspândit astăzi printre turiști.

povețe alcătuite de conul Toma, în înțelegere cu profesorul.

Pe cartonașul lui Mitu era scris:

— Veselia, hrana vieții; mâhnirea, otravă.

— Să nu te întristezi de o nefericire care poate să nu se întâmple.

— Fii desghețat, aminteri îți mănâncă câinii din traistă.

— Fără curaj, nu poți scăpa de necaz.

— Speranța este luceafărul călăuzitor al vieții...

Pe al lui Dinu:

— O mie s'auzi și numai una să zici.

— Dacă n'ajuti, nici D-zeu nu te ajută.

— Din cărți se învață lucruri bune.

— Numai cu jocul nu prinzi norocul.

— Prea mult neastâmpăr nu aduce folos.

Pe cartonul lui Nelu:

— Graba strică treaba.

— Azi e azi, cu lucrul lui; mâine cine poate ști?

— Chibzueală cu îndoială, dar hotărâre cu statornicie.

— Nu te aprinde, că nu se prinde.

— Numai cu glume, nu izbutești în lume.

Iar pe dosul fiecărui carton, d-l Viré înșirase preceptele unui călător al munților, unui „ascensionist“, cum se zice astăzi, în felul următor:

Povețe cu privire la moral

— Grijile de acasă lasă-le la poalele muntelui.

— Trei sunt însușirile bunului muntean: să fie răbdător, să fie cu voce bună, să fie săritor întru ajutorarea tovarășilor.

— Afară de odihna socotită, nu pierde timpul, gândește-te la noaptea, care iute te sosește.

— Nu te prinde să faci isprăvi, pe cari se poate să le plătești cu viața.

— Ascultă călăuza ce ți-ai ales.

Povețe cu privire la fizic

— Dacă nu te simți tocmai bine, nu pleca la munte.

— Nu-ți încărca stomacul, că la urcuș greu o să-ți vie.

— Când începi urcușul ia-o încet, cu pas în tact, pas vânătoreasc; respiră, pe cât se poate, pe nas, ținând gura închisă.

— Nu o lua drept la mal; la munte drumul ce pare mai scurt e cel mai lung.

— Fii cu băgare de seamă la picioare, unde le așezi; dacă vrei să privești, oprește-te.

— Cât mai puțină vorbă, mai cu seamă la suiș; vorbă îți obosește pieptul și poate supăra pe tovarăși.

— Nu te sbegui, ca un cățel, că lesne poți să cazi într'o prăpastie.

— Nu e bine să bei la toate izvoarele ce întâlnești.

— Cea mai vătămătoare băutură la munte este alcoolul.

— După fiecare ceas de umblet, oprește-te, ca să răsufli, cinci minute, însă stând în picioare.

— Când te oprești, îmbracă-te cu o haină mai mult, mai cu seamă dacă ești asudat.

După cum se vede, povețe potrivite cu firea fiecărui băiat și încă sfaturi generale pentru escursioniști la munte.

Intr'o pereche de desagi, aduși de Ciulică, toți cu toții dând ajutor, fură vârâte câte cu gândul nu gândești.

Mai întâi, înfășurat, cu mare îngrijire, într'o bucată de postav, un ochian. Acest ochian îl moștenise conul Toma dela tatăl său, care și el îl aflase în zestrea soției sale. Era un ochian strămoșesc, la care ținea grozav boerul nostru, și de aceea îl recomanda, cu stăruință, băeților, laudându-l, ca un aparat fără de pereche în lume.

— O să vedeți voi, ce ochian! Bate la depărtări foarte mari. O să vă slujească minunat. Dar să umblați cu el binișor, că de! săracul, e în vrâstă...

Mai băgară apoi în desagi merinde de tot felul: brânzuri, salam, cutii de sardele, o colecție de pui fripți, mălai, câți-va castraveți murați, câte-va franzele, un borcănaș cu muștar franțuzesc, dar al profesorului...

Iată și mama Neacșa sosește cu o

tavă încărcată cu borcane pline de dulceți.

— Băeți maichii, să luați și ceva dulceți, că o să vă prinză bine la sete...

— Foarte frumos, din partea dumitale, mamă Neacșo, întâmpină conul Toma. Dar cum îți închipuești că o să stea borcanele, mai cu seamă cele de sticlă, în dăsagi? Când s'or sparge, ce ciulama o să se facă! Și unde mai pui greutatea lor...

— Așa e, maică! îngăimă econoama intristată. Dar fiindcă știam că le place conașilor dulceața... Uite, am de caise, de cireși, de fragi...

— Să-i facem plăcerea mamei Neacșei, zise Nelu, care se prăpădea după zaharicale.

— E vre-un borcan cu peltea?

— Este, maică, de gutui, dar e mai vechișor...

— Pune, Ciulică, porunci boerul, borcanul cu peltea de gutui.

Și-l vâară, spre marea mulțumire a bătrânei.

Acum, cu ce mai adăugă Ciulică, erau desăgii plini doldora.

— Ei, băeți, sunteți gata? întrebă d-l Verescu.

— Gata, răspunseră cu voioșie, cei trei flăc i.

— La drum dar!

— Eșiră pe șosea. La poartă îi așteptau două trasuri.

La această vedere, copiii cam strâmbară din nas.

— Cum, cu trăsuri?

— Noi socoteam că vom merge călare?

— Deocamdată așa, până la Sinaia. Acolo vă așteaptă Sava, cu cai de munte învățați. Lasă, că s'au orânduit toate, cum e mai bine, Hai, veniți încoa, să vă îmbrățișez.

Și bătrânul îi sărută pe rând, cu dragoste.

— Fiți cuminți, copii. Să ascultați de Sava și să nu desprețuiți povețile lui Ciulică.

„Să nu stați acolo mai mult de vre-o zece, două-spre-zece zile, că prea o să-mi fie dor de voi.

— Nu, tată dragă, nu stăm mai mult.

— Rămâi cu bine, unchiule, zise Dinu.

— Și cu sănătate, adăugă Nelu.

Ziseră și câte un „au revoir“ inimos d-lui Viré care le strânse mâinile voinicește.

Băieții se așezară într'o trăsură: în cealaltă Ciulică, dar nu singur, ci cu desagii lângă el, precum și un fel de dihanie mițoasă, tovarășă de vremi rele și anume o sarică ciobănească, blană de oae. Plecară, fluturând din batiste. Conul Toma îi privea, cu ochii umezi, și parcă ar fi vrut să le strige: Opriți! Dar făcând cu mâna un semn de resemnare, șopti, mai mult decât vorbi:

— Să le ajute Dumnezeu!

— Da, cu Dumnezeu înainte, zise, d-l Viré.

— E bine ce am făcut? întrebă d-l Verescu.

— O să fie bine, Tomiță răspunse bătrânul profesor, desmierdându-i numele, ca în vremile copilăriei sale.

II

SPRE BUCEGI

VIII

Pe calea națională Câmpina-Predeal

Mare fu desfătarea băeților dealungul drumului. Calea națională Câmpina-Predeal — pe vremuri numită drumul Brașovului—străbate ținutul văii Prahovei, mai întâi deluros, apoi cu totul muntos, înfățișând poziții, unele pline de farmec, dar cele mai multe mărețe prin sălbăticia ce natura o desfășură jur împrejur.

Dela muchia, de unde, eșind din Câmpina, începea cel dintâi scoborâș șerpuit, cei trei excursioniști coprinseră cu privirea valea Prahovei, cu platoul Brezelor la stânga, iar la dreapta munții, pe care stau cuibărite satele Cornul și Șotriile.

De pe podișul, pe care apoi se suia

calea, podiș răsător, cu pajiștele și livezile sale de pomi — nuci, cireși, vișini, pruni — vederea era liberă mai mult pe stânga, spre dealurile cele golașe din spre județul Dâmbovița, iar pe dreapta, din când în când, se deschidea o strungă, „une échappée“, prin care se ițăia matca Prahovei, mărginită de munții dela răsărit. Vedere întreagă apoi asupra munților Comarnicului, dela începutul șerpuiturilor de coborâș, de pe platoul Brezelor spre Comarnic.

Dar partea cea mai pitorească a acestei șosele, — de care se minunară băeții noștri — se află ceva mai sus dela eșirea din Comarnic, din cătunul Cernica și până în cătunul Izvor, atârănător de Sinaia; pe această distanță, calea este agățată, cu mare îndrăzneală, pe înălțime, la mijlocul coastelor, tivită la dreapta de zidurile munților, iar la stânga se cască prăpăștiile, în care râul Prahova își rostogolește valurile, curgând aci până, aci ad ențuite de stâncile statornicite în cale-i.

Trăsura, trasă de trei cai vâjnoși, ina-

inta la trap bun, înveselită de cântecul clopoștilor cu sunete argintii. Flăcării noștri se învârteau, când la dreapta, când la stânga, cu gândul să nu peardă nimic din frumusețile presărate în tot cursul drumului.

În cătunul Posada făcură un popas, să mai răsufle caii. De aci călătorii admirară cea mai minunată priveliște: spre meazăzi alergătura dealurilor, desprinse din șirul Carpaților, descrescând în zare. La dreapta platoul Brezelor zâmbitor; dedesubt Prahova, smuncindu-se în sfârșit din chei întunecate, revărsată într'o albie largă, Dunăre, udând insule de verdeață, cu sălcii pletoase și plop argintii. Iar la miază-noapte zăriră, proiectându-se pe cer, falnicii Bucegi. Ce bucurie pe băeți!

— Și adică, pe înălțimile acelea o să ne cățărăm? întrebă Mitu, cu îndoiala.

— Vezi bine, domnișorule, răspunse Ciulică. De aia am plecat deacasă.

Porniră din nou. Mai departe deteără de genunile fioroase ale văilor Orașii, Surpături, Șipote, Mărului și Bogdan,

cari, pe vremuri, opreau în loc, îngrozind pe drumeții vechiului drum al Brașovului.

De pe frumosul podiș al cătunului Izvor, unde se opriră, la ospătăria lui Ciucu, băeții nu-și săturau ochii, privind la panorama lanțului Bucegilor, începând cu Colții, Vârful-cu-dor, Furnica și, mai în fund Jepii, precum și Caraimanul, a cărui șea se încovoia armonios pe cer.

Dar pe cât de serioși erau, pătrunși de măreția priveliștei, pe atât de înveseliți se arătară, la vederea lui Ciulică, scoborând din trăsură, cu desagii pe umăr, și monumentala sarică pe dânsul.

— Ce-i asta pe tine, Ciulică, întrebă, râzând, Nelu. Ai plecat cu ursul la braț?

— Ce, o să cari o astfel de blană, cât toate zilele, pe munte, pe căldura asta din toi de vară?

— He, hei! Vară la poale, iarnă pe plaiurile de sus, lămuri Ciulică.

— Ei, ași iarnă. Te lauzi...

— Râdeți domnișorilor... Eu tac și fac. Se apropiase amiaza. Călătorii se așezară în pridvorul ospătăriei și îmbucară

cu poftă destulă, din cele ce hangiul le dete: mămăliguță cu smântână, pui fripți, cașcaval și o strachină cu zmeură. Ospăt, nu altceva!

Tocmai bine gătise masa, când iată se ivi Neguțoi cu, în urma lui, patru cai și un țăran.

— Bună vremea, domnilor câmpineni, le ură vânătorul.

— Ura! răspunseră băeții.

— Sunteți gata de isprava cea mare?

— Gata oricând.

— Încălecați dar fiecare pe câte un cal și înainte, spre cucerirea Bucegilor.

Cu câtă însuflețire încălecară tinerii...

Era, pentru ei, o plăcere nouă, de care nu s'ar fi lipsit, în acea clipă, pentru nimica în lume. Se țineau tanțoși pe Ducipalii lor, ca niște cavaleri din evul-mediu; în frunte umbla Sava, la coadă urmau al patrulea cal cu bagajele, țăranul conducător și, încheind alaiul, Ciulică.

IX

**Câteva vorbe despre Valea Prahovei
și munții Bucegi**

Pe vremuri, până prin secolul al XIV-lea, acest ținut al văii Prahovei, începând dela graniță, la Predeal, trecător la poalele Bucegilor și ajungând în dreptul satului Comarnic, pe o lungime de 38 kilometri, a fost pustiu, neumblăt, lanț de codri nepătrunși și prăpăstii înfiorătoare, cercetat numai de fiare sălbatice, precum râși, lupi mistreți, urși, păsări răpitoare ca șoimi, vulturi, aquile și alte animale sălbatice ca vidre, jderi, vulpi, viezuri, căprioare, cerbi și capre negre.

Din secolul al XIV-lea încoace însă, pentru trebuințele relațiunilor comerciale între orașul Brașov și Țara Românească, a început a ființa o cărare, pe care căraușii transportau mărfurile încredințate lor și astfel regiunea aceasta perdu din sălbăția ei primitivă. La dreptul vorbind, și mai înainte de acea epocă

au viețuit în aceste locuri ființe omenеști, nestatornice și în număr foarte restrâns, anume ciobani și sihăștri.

O întâmplare fericită fu clădirea, la sfârșitul secolului al XVII-lea, în anul 1695, a mănăstirei Sinaia, de către spătarul Mihai Cantacuzino. Dela acea dată, cărarea Prahovei se schimbă, încetul cu încetul, în drum, apoi în șosea, și foastele pustietăți începură a fi locuite. Mai întâi în jurul mănăstirei Sinaia se așază satul Izvor, alcătuit din scutelnicii mănăstirei, în urmă populația se întinse spre nord, formând cătunele și satele Poiana-Țapului, Zamura, Bușteni, Intre-Prahove (vechia numire a actualei Azuga) și Predeal.

Dela așezarea familiei domnitoare la Sinaia începu era de activitate omenescă, ajunsă la gradul de prosperitate de astăzi.

În anul 1875, când se petrece această povestire, satele dela poalele Bucegilor: Poiana-Țapului și Bușteni nu cuprindeau decât câteva căscioare țărănești și, la distanțe, câte-o ospătărie, cum se zicea pe

atunci, în care se adăposteau călătorii. Clădirile de fabrici, înmulțirea lor, precum și a populației, începură, firește, după darea în circulație a căii ferate Ploiești-Predeal, adică după anul 1879. Dar dacă perindarea secolelor a adus, în ceea ce privește oamenii și munca lor, nespuse schimbări în această regiune, munții Bucegi au rămas aceeași până astăzi, falnici, măreți.

Masivul Bucegilor este un lanț, care se desprinde din Carpați, îndreptându-se dela Nord la Sud, mărginit spre răsărit de valea Prahovei, coprinzând la apus valea Ialomitei. Lanțul acesta e alcătuit din două ramuri, una din spre valea Prahovei, cea mai cunoscută de trecătorii din această vale, cea mai pitorească, închipuind un zid uriaș, pe o lungime de vre-o zece kilometri, care începe din sus de satul Bușteni și se sfârșește în jos de Sinaia.

Această ramură, purtând, la înălțimi de 2.300—2.500 metri, plaiuri undulate, înfățișând și podișuri, se lasă, într'un scoborâș destul de lin, spre valea Ialomitei

(malul stâng al acestui râu), iar pe malul drept al Ialomitei se înalță a doua ramură a Bucegilor, mai puțin cunoscută culmea Strunga, pe care era așezată frontiera din spre Transilvania.

Amândouă ramurile se întrunesc la vârful cel mai înalt (2.511 metri deasupra Mării Negre), faimosul *Omul*, țintă a multor escursionişti de astăzi.

Acela care vrea să cunoască Bucegii, în liniile lor generale și să admire panorama lor, care se poate compara cu cele mai frumoase priveliști din Alpi, și, în deosebi, din Elveția, n'are decât, fiind în Bușteni, să treacă apa Prahovei și să se urce pe muntele dimpotrivă numit *Zamura*, pe platoul pe care s'a clădit castelul Cântacuzino. De pe acest platou, vă putea urmări cu privirea întreaga desfășurare a Bucegilor, și alcătuit din următorii munți îndreptându-se dela miază-noapte spre miază-zi, despărțiți prin rânduri de văi curmezișe: Morarul, Valea Cerbului, Coștila, Valea Albă, Caraimanul, Valea Jepilor, Jepii mici (cari coprend Valea Urlătorilor, dând na-

ștere, în dreptul cătunului Poiana-Țapulului, faimoasei cascade Urlătoarea), Jepii mari, Valea Babei, Piatra Arsă, Valea Peleşului (în care se află așezat castelul Peleş), Furnica, cu piscul Vârful-cu-dor, Vânturișul, Colții, Păduchiosul (acești patru din urmă munți nu se văd de pe platoul Zamura, singur muntele Furnica se întrevede ¹⁾).

Dintre toți munții aceștia, cel care se vede mai bine din Bușteni, este *Caraimanul*, satul acesta fiind clădit la poalele lui.

Caraimanul, în loc de a-și răsleți steiurile, ca Costila, este îndesat; dintr'opintire puternică, ese din pământ, și-și înalță poporul de stânci, impunător. Cine-l privește cu băgare de seamă, deosebește o linie care pleacă din dreapta, se sue cam în diagonală, mai sus bifurcându-se în două, până la creastă. Această linie,

---

¹⁾ Mai spre nord, după Morarul și intrând în Transilvania, mai sunt, ca contraforturi titanice: *Buceșoiul* și *Țigăneștii*. Cât despre *Omul*, care nu se vede de nicăeri din valea Prahovei, fiind dosnic, el nu este propriu zis un munte, ci un vârf, unde se împreună cele două ramuri ale Bucegilor.

cu incovoeri și tremurături, mărginește povârnișurile repezi și pereții uriași ai

Căraimanul

unei spintecături în trupul Căraimanului numită *Valea-Seacă*.

Din Jepii mici, muntele următor, se desprinde un pisc, foarte ciudat prin forma lui de căpătână de zahăr, pe care poporul, cu drept cuvânt, la numit *Claiă mare*. Apoi la capătul crestei Jepilor mari se așterne un platou cam aplecat, acoperit, ici și colo, de brazi târători (jnepeni), a căror verdeață este împestrițată vara de pete roșii de bujori de-munte (rododendroni).

Această pajiște înaltă se întrerupe deodată și o cascadă de piscuri se repede spre valea Prahovei.

Dincolo de valea următoare, *Valea Babei*, muntele *Piatra Arsă* închipuește o coamă, care iarăși, ca o șiră de spinare a unui animal uriaș, cu țepi și adâncituri, se înmoae mai jos¹⁾, spre râul Prahova, într'o linie undulată.

Mantia cu care se acoperă acești munți este, cu adevărat, o minune de bogăție: dela poale până la hotarul unde începe

---

¹⁾ Vezi descrierea amănunțită a acestei panorame a Bucegilor în cartea mea „In Bucegi“ dimpreună cu efectele de lumină ce prezintă, dela răsăritul până la asfințitul soarelui.

goliștea, adică partea pleșuvă, îmbrăcată numai cu iarbă scundă, cresc popoare de plante, arbori și flori.

De alungul văii Prahovei și văilor curmezișe, se întinde o pânză de anini, înlocuită ceva mai sus de făget care curând dă loc coniferelor cu foi ca acele: brazi și molifți, veșnic verzi, și zade (larici, melezi), cu frunzișul cețos, pieritor iarna.

Prin poenile și luminișurile, prin pașiștile podișului satelor Bușteni și Poiana-Țapului, zâmbește o floră¹⁾ bogată și variată, desfătătoare pentru iubitorul florilor și pentru botanist.

Eșind din aboretul coastelor Bucegilor, dai, la goliște, de covoare de graminee, cu cari alcătuești, pentru buchetul cules mai jos, o coroană învăluitoare, precum și o legătură temeinică, graminee svelte și îndurătoare, despre care atât de frumos

---

¹⁾ Această floră, cu cât te urci, se face mai elegantă, mai strălucitoare. Minunat buchetați poți alcătui de gențiane albastre, saxifrage îndesate, nu-mă-uita aurii, silene roze, paradizii albe, orchidee ciudate, și câte și mai câte.

a zis marele botanist Linnaeus: „Gramineele sunt poporul rustic, sărac, mulțumindu-se cu puțin, dar constituind puterea regnului vegetal; cu cât le chinu-ești, cu cât le calci, cu atât se înmulțesc.“

Pe lângă graminee, găsești colo sus și tufe de arbori mărunți: Bujori-de munte (rododendri), Enuperi, brazi târători (jnepeni), afini, sălcii pitice. Iar pe plaiurile cele mai de sus, piciorul calcă mușchii moale, și prin părțile pietroase dă de lichene.

Cel ce a trăit mai mulți ani la poalele Bucegilor și știe privi și prețui Natura, poate spune cât farmec isvorește din acest tinut dăruit de Dumnezeu cu frumuseți de poveste.

Fie pe vreme de iarnă, când aerul cel rece, sănătos, intră în plămâni, ca un balsam înviorător, iar hermina lucitoare a zăpezii, pătată de verdele brazilor, acopere coastele și plaiurile, din care țâșnesc nenumărate stânci sure și măcinate; fie primăvara, când cele d'întâi zâmbete ale pământului: ghioceii, mă-seaua-ciutei, viorelele, străpung, îndrăz-

nețe, tăblii de zăpadă, iar apele se des-
moresc și o iau, zorite, spre adâncul
mai mare al Prahovei; ori vara, când
zidul titanic al Bucegilor se îmbracă,
din zori până în amurg, cu nuanțele
cele mai deosebite, răsfrânte din raze de
soare; sau pe vreme de toamnă, când
verdeța se ruginește și o simfonie de
colori cântă prin arbori; pe orice ano-
timp, dacă ți-ai făcut vacul stăruiitor sub
Bucegi, poți zice: la poalele Bucegilor
este *lumea albă* din basme.

III

PE BUCEGI

Pe Bucegi, spre Caraiman.

Alaiul bucegiștilor noștri înainta tacticos. Trecură prin curtea mănăstirii Sinaia și o luară prin pădurea din dos, pe potecă, în lungul căreia un singur cal își găsea loc, Urcușul mai întâi lin, se înăspri din ce în ce.

— Care ți-e programul, nene Sava? întrebă Nelu.

— Programul? Plimbări prin Bucegi.

— Bine, dar pe ziua de astăzi?

— Ce-o da târgul și norocul, că de! am pornit-o cam târziu.

— Nu prea e limpede chibzueala dumitale...

— Vezi că socoteala de acasă nu se potrivește în totdeauna cu cea dela munte. Totuși, o fărâmă de plan am.

— Să auzim!

— O luăm tot în sus pe muntele Furnica, până la Vârful-cu-dor. De acolo, haidea-hai, tot pe plaiuri, ajungem pe muntele Caraiman, unde poposim și înnoptăm.

— E vreo casă acolo?

— Casă? Nu, dar găsim un bordeias clădit de mine.

— Bine, nene Sava, cum știi d-ta încheiară băeții.

Urcau mereu prin pădurea deasă de brazi și molifiți. Deodată, arborii rărin-duse, călăreții deteră de „goliște“, vorba lui Sava, adică partea muntelui unde nu se mai află copaci, ci numai iarbă. Se făceau, în sus, șiraguri de cline domoale, legate între ele prin piepturi, care mânau pe tăpșane. Căii urmau o potecă scrisă de ciobani, care prea adesa era tivită de prăpastie, dar ei călcau cu băgare de seamă, încercând cu copita fiecare piatră, pe care se așezau, cu temei.

— Ce cumințenie pe caii aceștia! se miră Nelu.

— Cai de munte, domnule, învățați

la urcuș cumpănit, lămuri țăranul conducător al cailor.

— Adevăr grăiși, măi Adamucă, adause Neguțoi. Numai că trebuie lăsați în voia lor, nu cum faci d-ta, domnule Dinu, de-l tragi mereu pe al dumitale de frâu și îi dai ghies cu lovituri din tocuri...

— Nene Sava, pe truce muntele pe care urcăm acum e numit Furnica?

— De! Poate fiindcă movilele astea, care se încalecă așa caturi, caturi, par niște moșuroae de furnici uriașe?

Se zărea acum valea Prahovei, cu râul, argint; turlele mănăstirei Sinaia scilipeau, aramă topită la soare. Călăreții noștri erau învăluiți de o căldură mângâioasă.

În mai puțin de trei ceasuri sosiră la piciorul piscului Vârful-cu-dor, a cărui legendă le-o povesti vânătorul. De aci, cotiră la dreapta; călcau pe o iarbă scurtă și roșcată, care semăna cu o blană de urs; bolovani în ruină își răslețeau, ici și colo, sfărămiturile lor văroase. Neguțoi da mereu deslușiri

asupra drumului străbătut: de pe *Furnica*, trecere, prin *șeaua Peleşului*, pe muntele *Piatra-Arsă*, apoi pe plaiurile *Jepilor mari*, de unde pe *Jepii-mici* și, în sfârșit, pe *Caraiman*. Pe spinarea muntelui *Jepii-mari*, călătorii făcură, prima dată, cunoștință cu pinii târători, jnepenii, pe mare întindere fiind o adevărată pădure foarte deasă de acești arbuști. Noroc că se putea trece printr'o strungă, o „alee“, tăiată în temeiul lor, cine știe de câte veacuri.

Tot timpul, băeții sură veseli. Curgeau glumele, sărate cu sare vânătorească de a lui Sava. Și astfel, haidea-hai, haidea-hai, după progamul rostit de Neguțoi, ajunseră, pe înserate, pe *Caraiman*. Fără nici o pățanie? Nu, căci bietul Mitu fu eroul a două întâmplări neprevăzute în condica lui Sava. În șeaua *Peleşului*, tocmai când poteca se făcuse mai strâmtă, botanistul nostru odată simți că îi alunecă *Ducipalul* dintre genunchi și se lasă jos. Băiatul, pe negândite, se pomeni, mai întâiu cu un picior în aer, celalt pe marginea din afară a potecei,

apoi dându-se dea rostogolul pe povârniș. Noroc că figura aceasta de clown o făcu pe o iarbă stufoasă, înmușchiată, și se află, la câțiva metri mai jos, cam amețit, dar teafăr. Haz pe tovarăși!

— Ți-o făcu armăsarul, Mitule...

— Nu e armăsar, domnilor, se grăbi să arate Adamucă. Este o iapă foarte șireată, care, cât simte că n'o ții strâns, se lasă plăcintă la pământ...

Mitu se și adunase de pe iarbă și, foarte necăjit, se scutură pe haină... Nu vru să mai încalice și o luă apostoliceste, pe lângă Ciulică.

Puțin înainte de a ajunge pe Caraiman, alta: fără de veste, Mitu se culcă pe jos, rămânând nemișcat. De astă data, mare îngrijorare printe însoțitori. Îl înconjură. Dar vânătorul îi liniștește îndată:

— Nu e nimic, are *răul de munte*; o să-i treacă repede.

Sava freacă pe mâini și la tâmpile pe Mitu, cu nițeloțet, dintr'o sticlută scoasă dintr'un buzunar. Băiatul reînvie. Se scoală în picioare, se pipăe; nimic vătămat.

— Dar asta? întrebă el, nedomirit.

— Muntele ți-a cerut tribut și i l-ai plătit, atâta tot...

Ajunși pe Caraiman, Neguțoi îi duse într'o adâncătură tainică, unde deteră de un bordeiaș, pitit în pământ, în care, cu greutate, intrară cei trei băeți și cu Sava.

Pe vetrișoara din fundul bordeiului, repede luă foc un maldăr de ramuri noduroase de jnepeni.

Se ospătară, cu deosebită plăcere. Apoi, la lumina focului, tuspătru în cămașă, că se încinsese o căldură strașnică, stară de vorbă.

Neguțoi deslegă sacul cu minci...
vroi să zic cu povești vânătoarești:

— Cea d'întâi ispravă vânătoarească am făcut-o la vrâsta de zece ani și să vedeți cum: plecasem să adun fragi din pădure, sub muntele Coștila, singur, că alți copii nu vruseseră să vie. Mă pusesem să culeg, cu toată nădejdea, și nu mi-era cugetul la altceva. Odată, la marginea unui stufiș, zăresc un mic moșuroi de blană la pământ: Ce să fie?

Un cățel? Mă apropiu, strigând; se scoală în picioare; ce să vezi? Un ied de căprioară! Numai ce arunc cât colo ulcica plină cu fragi, mă reped la el și-l copriend în brațe. El, mititelul, tremura de frică, iar eu tremuram de bucurie, gândindu-mă că o să duc acasă un plocon minunat, în loc de o ulcică de fragi¹⁾.

Iau zorit drumul spre casă, dar în urma mea aud trosnind; privesc îndărăt. De necrezut! Se ținea după mine o căprioară, ma na iedului, fără îndoială. Eu îmi fac scoteala:

— Am puiul (și-l strângeam strașnic la subțioară), să iau și pe mama...

Mă reped la căprioară, o apuc de un corn: ea se smucește cu putere și mă asvârlă cât colo. M'am adunat de pe jos (iedul nelipsit la subțioară) și am pornit-o iarăși

Biata căprioară, după mine, cu botul întins în brațele mele... Sbiera săraca, sbiera, și-i răspundea iedul.

---

¹⁾ Intâmplarea a fost povestită de vrednicul tipograf Vasile Teodorescu, în ziarul său „Bucegii din Bușteni”

Am mai încercat odată s'o prind de corn; urmarea a fost aceeași ca întâi, ba m'am dat și peste cap. Puterile mele de copil nu-mi îngăduiau să lupt cu o căprioară voinică.

Dacă am văzut așa, am luat-o la fugă, și pentru ca iedul să nu mai sbiere, l-am tot strâns, cu mâna, de bot.

Am gonit mult prin pădure, isbindu-mă de bolovani și de trunchiuri de copaci, de mi-am făcut răni la picioare. Ajungând într'o poiană, alături de casă noastră, sârmana mamă căprioară s'a oprit din urmărire.

Sosesc acasă și, cu mare mulțumire, arăt tatei ploconul.

Tata, în loc să mă laude, mă ia la dojană, că de ce mi-am pus mintea cu un ied nevinovat, iar când băgă de seamă că puiul murise, așa de tare îl strânsesem de bot, să fi auzit ocară!

— Și ce ați făcut cu iedul?

— Din pielea lui, un italian, prieten cu tata, ne-a îmbrăcat o ploscă; o am și acuma, iat-o.

Și Sava arată băeților o ploscuță, cu băerile petrecute pe după umăr.

— Domnilor, vă rog să înghițim o dușcă, în amintirea celei d'întâi a mele isprăvi vânătorești.

— Ura! Trăiască iubitul nostru Neguțoi.

— Bine, zise Dinu, întâlnești o căprioară, nu e cine știe ce, dar urs văzut-ai?

XI

O vânătoare de urși.

— Vreți să știți dacă am văzut cândva urși? Firește că am văzut, și nu doi, ci vre-o zece...

— Dar de împușcat?

— Am împușcat doi până acum: unul bătrior, altul tinerel; am doborât și un puiu.

— Va să zică, nene Sava, te-ai purtat vitejește în mai multe rânduri?

— Degerat n'am fost eu nici odată ca vânător, ce e drept, nu e păcat...

— Să te lupți cu urșii, nu e glumă.

— De! Așa își închipue lumea, că ursul e fioros, nevoe mare, dar nu e adevărat, domnilor. Moș Martin e sperios, nu se dă la om, ș'apoi mănâncă mai mult fructe, și numai când e lihnit de foame, la desprimăvărat, se repede asupra vitelor și le sfâșie. V'aș putea povesti întâmplări hazlii, petrecute cu urși de aceștia pașnici.

— Povestește, nene Sava, uite, suntem, numai urechi.

— Iacă, de pildă: o țarancă bătrână din cătunul Intre-Prahove, s'a dus într'o zi, după vreascuri, în valea Azugei. La o cotitură a cărării îi taie drumul o namilă îmblănită: un urs cât toate zilele Bătrâna aproape să leșine, se lasă turtă la pământ și face pe moarta.

Ursul se apropie o miroase lung, apoi suflând cu putere, o umple de bale și pleacă, mârâind. Baba, care văzuse, printr'un ochiu întredeschis, cum se purtase ursul, mai stete așa întinsă cât o fi stat, că-i tremura carnea pe ea, și târziu se sculă și o rupse de fugă, spre casă.

Alta și mai hazlie: anul trecut, mai mulți copii din Poiana-Țapului au plecat la cules de zmeură, pe muntele Zamura. Au dat, într'un loc peste un zmeuriș foarte imbelșugat, așa încât n'au putut vâra tot culesul în ulcelele ce luaseră. Cu rămășița, au hotărât să facă un purcoi, cu gândul să se întoarcă a doua zi, să-l ia și pe el, Zis și făcut.

Ziua următoare, copiii se înființează la locul cu norocul; când colo, ce să vezi? Un mușteriu, dar ce mușteriu! Un urs sta jos și se înfrupta, fără rușine, din munca băeților și fetițelor din Poiana-Țapului...

Supărarea copiilor a fost atât de mare, în cât, în loc să se gândească la primedie și s'o tuelească de vale, au început, cu toții, să strige și sădea cu huideo! Lucrucaraghios de tot, ursul, nu numai că nu și-a pus mintea cu nesocotiții, dar, sculându-se liniștit, s'a dat îndărăt și, bolborosind, s'a făcut nevăzut în pădure.

— Hazlie întâmplare, într'adevăr.

— Dar vânătoare de urs, cu tot rostul ei, când ai făcut?

— Chiar acum trei ani și ghiciți cu cine...

— Cu vre-o măimărie din Capitală?

— Da, dar ce măimărie! Cu Vodă, domnilor, chiar cu Vodă al nostru...

— Nu mai spune!

— Chiar așa. Și, nu vreau să mă laud, dar mă alesese pe mine de tovarăș, că fiind vestit vânător de urși din partea locului.

— Ia povestește-ne, cum s'au petrecut lucrurile.

— A fost într'o zi de Iulie; îmi trimisese vorbă dela Curte să mă prezint a doua zi, cu tot dichisul meu vânătoresc. Dichisul meu nu era cine știe ce. Cam tot ca acum, numai că mi-am lustruit cizmele, de le-am făcut oglinzi, iar la pălărie mi-am pus o panglică tricoloră, nouă, nouă. Cât despre arme, un cuțit la brâu și pușca mea bătrânească, cu un foc, cu care am făcut eu destule isprăvi. În dimineața aceea, înainte de a doua cântare a cocoșilor, m'am pornit la drum și am sosit în fața porții celei mari a mănăstirei Sinaia. Aci mai sosiră vre-o trei-zeci de vânători, a căror

menire era să se așeze pe cercul ce urma să se întindă pe mai mulți kilometri și să asigure paza. De cu noapte, trei sute de hăitași se urcară pe Bucegi.

Nu așteptăm mult și iată Vodă, îmbrăcat ca vânător din Tyrol. Toți ne descoperim capetele.

Ne coprinde cu privirea și apoi întrebă:

— Neguțoi e aci?

— Imi știa numele, domnilor!

— Poruncă, Măria Ta, strig eu, eșind la iveală.

— Dumneata, vestit vânător din Bucegi?

— Să trăești, Măria Ta, lumea a înflorit prea mult puțină mea vrednicie...

— Știu eu... am aflat... O să mă ajuti la împușcarea ursoaicei, vino cu mine pe munte.

Și o luarăm la picior, în dosul mănăstirei, urcându-ne pe muntele Furnica, pe când vânătorii se răslețeau, care pe unde îi era însemnat locul.

Eu tăcut și sfiicios, în urma lui Vodă. Dar muțenia mea nu putu ține mult, căci curând Suveranul mă luă la între-

bări. Imi vorbea prietenos, cu vorba așezată. Ce comoară de cunoștințe! Toate le știa .... La unele întrebări, eu rămâneam ca prostul și tot Măria Sa da răspunsurile...

Insfârșit, după mai bine de două ceasuri, ne pomenirăm pe o movilă, vecină cu o stână. Aci, trei zile mai înainte, o ursoaică mare sfâșiase mai multe oi, la o mică depărtare de ciobani, cari priveau îngroziți. După o scurtă cercetare a locurilor, am sfătuit pe Vodă să se așeze în dosul unei stânci, cu privirea țintită spre o prăpastie adâncă.

Și goana începu. Ce mișcare, ce gălăgie ne mai pomenită pe Bucegi! Cei trei sute de hăițași, cu trâmbițe și tobe—să fi auzit ecoul răsfrânt de zece ori în văile împresurate de stânci—se coborau lanț, de pe piscurile, pe cari se statorniciseră în tăcere. Eu în gândul meu:

— O să vie ursoaica, n'o să aibă încotro. O să las pe Vodă să tragă două focuri, și, dacă n'o nemeri, trag și eu un foc, ș'apoi de o mai face mârr! fiara să nu mi se mai zică pe nume...

Dar ursoaica nu se zorea deloc să ne facă cunoștința. Hăițașii acum scoteau niște strigăte sălbatice, de te-ai fi putut crede atacat de o ordie de Tătari.

Dar deodată cerul se întunecă și se deslănțuește o furtună năpraznică, maica ta, Doamne! Nu mai puteai vedea la cinci pași.

Zic:

— Măria Ta, să ne adăpostim undeva că ne trăznește și ne udă rău.

— Ba nu, îmi răspunde, tocmai acum poate să vie ursoaica.

Și am stat în mijlocul furtunei, par'că am fi fost în casă, la cald și la bine.

Cât vom fi răbdat așa nu știu, dar ploaia începu să răzbească prin mantaua lui Vodă; numai atunci se învoi Suvranul să intre într'un bordeiu ciobănesc din apropiere. Dar am stat puțin în bordei, că, știți d-voastră, cum e la munte: acu s'a încruntat, acu zâmbește. Repede, repede, furtuna s'a îndepărtat, norii cari se urcau valmeș din văi, s'au sdrențuit, s'au topit, și un soare binefă-

cător a început să-și verse jăratecul jur împrejur.

Ne așezarăm iarăși la pândă, în acelaș loc. Două ceasuri și mai bine, dar zadarnic. Nici umbră de ursoaică.

Aproape de ameză, ne pomenirăm cu un întreg alai, care se urca spre noi: Doamna Elisebeta, părăsind cătunul Pojana Țapului, unde se dusese de dimineață, cu doamnele sale, venea acum în întâmpinarea soțului său. De sus, din dreapta și din stânga, iată că scoboară ceata numeroasă a vânătorilor, hăițașilor și călărașilor. Sosește prânzul. Măriile Lor se așează pe iarbă, pe un podiș, iar jur împrejur, la distanță cuviincioasă, pâlcuri, pâlcuri, noi ceialalți. Cu toții îmbucăm cu poftă, porniți la glume și palavre, de cele vânătorești, pipărate. Dar nu isprăvisem bine bucata de cașcaval, ce țineam în mână, când mă chiamă un aprod, să-mi vorbească Vodă. Mă reped.

Se uită la mine lung și-mi zice, foarte serios:

— Ei, Neguțoi, nu făcurăm nici o ispravă...

— Niciuna, îngăimez eu, înecându-mă cu bucăţica de caşcaval rămasă, bat-o s'o bată, în gătlej. Dar Vodă, zâmbind:

— Ce haz o să facă ursoaica, aflând că cel mai vestit vânător de urşi din Bucegi n'a fost în stare să-i zică măcar o bună dimineaţă...

Eu, de! m'am simţit înţepat în vrednicia mea de vânător priceput, şi atunci luând inima, am răspuns:

— Să trăieşti, Măria-Ta, aici pe Furnica tot n'am fi făcut nimic, că nu din locul acesta trebuie pândită fiara.

— Aşa? Dar de unde?

— Eu ştiu de unde, dar n'am fost întrebat...

— Spune acum...

— Din Valea Babei, acolo, da...

Vodă se întoarse către Doamna şi-i şopti ceva.

Doamna dete din cap. Măria Sa zise:

— Să mergem la Poiana-Țapului şi de acolo în Valea Babei; o să mă călăuzeşti d-ta...

— Na! gândesc eu, în sinea mea, dracul

mă puse să vorbesc, de n'om izbuti iarăși mă fac de răs.

Dar, însfârșit, nu-mi puteam întoarce vorba și Suveranul să-și ia seama. Acu, ce o fi o fi, m'o ajuta D-zeu și cu sfântul Hubert, patronul vânătorilor...

Două ceasuri în urmă ne aflam pe o creastă din Valea Babei, între muntele Piatra Arsă și muntele Jepii-mari, de pe care se putea ochi în două prăpăstii adânci.

— Să fie bine aci? întrebă Vodă.

— Așa îmi dau cu socoteala, Măria Ta. Eu am mai păzit în locul ăsta, acum doi ani, și am avut norocul să împuşc un urs. Fugind, în prăpastie, de larma bătaiașilor, ursoaica nu poate trece decât ori pe coasta din spre Sinaia, ori pe clinul din spre Bușteni.

— Bine, zise Vodă.

Și ne-am așezat la pândă, pitiți pe după un trunchiu de copac. Trei ceasuri am stat așa; ce răbdare pe Domnitor? Hăitașii mai sus făceau o gălăgie nespūsă dar... nimic în zare.

Nemuțumit, Măria Sa pună arma jos,

eu îi șoptesc să mai aibă răbdare, cam o jumătate de ceas. Știam eu ce știam. Nici un sfert de ceas nu trece și iată că auzim mârâituri, precum și bufneli de bolovani rostogolindu-se în prăpăstii. A! Cum străluciau ochii lui Vodă; se ivesc doi pui de urs. Unul după altul coboară într'o vâgăună; rădăcinile uscate trosnesc sub călcătura labelor lor greoaie. Domnitorul își părăsește poziția fiindcă crăcile și trunchiurile de copaci îl împiedică să ochiască; se lasă ceva mai jos. Dar eu, eu ce fac?

Nu sunteți vânători n'o să înțelegeți ce mi-a venit în clipa aceea: așa un fel de nebunie... Am uitat pe cine întovărășeam, n'am ținut seamă de nimic, și am tulit-o la vale, parc'că ași fi fost gonit de o haită de lupi, până am ajuns în vâgăună; aci m'am oprit, am răsuflet adânc, am luat la ochi și am dobörât unul din ursuleți; celălalt s'a tot dus prin molifti, dar n'ar fi scăpat, dacă aș fi avut o pușcă cu două focuri.

M'am aplecat asupra puiului de urs, l'am luat în brațe și atunci m'am des-

meticit și am înțeles ce necuviință făcusem față cu Suveranul nostru. Dar fapta proastă era împlinită; cum s'o dreg?

Am luat-o în sus, purtând ursulețul, și am ajuns la locul de pândă. N'am îndrăsnit să ridic ochii asupra lui Vodă. Mi se bătea inima în piept, par'că ar fi fost un ceasornic uriaș.

Dar Vodă:

— Ei, Neguțoi, dar frățiorul lui?

— Norocul lui, Măria Ta, că-mi era pușca cu un singur foc...

Atâta tot, nici măcar o dojană.

Am stat o jumătate de ceas, cu nădejdea că se va arăta ursoaica, dar degeaba.

Dacă a văzut așa, Domnitorul a luat-o la coborâș. Ajuns în Poiana-Țapului, a încălecat și, făcând cu mâna un semn prietenos, mi-a zis:

— Neguțoi, cu bine și sănătate...

— Să trăești, Măria Ta.

— Mai facem una la anul?

— Gata la Porunca Măriei Tale...

Și așa ne-am despărțit.

— Și anul următor a-ți mai vânat?

— Nu, că de acum doi ani nu s'a mai ivit nici un urs...

Astfel s'a încheiat deocamdată cariera mea de vânător de urși...

Și acum cred că ar fi bine să dăm ochii în gene, după pilda celor de afară.

Cei de afară, adică Ciulică învălit în faimoasa lui sarică și Adamucă în cojocul lui, dormeau de mult duși, ba și sforăiau, nevoie mare. Locuitorii bordeiului se lungiră și ei.

Flăcăii erau într'adevăr obosiți; cea d'intâi zi de excursie pe munte...

În noaptea aceea șase ființe omenesti dormeau butuc într'o taină adâncătură a Caraimanului, pe când luna se înălța pe cer, argintind plaiurile Bucegilor.

VII

Spre Valea Seacă a Caraimanului

— Sculați, sculați, să vedeți, de pe Caraiman, răsăritul soarelui...

Băieții, cufundați în somn adânc, se deșteaptă cu greu, mormăind. Aerul înghețat, năvălind în bordei, îi trezește mai temeinic decât strigările lui Sava. Iute, iute sunt pe deantregul îmbrăcați și ies din bordeiu, pe dibuite. Afară o lumină sură de lună. Sunt orele cinci. Călăuziți de Sava, urcă, clănțănind din dinți, spinarea Caraimanului. După o jumătate de ceas de suit repejor, le e cald, le e bine. Sosesc pe muchia unei încovoeturi: *Șeaua Caraimanului*. Se opresc și se așează pe iarba scundă și țepoasă. În față, spre răsărit, deasupra munților Buzăului, o dungă roșietică se

luminează din ce în ce: Dedesubt, în Valea Prahovei, se întinde o maramă albastră-vineție, nespus de subțire. Spre miazănoapte și miazăzi, ca valuri înghețate: spinări, grebeni, *clăbuceturi*¹⁾ de munți, cu șei și curmături, toate văzute ca prin sită.

Geana roșie se argintește. Inapoi, spre valea Ialomiței, luna pălește mereu, tot luptând cu zorile.

Ora șase. Un glob roșu se ivește de odată deasupra munților Buzăului; două minute apoi, balonul roșu pierе și, în locu-i, răsare discul soarelui, încet. Privitorii nu mai pot aținti ochii asupra-i. Ei primesc cele d'întâi raze, fețele le sunt îmbujorate. Ba chiar simt căldura razelor.

Dedesubt, marama vineție, învăluitoare a văii Prahovei, s'a topit. Curbele munților se scriu din ce în ce mai apăsate.

Lumina sură-lăptoasă dela apus s'a făcut limpede ca cristalul: soarele a învins luna...

---

1) Expresie locală numind șiruri de munți împăduriți.

— Iată și căldurică pentru stomac, se aude un glas.

Este Ciulică, sosit cu un coșuleț, în care stă un ceainic și niște pahare.

Mare succes are ceainicul; fiecare îl mângâie drăgăstos cu mâinile. Vezi că e fierbinte, iar mâinele-s amorțite de frig. Dar când dau pe gât băutura caldă, aromatică, ce înviorare!

— Iată un răsărit de soare, pe care nu-l vom uita, așa e camarazi? întrebă Mitu.

— Firește că nu, precum nici acest binefăcător ceai, adaugă Nelu. Și eu nesocotitul, disprețuiam chinezeasca băutură...

— Acum domnilor, zice Sava, că v'ați, înveselit ochii, privind la răsăritul soarelui, odihniți-i, dându-i în gene, că n'ați dormit destul astă noapte.

Băieții nu se făcură rugați. Se și lungiră și repede, repede îi fură somnul. Somn dumnezeesc! Mitu, care se deșteptă cel d'întâi, văzu pe Sava și Ciulică, trași mai la o parte, stând de vorbă, o convorbire ce părea foarte

insuflețită, cu gesturi multe. Băgând de seamă că tânărul îi privea, amuțiră deodată.

Deștetptându-se și ceilalți, ia îndemnul vânăorului, scoborâră cu toții în șeaua Caraimanului, ajungând pe marginea muntelui, de unde se făcea dedesubt niște hăuri grozave.

— Ce să fie prapăstiile astea? întrebare băeții.

— *Valea Seacă a Caraimanului.*

— Grozavă pare!

— Nu tocmai așa, se poate umbla în ea.

— De aci scoborând?

— Ba nu, că peaci sunt ziduri drepte de sute de metri,

Dar se poate pătrunde în ea, ocolind pe la *Portiță*.

Cunosc bine drumul, cunosc și această vale a Caraimanului, că am vânat capre negre într'însa. E minunat de frumoasă și interesantă, ar merita să fie vizitată de tineri iubitori de natură ca dumneavoastră, stăruii Sava, ca încheere a lămuririlor sale.

— Măi băeți. zise Dinu, n'ați fi de

părerere să cercetăm Valea Seacă a Caraimanului?

— Dece nu, dacă e frumoasă se învoi Nelu.

— Numai să nu fie primejdioasă și obositoare șopti Mitu.

— Dar poate că nenea Sava a orânduit altfel activitatea noastră bucegistă pe ziua de astăzi?

— Mă rog, dacă vă face plăcere să ne coborâm prin valea Seacă, zise Neguțoi, zâmbind și uitându-se țintă la Ciulică, dar atunci trebuie să trimetem caii pe alt drum, la Bușteni, unde am de gând să vă găzduesc și ospățez în căscioara mea.

— Cum, trebuie să ne lipsim de cai? întrebă Mitu îngrijit.

— Vezi bine, caii nu pot umbla pe ori și unde.

— Măi Mitule, nu fii și tu așa de econom cu picioarele tale, că doar nu-s de zahăr. Amintește-ți ce a spus vornicul lordache Golescu în ale sale „Cuvinte adevărate”: „Umbletul în trăsură te arată de șchiop și de multe ori te dă și în cap;

umblemul călare te ostenește și adeseori te poticnește; umblemul pe jos, cel mai frumos, cel mai sănătos, cel mai cu folos, că toate le vezi, toate le cercetezi, toate le privești mai de aproape, ceea-ce-ți aduce dulce plăcere și cea mai bună sănătate...”

— Așa-i, domnule Mitu, zise Sava, eu ca vânător și muntean știu prețuri umblemul pe jos.

— Vasăzică, lucru înțeles, încheiă Dinu hotărît. O tulim prin valea Seacă a Caraimanului.

După cum îl învătă Sava, Ciulică se repezi la bordeiul unde înnoptaseră și se întoarse cu sarica și desagii, bastoanele și gențile băeților, pușca și o geantă a lui Sava.

— Ai spus lui Adamucă să coboare cu caii prin Valea Cerbului, până acasă la mine și să ne aștepte că sosim și noi diseară?

— Spus.

— Atunci, să pornim.

O luară la vale, de pe șeaua Caraimanului pe clinul dinspre valea Jepilor.

Brăul Caraimanului ducând la *Portița*.
(*Portița* se află în dreptul săgeții).

Scoboriș mai mult repede și cam alunecos, din pricina ierbei rourate.

Dar băeții se simțiau foarte voinici și cu voe bună.

Peste un ceas ajunseră în dreptul unei stânci zisă *a berbecilor*, fiindcă pe ea era așezat bordeiul ciobanilor păzitori de berbeci. Dar locul era pustiu.

— Au plecat cu berbecii mult mai la vale, că s'a isprăvit iarba pe aci, lămuri Sava. Acum ia uitați-vă colo...

Vedeți brâul acela dealungul pereților Caraimanului și în fund niște stânci cu o crăpătură.

— Da, o deschizătură cu o formă ciudată, ca o labă de picior de om.

— Tocmai; aceea este *Portița Caraimanului*, pe unde o să trecem.

— Dar dece numai decât pe acolo?

— Fiindcă numai prin spărtura aceea poți trece, depe clinul Caraimanului privitor către Jepii, pe clinul Caraimanului din spre Valea Prahovei.

Portița văzută deaproape.

Luară *brâul*¹⁾ spre Portița. O cărărue pe alocurea întreruptă, cărărue bătută de ciobani șerpua pe brâul aninat deasupra unor prăpăstii înfiorătoare. Din când în când se deschidea, la dreapta, câte o strungă, prin care se zăreau casele din preajma mănăstirii Sinaia, și, ca printr'o maramă vineție, plaiuri pleșuve și tala-zuri de codru.

Trecură prin Portița și deodată se pomeniră pe o piezișcă ierboasă, pătată cu cerculețe de jnepeni. În fața și dedesubt, la 2000 de metri, se așternea Valea Prahovei.

— Dar Valea Seacă?

— Mai este umblet de un ceas până să dăm de ea; desluși Sava. Deocamdată ne odihnim aci și aș fi chiar de părere să prânzim.

— Dar ameaza n'a sosit...

— Ce are a face? La munte nu se socotește ca la șes; ș'apoi întrebați-vă stomacurile, ce zic ele?

¹⁾ Brâu, plural brâne. Muntenii numesc *brâne*, acele prispe care, cași niște panglici, înconjuară, la diferite înălțimi, munții și pe cari se poate umbla. Unul din fermecele Bucegilor este alcătuit din brânele lor.

— Ar fi primitoare de bunătați, zău așa.

Din geanta sa, Neguțoiu scoase un ospăț bine garnisit: puii fripți țineau fruntea și o budincă de orez încheia banchetul. Nici-unul din commeseni nu vru să se lipsească de partea lui...

În timpul prânzului, priveliștea fu minunată. O mare de nouri se așezase în valea Prahovei, deasupra Buștenilor: ghiomotoace de bumbac, înghesuite unele într'altele, foarte albicioase. Deasupra munților Buzăului, la răsărit, țâșnituri de tot felul de forme; turnuri cu metereze, madrepore, anemone de mare. Și mai sus, în tăria cerului, șiruri de nori aurii, stând nemișcați, ca niște șuvițe, din cari eșiau flăcări. Printre ele, insule sure, într'o mare albastră.

Dar repede, repede vântul le ridică și toată fantasmagoria începu să se topească. Norii de dedesubt prinseră a se sdrențui. Năpădiră în toate văile, unde se subțiară și apoi iar se îngroșară și luară cu asalt culmile Bucegilor.

Camarazii, curând învăluiți în negură, nu mai văzură nimic la zece pași.

— Iată-ne mâncând nori, ca uriașii din basme, zise glumind Nelu.

— Nu prea țin de foame; noroc că Neguțoi are în geantă hrană mai temeinică...

— Dar ce este, Doamne Sfinte? strigă cu mirare Mitu.

Avea și dece să strige; o grindină repede cade asupra exploratorilor. Dar cu ce furie! În două minute iarba și jnepenii, jur împrejur, sunt albi, albi. Dinu a ținut mâinile alăturate blid; cât ai clipl de două ori din ochi, i s'au umplut palmele de mărgăritare... Și apoi soare, soare cald...

— Așa-i la munte, lămurește Sava. Într'un răstimp de câteva minute se perindează toate anotimpurile...

Trecuse de ameazi, când ceata se îndreptă spre Valea Seacă. Dela o vreme, umblau, cu pași băgători de seamă, pe un brăuleț, un *brăneag*, cum zicea Culică, panglică stâncoasă, care șerpuia pe grebenii lăsați din culmea Caraima-

nului; uneori, la cotituri, nu puteau trece decât încovoindu-se sub streășina vreunui bolovan înaintat, sau îmbrățișindu-l. Pe dreapta se înșirueau spintecături, ale căror funduri nu se puteau vedea, iar pe stânga ziduri uriașe, alcătuite din piatră sură, pe alocurea cu pete albe, sclipind la soare.

Se făcu apoi un podiș acoperit cu jnepeni, o adevărată pădure pitică. Pe de lături nu era loc, trebuiau să se vâre deadreptul prin acești brazi târători, cari își prelungeau ramurile lor noduroase, uscate și sucite, pe pământ. O adevărată rețea, în care exploratorii noștri nu știau cum să-și pună picioarele. Fu o luptă înverșunată cu acele brațe lemnoase, cari, ca niște cozi de balaur, se încolăceau împrejurul picioarelor, îi înhățau pe băeți, îi trântiau, pe când smocurile de frunze acoase le sgâriau obrazii.

— Parc'ar fi mii de diavoli canonitori, zise Mitu, supărat foc, când se văzu, în sfârșit, cel din urmă eșind la lumină. Ceilalți făcuseră un haz nespus; toți

erau lac de apă... Brâulețul își urma

O vedere din Valea Seacă.

calea, dar deodată întrerupt: o crăpă-

tură, al cărui fund era înecat într'o întunericime înfiorătoare. Noroc că trecerea se putea face peste o scândură așezată și înțepenită deasupra. Se opriră cu toții.

— Dar cu scândura asta ce o fi? întrebă Dinu.

— Eu am adus-o aci, răspunse Sava, cu ajutorul a doi țărani prieteni. Câte sudori ne-au trecut, numai noi știm! Dar e minunată, că fără de ea n-am putea înainta.

Dinu cel d'întâi păși pe scândură, Mitu cel din urmă. Sava rămase dincoace.

— Ce faci, nene Sava, ce ai rămas pironit la capătul celalt al punții?

— Am mirosit capre negre. Mergeți dumneavoastră înainte, cu Ciulică în frunte. Vă prind eu din urmă...

Și cu multă sârguință își cercetă pușca, pe când ceilalți se depărtau.

Intrară într'un fel de soc pietros, care se lăsa de vale, de unde se pomeniră pe un șir de dâmburi ierbate, unele subt altele. Ciobanul îi conducea, cu multă siguranță. Deteră apoi peste un clin, cu

pietriș mișcător, care aluneca cu băeții, de par'că ar fi fost porniți în galop. Clinul acesta fugător îi aduse într'o adâncătură, în formă de căldare, în fundul căreia curgea un pârâiaș umbrit de sălcii pitice. Tăblii de bujori de munte (rododendri), cu foile ca ale mirtului lucioase, cu floricele cărămizii veștejite, erau așternute ici colo. Grumazul pe al cărui clin, dinspre Portița, îl străbătuseră camarazii, despărția această poeniță de lumea întregă: în fund un perete drept se ridica până la creasta Caraimanului.

— În haosul acesta de stânci, asta-i o poiană desfătăată!

— Am putea-o numi *Poiana tăinuită*.

— „În poiană tăinuită, unde sbor luciri de lună“, declamă Nelu.

— Ba deocamdată sburăm noi...

Și-și urmară drumul la vale. Intrau acum într'o matcă de puhoi, fără pic de apă, presărată cu bolovani, și mai mici și mai mari. Se furișau printre bolovani, încălecau trunchiuri curmezișe.

Trecuseră cam două ceasuri de când ceata veselă se despărțise de Nețuți.

Dar voia bună deodată li se prefăcu în necaz. când o piedică de neînvinș se așează în calea lor: o *săritoare* sau un „scăpat“, vorba lui Ciulică, adică: deodată, sub picioarele băeților, un părete drept, alcătuit dintr'o stâncă, înțepenită în matca strâmtă a văii; perete de mai multe zeci de metri.

În dreapta și stânga iarăși ziduri drepte, suindu-se la cer.

— Săritoare, îi zici tu la asta, Ciulică?

— Așa.

— Păi, de sărit, n'o poate sări nimeni.

— Adevărat este... De vale nu ne mai putem lăsa.

— Ce e de făcut?

— Să ne urcăm îndărăt; 'om da de Neguțoi, și ori că ne întoarcem pela Portiță, ori ne găsește el alt drum de tuit.

Sfatul înțeleptesc al ciobanului fu urmat, fără împotrivire.

Urcușul fu anevoios, dar pe la jumătatea lui sgomotul unei împușcături îmbărbătă pe flăcăi.

— Să știți că Sava a dat de capre negre.

Și gândul că vor putea vedea de aproape un astfel de animal necunoscut lor, să-l și pipăie, învioră cetașii oboșiți. Ba ce avânt la suișul scocului pietros, prin care, câteva ceasuri mai înainte, se lăsaseră cu voioșie!

Dar când ajunseră la locul cel strâmt și primejdios, unde se despărțiseră de vânător, trei strigăte eșiră din piepturile băeților.

— A! A! A!

Scândura de trecere pierise. Iar Neguțoi... ia-l de unde nu-i...

— Ce însemnează asta? întrebă, foarte îngrijorat, Mitu.

— O glumă a lui Sava?

— Nu cred, căci prea ar fi proastă

— S'o fi întâmplat ceva rău, domnișorilor, își dete părerea Ciulică.

— Ce anume?

— Capra neagră lovită să fi căzut drept pe scândură?...

— Și capra și scândura s'au prăbușit în prăpastie...

— Mai știi!

— Bine, dar Neguțoi?

— O fi tulit să-și afle vânatul.

— Pe unde, Doamne Sfinte?

— Asta e taina lui... Dar, domnișorilor, n'ar fi bine să ne întoarcem la vreun loc bun, unde să ne sfătuim?

— Ba da, că aici la marginea hăului ăsta te apucă fiorii.

— Haidem, băieți, în poiana cea frumoasă...

— În poiana tăinuită...

XIII

Capitolul XIII: numărul lui Iuda. — Intemnițați în Valea Seacă!

Vasăzică pe deasupra nu era loc de trecere: pe din jos nici atât, săritoarea prea înaltă tăind deodată tulitul. Cei patru exploratori stau acum întruniți în poiana tăinuită, fiecare cu înfățișarea potrivită firei sale: Mitu, tăcut, cu crețuri de îngrijorare pe frunte, Dinu și Nelu,

cântând un cântec popular, al cărui refren se întorcea mereu, sâcâitor:

Ce-o să fie, nea Ilie?
Veselie veselie!

Iar Ciulică nu se arăta nici trist, nici cu voe bună; rupsese o smicea de salcie și, cu cuțitul, o făcea bucățele, bucățele. Din când în când un zâmbet șiretrătăcea pe buzele sale.

Mitu cel d'întâi vorbi:

— Ei, băeți, cum eșim din încurcătura? Nu e scăpare nici la deal nici la vale. Dacă n'o veni Neguțoi, să ne dea ajutor, rămânem în văgăuna asta; deocamdată numai cu balonul am putea eși de aci...

— Ar mai fi un mijloc, întrerupse Dinu. Dar nu știi dacă e tocmai practic...

— Și anume?

— Uite ce am citit într'un roman de Fenimore Cooper, vestitul descriitor al Pieilor-Roșii din America de Nord. Un băiat englez fusese făcut prizonier de *Capetele-Turtite*, un trib de Piei-Roșii. Nenorocitul era supus la cele mai jicnitoare munci...

- Scurteaz-o, Dinule, scurteaz-o...
- Pricepeți lesne că gândul lui era numai de ducă. Intr'o zi, un vultur rănit, nu știu cum, căzu drept la picioarele lui. Chlnuitorii copilului plecaseră, să se rășboiască cu tribul *Capetelor-Țuguiate*. Băiatul, folosindu-se de o clipă, când bătrânul Cap-Turtit, în a cărui pază rămăsese, intrase într'un cort, leagă o funie de un picior al vulturului, se leagă și el de celălalt capăt al funiei și dă câteva bice în capul pasărei răpitoare. Vulturul, sub aceste lovituri, se deșteaptă, își adună puterile, și-și ia sborul, trăgând și pe băiat în văzduh...
- Cum am zice pasărea măiastră, care scoate pe Făt-frumos de pe tărâmul celalt și-l duce în lumea albă, mormăi Ciulică.
- Ce mai vânzător de gogoși ești, camarade, îi curmă vorba Nelu, râzând cu poftă.
- Păi, noi fiind patru, ne-ar trebui patru vulturi și patru funii, lămurește Ciulică.

— Cred că vulturi s'ar găsi pe aci, observă Dinu.

— Da, dar nu vin la noi, dacă nu le punem mai întâi sare pe coadă.

— Și mai trebuie și funie...

— Ia lăsați prostiile, cuvântează, cu necaz, Mitu. Mai bine să luăm în seamă situația noastră grea...

— Despre mine, se băgă iarăși în vorbă Ciulică, sânt vesel de întâmplarea asta...

— Ei, ași!

— Zău așa! Eu o să fac ca Robinson: cum a trăit Robinson atâția ani în ostrovul lui, 'oi trăi și eu în Valea Seacă, orcâte zile o vrea Dumnezeu...

• — Nu mai spune! Dar uiți că nu ești de unul singur, că ne aflăm aici patru, patru guri, care n'o să ne hrănim cu aer, apă, mușchiu, coajă de salcie, pere de brad și ace de pini...

— Dar Robinson cum a făcut? Facem și noi ca el...

— Așa? se repezi, batjocoritor, Mitu. Robinson a avut un mare noroc, pe care nu-l aveam noi aici, în haosul ăsta de pietre; Robinson a avut la îndemână

o corabie naufragiată, din care a scos vrute și nevrute. Tocmai am recitat povestea lui Daniel de Foe zilele astea și, de curiozitate, am însemnat, în carnetul meu de notițe, tot ce corabia a dăruit lui Robinson. Ia ascultați: trei cufere de marinar, pline de pâine, orez, trei ghiulele de brânză de Olanda, cinci hartane de pastramă de capră, grâu, lăzi cu sticle de rack, o puțină marecu pesmet trei butoiașe cu rom, o cutie cu zahăr nerafinat, un butoi cu făină. Astea ca merinde. Dacă ar fi să vă înșir toate uneltele, armele și lucrurile de mare folos găsite de Robinson în corabie, m'ar apuca noaptea. Iar noi? Unde e corabia binefăcătoare? Pe noi picioarele ne-au adus în valea asta blestemată.

— Stai nițel, nenișorule, și n'o lua așa pe tragic, întrerupe Nelu. Știți ce? Ia să ne scotocim fiecare prin buzunare, să puem la un loc toate cele aflate și să facem bilanțul avuțiilor noastre, ca la societățile financiare.

Ideea fiind bună, toți se supuseră porunței și-și întoarseră buzunarele pe dos.

La Mitu se găsi: o batistă, doi nasturi, un briceag, un căpețel de sfoară, două creioane, carnetul de note (tovarășul său credincios), broșura cu flora alpină, un gologan de cinci, fărămituri dintr'un corn vechiu.

Averea lui Dinu se alcătuia din: batistă, briceag, o oglinjoară, un cui, două bucățele de zahăr și un țignal.

Cât despre Nelu, afară de batistă și de briceagul echipamentului, nu stăpâna decât o gravură reprezentând pe Cleopatra, regina Egiptului; și mai avea și o scobitoare boantă...

— Sărăcie lucie! strigă Mitu, cu amărăciune; cu astfel de nimicuri o să murim de foame.

— Stați, fraților, că mai e Ciulică al nostru, cu desagii lui...

La întoarce-ți desagii pe dos, Ciulică, să vedem ce bunătăți ai tu acolo?

Ce să aibă? Cele trei cojoace ale băeților, ochianul strămoșesc, două porții de cașcaval, un bulgăr de mămăligă, trei cepe, doi căței de usturoi, o funie, o bărdacă de pământ, un toporaș și, în

sfârșit, o basma popească înodată strâns.

— Clădărie de scumpeturi! observă ironic Nelu.

— Suntem departe de merindele lui Robinson, șopti, cu obidă, Mitu. — Dar în legătură ce ai, bade?

— De ale mele: fluerul, cavalul, pipa, tutunul și niște bureți de fag, ce am cules în dosul mănăstirei Sinaia.

— Deocamdată, deseară să imbucăm puținul din desagii lui Ciulică.

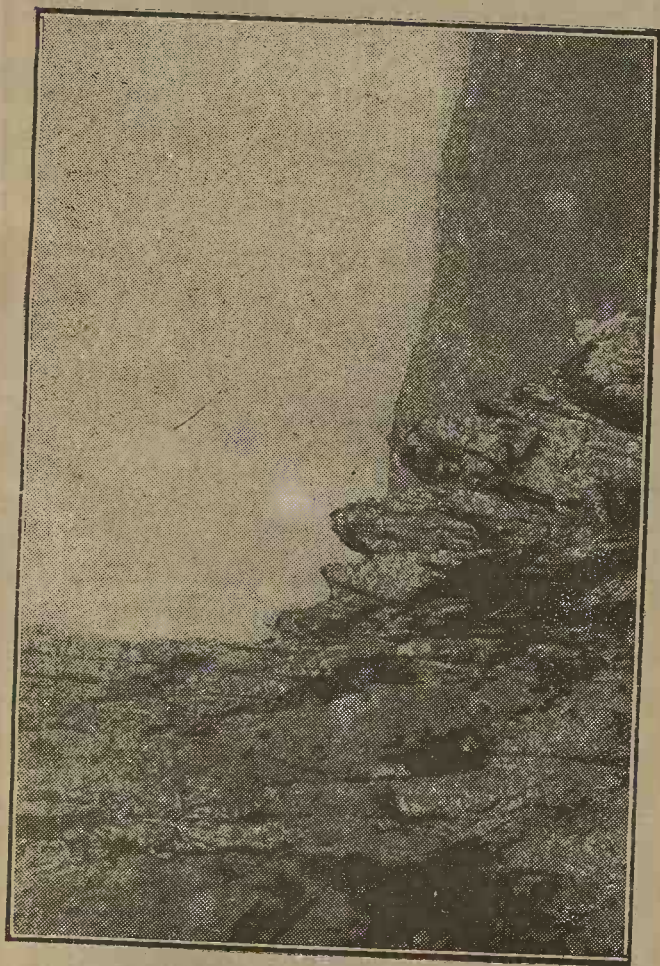
— N'o să ne cadă greu la stomac rămășițele din desagi împărțite la patru inși.

— De unde nu-i, nici Dumnezeu nu poate da, stărui sentențios Ciulică.

Amurgul începea să se urce din hăurile Văii Seci și, puțin câte puțin, cuprinse și poiana tăinuită; curând învălui în umbră pe cei patru prizonieri fără de voe.

— Brrrr! începe să strângă în spete, murmură Mitu.

— Ar trebui făcut un foc mare, mare, să ne așezăm în jurul lui?

Zidurile Văii Seci.

— Mă însărcinez eu să-l tac, se grăbi ciobanul.

Noroc că lemnul nu lipsea împrejur. Minunată treabă săvârși toporașul lui Ciulică: ca prin farmec, eșiră la iveală surcele, găteje, ramuri.

Și tot Ciulică fu „angelul salvator“ al cetei, vorba lui Nelu, când veni vremea aprinderii gătejelor. Niciunul din băeți nu purta asupra-i „focul tănuit al cerului“, subt nicio formă, nefiind niciunul, la vârsta lor, fumători. Tot Mirciulică, sireacul! Scoase amnarul și iasca, și curând, curând, o flacăra veselă se înălța spre bolta, care acum îi privea cu mii de ochi lucitori. Flăcăii, într'un gând, se răvășiră, care încotro, să aducă lemne. Și flacărea se schimbă într'o pălălae, în vârful căreia jucau sute de scânteii, închipuind, în vâlmășagul lor, sulițe, șiraguri, coroane de diamante orbitoare.

— Ah! Bună e apa, dar bun e și focul...

— Bun, zău!

Și toți cu mâinile înspre foc.

— Hai la mâncărică acum...

Ce să împarți nimica toată la patru guri flămânde?

— Ospăț ca la Sparta, zise Mitu.

— Spartă n'a fost desaga, domnișorul protestă Ciulică, dar atâta era înăuntru...

Conmesenii se puseră pe răs. Și, cu răsul și cu glumele, bucățica de caș-caval și de mămăligă fu gustoasă, nevoe mare.

Masa se găti repede, prea repede. Apa turnată pe deasupra era rece, prea rece. Frigul se întetea.

— Măi băeți, ia să încercăm cojoccelele noastre, strigă Dinu.

— Ce idee bună a avut unchiul, să ne dea așa bunătăți calde..

Noaptea era neagră de tot. O tăcere solemnă, cuprinzând întreaga Valea Seacă, înneca poiana, în care stau îngheșuiți, unul într'altul, cei trei flăcăiandri.

— Măi, dar așa tăcere n'am auzit în viața mea, băgă de seamă Mitu.

— Adică cum, tăcerea se aude? întrebă Dinu, făcând haz.

— Păi domnișoru Mitu foarte bine a grăit, intervine Ciulică.

De câte ori, când am ciobănit prin Bucегii ăștia, de s'a întâmplat să merg mai departe de stână, n'am auzit tăcerea!...

După cum și când eram la oraș, la Cămpina, de multe ori, dus cu gândul pe alte tărâmurі, urechile mele au simțit gălăgia dimprejur...

— Camarazi, după ce ascultarăm această adâncă, filosofică cugetare a lui Ciulică, întrerupse Dinu, eu cred că ar fi bine să punem fiecare capul pe o pernă și să ne lăsăm pradă viselor frumoase.

— Pe care pernă, bre?

— Care pernă? faceți și voi ca mine; un pietroi și o leacă de mușchiu pe deasupra.

— Moale pernă!

— Ei, acum, *à la guerre comme à la guerre* (la rășboi, ca la rășboi) sau mai potrivit: *à la montagne, comme à la montagne* (la munte, ca la munte).

Ciulică se și lungise mai la o parte, vărât în saica lui, cea de care își bătuseră joc domnișorii tot drumul. Nu scotea nici o vorbă.

Dinu, de, colo, ca să-l sgândăre puțin.

— Ciulică, cum te simți?

— Hehei! Așternutul cel mai bun: iarba verde de pe pământ; învelișul cel mai cald: lumina stelelor.

— Auziți, băeți, înveliți-vă cu lumină de stele și o să vă meargă de minune.

— Să ne învelim și așa, că altceva nu prea avem...

— Noapte bună!

— Somn tihnit!

— Vise fermecate!

Și amuțiră.

Ciulică dormea iepurește. Când și când, se sculă și mai ațâța focul, scormonindu-l cu un băț, și adăogându-i crăci.

Băeții obosiți, furați repede de somn, nu-l petrecură liniștit.

Vezi că, după cum se așezau în preajma focului, ori își pârăleau picioarele, și înghețau la spete, ori dimpotrivă.

Și apoi întâia oară în viața lor dormeau afară, sub cerul liber, pe pământul gol. Cu deosebire Mitu, mai gingaș la trup, nu se învoia cu chipul acesta de odihnă. Se svârcolea ca un pește pe uscat: și o temere nedeslușită îl luase în stăpânire.

Abia apuca să adoarmă și deodată

tresărea înfrigurat. Tot felul de vedenii treceau pe subt pleoapele-i lăsate: fiare sălbatice gata să-l sfâșie, balauri vărsând râuri de foc din nări uriașe, și câte alea toate.

Nici Dinu, nici Nelu nu erau tocmai liniștiți; și ei se frământau... Ce noapte turbure, Doamne!

Dar când, pe la patru de dimineață, începu să cadă roua, roua cea eântată de poeți și blestemată de cei cari dorm sub învelișul stelelor, roua care pătrude până în măduva oaselor...

Incepură să tremure, să clănțâne din dinți să „dârdâe“ (după eleganta expresie a lui Ciulică). Se mai încolăciră, se sgârciră... degeaba!

Dinu și Mitu se deșteptară, de voe, de nevoe. Singur Mitu nu se mișcă, și cu drept cuvânt: era acoperit cu faimoasa sarică a lui Ciulică, iar ciobanul sforăia, având, peste dânsul, desagii cu tot tarhatul lor.

Cei doi rebegiți se lasară mai jos, pe un podeag pietros, unde începură să

frământate pământul cu picioarele, doar s'ar încălzi

Dar iată că sprinceană de lumină ti-vește coama Caraimanului.

Sprinceana se scoboară, se face pânză. Zorile sunt coale, au intrat în Valea Seacă.

Florile dalbe, Ler de măr,
Scoală, scoală, ici domn bun,
Și fă focul mare, mare
Și-mi aprinde-o lumânare
Și-o lipește 'ntre icoane...

cântă cântecul de colindă Dinu și Nelu, deși nu e vremea Crăciunului, ci în toiul verii.

Mitu deschide un ochiu, apoi pe celalt, se freacă pe amândoi, își pipăe coapsele îndurerate.

— Unde suntem? mormăe.

— În pădurea fermecată, în care plouă ciorbă de miel, costițe de purcel și alviță de Smirna, răspunse Nelu.

Mitu privește jur împrejur. Se vede culcat pe iarbă; peste tot pietrărie, bolovănișuri, ziduri de stânci înălțându-se la cer.

Unde e pătuceanul moale și ciăduț de acasă?

Se scoală în picioare, se întinde.

— Seaca vale a Caraimanului! Aici o să-mi rămâie pielea, zice cu amărăciune.

— Cum ai privi tu, Mitule, la e ceașcă cu lapte căldicel și dulcișor? întrebă, șiret Dinu.

— Nu ți-ar prii mai bine un pahar de ceai rusesc cu rom? iscodește Nelu.

— Așa, fraților, dați-i înainte, bateți-vă joc...

— Dar ce să facem, vericule? să plângem?

— La ce ne-ar folosi văicărelile?

— Stomacul meu a început să se vai-ăăre...

— Dar al meu!

— Ce e de făcut?

— Ciulică să ne facă rost... Uite cum doarme, ca în sânul lui Avram... Ciulică!

Dar ciobanul nu se mișcă, mai bolovan decât toți bolovanii Caraimanului.

Câteși trei flămânziții se pun să scuture, care mai de care, pe călăuza lor.

După multă sgâlțâială, Ciulică se deșteaptă.

— Ah! Golo, Golo, mare ticălos mai fuseși; dar și Dumnezeu bun a fost cu biata nevinovată, mârâe ciobanul, întinzându-se, de-i pârâe încheeturile.

— Ce palavre spui tu?

— Visam pe Ghenoveva de Brabant... Sărmana singură în codrul fioros...

— la ascultă, bădiță nouă ne e foame...

— Foame? Ei, dacă ne-ar purta de grijă Dumnezeu, ar mâna într'acoace o capră blândă, pe care am mulge-o, și ce mai lapte căldicel am bea!

— la lasă visele și poveștile și gândește-te mai bine, cum am face, cum am drege, să gustăm ceva...

— Să ne strângem curelele la pânțece, propune Ciulică.

— Așa, și să stăm cu dinții rânjiți la stele?

— Teamă mi-e că n'o să trăim aci, că găina la moară, adaogă iar ciobanul, tot hazliu.

— Ție îți arde de glumă și nouă ni se lipesc coastele...

— Mie mi s'au lungit urechile...

— Păi ce să fac, domnișorilor? Să scot lapte din pietrele astea?

Și-apoi niște flăcăi mândri și voinici, ca d-voastră, nu știu răbda de foame?

— Așa e, camarazi, bātu în aceeași strună Nelu. Să ne arătăm la înălțimea împrejurărilor; departe de noi orice materialismu..

— Postește robul lui Dumnezeu... că n'are ce mânca

— Deaminteri, închee Mitu, un lucru tot uităm, că nu suntem de capul nostru. Poate dintr'o clipă într'alta să ne pomenim cu Sava, venindu-ne în ajutor... Ne scoate din văgăuna asta și ne aduce iarăși în lume...

— Că bine zici... Tocmai era să vă propun să dăm și noi din mâini, și a-nume, dându-i semne de viață. Hai să țipăm cu toții: Sava! Sava!

Câteși patru începură să strige, într'un unison, pe vânător. Undele sonore se isbiau de stâncăria uriașă, din stânga și din dreapta, și le răspundea unecou întreit și împătrit: Sa... va... Sa... va... va... va...

Iși sparseră piepturile în zadar.

Nelu aruncă o glumă:

— Vorbesc franțuzește zidurile astea?

— Cum așa?

— Da, că zic: Ța va! ța va! Adică merge, merge, stăm bine... Bătae de joc, fraților, că de mers nu merge de loc...

— Ne merge ca și câinelui în căruță...

— Ca mărului la drum...

Dar ciobanul se așezase pe iarbă, și trăgând desagii lângă el, scoșese basmaua popească — cea cu de ale lui — și, minune dumnezeiască, eșiră la lumină, pe lângă cavalul, fluerul, pipa, tutunul și bureții de fag, o roată de mămăligă și... și... o cutie de sardele!!

— Ura! Trăiască nobilele mele compatrioate, sardelele franțuzești! strigă Nelu.

— Iată-ne scoși la limanul mântuirii! Sfântul Sisoie, făcătorul de minuni, fie binecuvântat! adăugă Dinu, râzând.

Deschiseră, cu multă grijă, cutia. Era o frumusețe de cutie, bogată: doisprezece peștișori, înghesuiți unul într'altul, dormeau într'un lăculeț de undelemn.

Nelu, tare în aritmetică, și făcu socoteala

împărțelei. Fiind ei cu toții patru (Slavă ție Doamne, că nu erau mai mulți!) le venea câte trei sardele de cap, și astfel, la trei mese, câte căpătau acasă, aveau puțința fiecare să-și lingă degetele cu câte o sardea. Dar Ciulică făcând o declarație însemnată și anume că lui nu-i plac acești pești, și că se mulțumește cu o fărâmă de mămăligă și cu pipa lui, îndesată cu tutun, se adăuse un supliment de una sardea de cap de.... explorator.

După gustarea de dimineată, petrecută repede, consiliul de trei, sub privirea cam ironică a ciobanului, hotărî:

— Trebuie pus totul la cale, spre a eși din Valea Seacă, colonia fiind amenințată de foamete și alte neajunsuri și mai și!

Lucrul cel mai bun: să facă cu toții cercetări, coborându-se în vale, doar vor da peste o trecătoare. Plăcerea lui Dinu și Nelu; neplăcerea lui Mitu, dar Filozoful n'avea încotro, trebuia să facă parte din expediție: toți pentru unul, unul pentru toți.

Iar Ciulică, îmbiat să se pună în fruntea coloanei nu se mișcă din loc.

— La ce folos, declară el, cu liniște. N'o să găsiți nici o trecătoare.

— Bine, măi, omule, în loc să ne dai curaj, ni-l iei și puținul ce-l avem?

— De! Domnișorilor, faceți cum vă tae capul. Eu rămâi aici, cu luleaua mea. Și lasă, că nu stau eu cu deștul în gură. O să mai robotesc câte ceva, cum a făcut Robinson...

— Bine... Haidem, camarazi..,

Și o porniră la vale. Mai întâi pe povârnișuri scund ierbate, foarte alunecoase, din pricina umezelii. Apoi pe coaste fugătoare, unde plăcere nespusă era pentru Dinu și Nelu să se așeze pe o tăblie de pietriș amestecat cu pământ, să-și facă vânt și, plecând cu tăblie cu tot, să se pomenească mai jos, opriți de vreun sgrunț stâncos sau de o ridicătură bolovănoasă, țâșnind din iarbă ca o măsea uriașă.

Mitu urma, dar tacticos, cu nelipsita-icutie verde de botanist, pe care chiar la plecarea din Câmpina o așezase, cu

curelele pe după gât. Nu prea avea ce culege prin covoarele sărac ierboase sau prin pietrișările ce călca. Nimic alt decât graminee neînsemnate, ca firicel, păiuș și țepoșică; dar și acestea îl interesau deocamdată.

Tuliră ¹⁾ așa, preț de un ceas, până ajunseră într'o căldare strâmtă. Le erau gâtlejurile uscate, uscate...

Ce sete de balauri pe ei! Dar apă, nici umbra unei picături.. Valea Seacă, nu degeaba numită astfel...

Se așezară fiecare pe câte un pietroi, să se odihnească.

— Vă e sete, măi băeți? întrebă Nelu batjocoritor.

— De! cam...

— Și mie, dar mai puțin, că am tot mozolit în gură fire de iarbă rourată, explică Dinu. Voi puteți să vă sugeți degetele...

---

¹⁾ *A tuli*, adecă a se coborî la vale, expresiune specială a muntenilor.

— Iată o idee, cugetă Mitu. Să găsc un vegetal care să taie setea...

— Deocamdată să răbdăm...

— Cu răbdare și tăcere se face aguride miere, cum ar zice Ciulică.

— Mai tulim?

— Dacă vom mai tuli, știți ce o să se întâmple? O să ni se facă poftă de mâncare.

— Ei, și?

— Cum ei și? Cu ce vom potolit-o? Cu una sardea?

— Cumințeștete grăi robul lui Dumnezeu Nelu, observă Mitu.

la să ne înapoiem la poiana unde ne așteaptă Ciulică, cu nestemate comori.

Ceasul tulitului se făcu îndoit la urcuș.

Cei doi neastâmpărați o luau mereu repede și deadreptul la mal și apoi gâfâiau, gâfâiau. Mitu agale, șerpuind, cu ochii mai mult la pământ, doar va descoperi vreo plantă interesantă. Din când în când scotea din buzunar cărticeaua cu flora alpină a profesorului și o consulta.

După o jumătate de ceas, Dinu și

Nelu erau lac de apă; se vorbiră între ei să mai facă un popas. Noroc că soa-

Gentiana.

rele bătea cu putere, tocmai pe dâmbul unde se oprise băieții. Amiaza se apro-

pia. Nici una, nici două, cei doi flăcăi își scoaseră flanelele și le întinseră pe câteun bolovan, să se usuce, iar ei, numai în cămașă, se prăjeau la soare.

Mitu rămăsese hăt! dedesupt. Înaintașii deteră câteva chiote. Întârziatul răspunse, și un sfert de ceas în urmă se ivi, purtând în mână o floare, cu multă grijă.

— Fiți veseli, camarazi! strigă el; v'am găsit leac la setea voastră.

— Bravo, bravissimo! Să trăești, istețule...

— O vedeți planta asta? E o gențiană, gențiana galbenă, *gențiana lutea*, pe românește gințură; uite ce spune cărticica domnului Viré. „Gentiana lutea plantă robustă, cu forme arhitecturale, cotor voinic, garnisit cu foi opuse, purtând un spic, lung cu flori galbene, alcătuiind un paneraș. Din rădăcinele sale se extrage licoarea alcoolică, foarte bună pentru stomac, vestită în toată lumea, numită rachiu de gențiană. Distilatorii o prepară pe munte, cu aparate foarte simple“.

— Și ia ce ne citești poliloghia asta, care nu ne taie setea?

— Stați, oameni buni, că n'am isprăvit: „Muntenii, după lungi umblete obositoare, fiind chinuiți de sete, o caută printre stânci, sau iarbă și, gășind-o, o smulg și îi sug rădăcina, minunat de bună pentru potolirea setei“....

— Foarte frumos!

— Fă-i vânt într'acoace.

Nelu luă floarea, îi curăță rădăcina, o tăie în trei bucăți și o împărți.

— Acum pe supte, copii, îmbiă Mitu. La comandă.

Una... două... trei...

Dinu și Nelu nici n'așteptară trei, și înfipseră, cu nădejde, dinții în partea lor de acadea; Mitu însă deabia o atinse cu buzele. Dar ce să vezi, ce să auzi? Amândoi sugătorii, strâmbându-se groaznic, se puseră a scuipa, a scuipa, cu furie.

— Ce însemnează asta, domnule filozofe?

— Ce e bătaia asta de joc?

— Ce ți-am făcut?

— Dar ce e, ce s'a întâmplat? întrebă mielul lui Dumnezeu, Mitu.

— Faci pe chinezul?

— Rădăcina asta e mai amară decât pelinul...

— Decât fierea...

— Decât mătrăguna...

— Tu n'ai supt, botanistule?

— Nu, că nu'mi era sete... Eu n'am gonit ca voi... Ei, da, adevărat! Uitai să vă citesc mai departe.

„Rădăcinile sale sunt foarte amare și se întrebuintează cu succes ca tonice, febrifuge și antiscorbutice“.

— Proastă glumă ne făcuși, nenisorule.

— Ei, acum s'a trecut.

— Dar nu se trece deloc; o să ne fie amărâte gurile toată ziulica, bre!

— Lasă, să vedeți ce gust bun veți avea mai târziu; și n'o să vă fie sete până deseară.

— Da, da, mângăeri, hoțule!

O porniră iar în sus. Când ajunseră în poiană, soarele sta drept în sus pe cer; amiaza cea bună, caldă, luminoasă...

Aci o noutate uimitoare: Ciulică nu

stase numai de vorbă cu luleaua lui, ci muncise, ca să îndulcească traiul tinerilor. Lipit de o stâncă, ei văzură un umbrar, bine orânduit cu cetină, destul de lung și lat, ca să-i adăpostească, chiar fiind lungiți.

— Bravo ție, Mirciulică!

— Gândul cel bun te-a stăpânit azi dimineață.

— Dar nu e gata binaua; de ocamdată umbrar, iar până deseară o să se facă, dacă m'ajutați, adăpost cu rost, închis de patru părți, așa că noaptea n'o să ne mai pătrundă umezeala.

— Frumos, frumos!

— Dar colo pe tăciuni, ce frige?

— Bureții mei de fag.

— Cum, sunt buni de mâncat?

— He,hei! Ba încă cum, foarte gustoși..

— Zău?

— Dacă e așa vorba, luăm un abonament la ciuperci.

— Vă dau fiecăruia câteo bucată bine friptă....

— Mie nu, se grăbi Mitu.

— Da de ce, domnișorule?

—Eu mă tem de ciuperci...

—Bine, măi Mitule, tocmai tu botanist?

—Păi eu le cunosc bine și nu v'ăș da, Doamne ferește, de cele otrăvicioase, adause ciobanul.

— O fi, dar mie nu mi plac....

— Uite și mămăligă destulă....

De unde răsări atâta mămăligă?

— Păi, ce mai aflai în legătură....

— Nesecat izvor e legătura ta, bădică.

— Să prânzim, domnișorilor, cu ce a dat D zeu.

Ce poftă, ce poftă! Așezați roată în jurul focului, ba pe vine, ba grecește, ba lungiți, îmbucară și anume: câte un hartan de mămăligă, tare ca lemnul, pe deasupra două sardele și alături bucățele de bureți de fag rumenite, rumenite. Numai Mitu nu vru, în ruptul capului, să muște din ciuperci. La dreptul vorbind mămăliga cam mirosea a pipă..... Dar cum poți să iei în seamă un așa de neînsemnat neajuns, când ai tulit pe povârnișuri repezi, când ai urcat coaste aprigi, când aerul e atât de curat, încât îl sorbi cu nesat, ca o băutură

inviorătoare, când soarele te desmiardă prietenos, când ești flăcău voinic, cu mintea limpede, cu inima fecioară? Te apucă o foame, de ai mânca bucuros chiar și călți tocați, cu nisip, drept sare.

Prânzul băeților suferi numai de un păcat: scurtimea lui...

— Mai am ceva, șopti Ciulică, în taină.

— Adu încoa.

Ciobanul arată borcânașul de muștar franțuzesc, dar al d-lui Viré.

— Muștar la sfârșitul mesei! Unde ai mai văzut tu așa ceva?

Apoi, par'că s'ar fi vorbit, se întinseră cu toții, în fața umbrarului și, care lungit pe spate, care pe o coapsă, să lăsară să-i fure somnul.

Când se deșteptară, ia pe Ciulică de unde nu-i!

Se puseră să strige, pe toate strunele:

— Ciulică... lică... ică...!

Incepeau să-i ducă grija, când iată ciobanul venind de sus; se vedea ținând ceva în mână și făcând semne, ca un om care sosește cu o veste bună.

— Ce ai acolo? îl întrebară, când fu mai aproape.

— O potcoavă...

— ?

— De ghiuden de Botoșani.

— De unde îl căpătași ?

— L'am găsit în iarbă.

— Dar ce, ghiudenul crește pe Caraiman ?

— Ba nu... o fi căzut din desagi...

— Aha!..

— Vasăzică, deseară avem iarăși ceva grăunțe...

— Acum domnișorilor, să nu vă luați seama, ci să m'ajutați la clădirea adăpostului.

— Da, firește c'o să te ajutăm.

— Să facem ca Robinson, când și-a durat căscioara... Și câteși patru se puseră pe lucru ; constructori, nu glumă. Câteva ramuri, groase ca pe mână, înțepenite în stânca din fund, se îmbinară deasupra intrărei pe o talpă mai groasă, așezată pe doi stâlpi, înfipti, cu mare greutate, în pământul pietros. Pe deasupra alte ramuri, rămurèle, o pă-

tură de cetină¹⁾ și, în sfârșit, un strat de mușchiu. Pereți din crengi întreșute. Mare noroc cu toporașul și cuțitoiul lui Ciulică; aminteri, cu bricegele lor, ce ar fi putut face băeții?

Tot după prânzul fu întrebuințat la această clădire și încă nu era deplin gătită, când amurgul se lăsă. Copiii erau ruși în spete, istoviți, dar mândri de opera lor. Mitu se înfoia ca varza. Dinu se cucuia că ciocârlanul, Nelu nu mai călca pe pamânt. Singur Ciulică își păstrase cumpătul: se netezea pe bărbie cu palma, ca pe o barbă închipuită.

Apoi ceartă pentru numirea „binalei“!

Propunerea lui Ciulică, de a o numi *bordei*, fu respinsă cu indignare; *coliba* lui Mitu fu tratată cu despreț; *hanul* lui Dinu nu căpătă nici un succes. Singur, Nelu fu primit cu oarecare considerație, când pronunță vorbele *otel* și *vilă*. Otel se împodobi cu *Grand* în cap.

---

¹⁾ Rămururile de brad încărcate cu frunzele acoase speciale bradului.

— *Grand Hotel Hugues?*¹⁾.

— Nu, ne trebuie un nume românesc. Mitu ținea morțiș la nume poetice de flori: Vila Bujorilor... Vila Nu-mă-uita... Vila Sulfina...

Dinu îi da înainte cu sforăituri, ca: Vila Urșilor, Vila Ciclopilor.

Iar Nelu glumeț: *Vila la trei sarmale și o pătlăgea.... Vila la trei nevoiași și un vrednic.*

Dar Ciulică:

— Par'că a plouat cu piper printre dumneavoastră, domnișorilor, ce Dumnezeu, pentru atâta lucru! Eu una știu și una vă întreb: cu ce e acoperit adăpostul nostru? Cu tinichea? Nu. Cu olane? Nu. Cu șindrilă? Nu.

— Cu cetină.

Cu cetină; vasăzică numiți-l *bordeiul cu cetină.*

— Bordeiul cu cetină. Prea e țărănatec.

— Bordeiul, nu, dar... *Vila cu cetină.*

— Așa, așa.

¹⁾ În București, pe vremea aceea, cel mai la modă era otelul Hugues, de pe piața Teatrului, cam unde se află astăzi Cofetăria Riegler.

— Și ca să sune mai elegant s'o dăm pe latinește, adaugă Mitu.

— Cum?

— Scriind cetina cu ae: *caetina*; iar vila cu doi l.

— Așa dar VILLA CAETINA.

— Bravo, bravo!

Și astfel fu botezat adăpostul celor patru întemnițați în Valea Seacă a Caraimanului.

După repede înghițire, repede căci puțintică, a ghiudenui tare ca piatra și a sardelelor micuțe, eroii noștri se și întinseră pe cetina așternută pe dușumea, adică pe pământul pietros al *vilei*.

— Ce o să ni se mai întâmple mâine? întrebă Mitu, cu melancolie, lăsând pleoapele.

— Poate lucruri bune; ce zici tu, Ciulică?

— He! Bun e Dumnezeu, mare e noaptea...

Și iute adormiră câteși trei, lipiți unii de alți, ca sardelele, căroră le făcuseră de petrecanie în acea zi.

Un foc temeinic ardea în fața intrării adăpostului.

În puterea nopții, un țipăt prelung de cucuvea deșteptă pe Mitu, care avea somnul mai ușor. Speriat, caută alături pe Ciulică, dar, spre marea lui mirare, ciobanul nu era la culcuș. Mitu eșind din „casă“, cercă să străpungă cu vederea jur împrejur, dar era o noapte neagră, ca sufletul Satanei. Făcu câțiva pași pe dibuite, în afară de licărirea focului. În zadar! Nu-i veni să-l cheme, de teamă să nu deștepte pe camarazi. Așteptă câteva minute, apoi, simțind răceală nopții și prins de o frică neînțeleasă, lăsă deslegarea problemei pe ziua următoare, aruncă câteva ramuri în foc, ațâțându-l, și se vâri în adăpost, reluându-și locul pe salteaua de cetină. Pe dată adormi și dormi butuc, de ai fi putut tăia lemne pe dânsul.

XIV

Zi de foamete!

În dimineața celei de a treia zi, de când se aflau în Valea Seacă a Caraimanului, cercetașii Bucegilor, când se deșteptară, văzură pe Ciulică lucrând la un stâlp al vilei.

— Unde erai, Ciulică, astă noapte? îl și întrebă Mitu.

— Unde eram.. unde eram... băigui Ciulică. Păi unde să fi fost? Invălit în sarică, nu departe de dumneavoastră.

— Ei așa! Numai sarica ta ședea lungită.

— Vai de mine! Ei fi visat, domnișorul.

— Ba n'am visat de loc, stărui Mitu.

— N'ai visat? Stai că mi-aduc aminte acum... M'a deșteptat un sgomot așa par'că de pași... Am gândit: mă, să nu fie vre-o fiară?

— Fiare pe aici?

— Păi, vre-un urs, de! mai știi? Și tot băjbăind înainte m'oi fi depărtat...

Mitu nu mai stărui, dar rămase cu ideea că nu fusese lucru curat.

— Dar ce faci, tu, acolo, la stâlp? întreabă Dinu și Nelu.

— Fac ca Robinson, orânduiesc un calendar.

— Un calendar?

— Vezi bine! Robinson a fost un om cu scaun la cap. Fiindcă n'avea calendar și nu voia să piardă socoteala zilelor, a netezit un stâlp, uite, cum fac eu acum, și pe netezitură trăgea în fiecare zi o dungă, știi ca la răboj. Și când se făcea a șaptea zi, adică săptămâna, trăgea dunga mai mare; iar când sosea a treizecea zi, însemna o dungă și mai lungă, adică luna...

Și când se săvârșiau dousprezece luni, încresta una și mai lungă, adică anul.

— Și când s'au făcut de o sută de ori douăsprezece luni, n'a mai avut loc și a luat un nou stâlp, pe care să însemneze curgerea veacului! Dar bine, vericule, cât timp crezi c'o să mucezim noi în haosul ăsta de pietre și prinșirul ăsta de vâgăuni?

— După vrerea Celui-de-sus, domnișorilor... Știi și eu? O săptămână, o lună, un an, doi, zece...

— Frumoasă perspectivă ne înfățișează badea al nostru, mormăi, cu necaz, Mitu; ce, adică, n'o să eșim de aci azi sau mâine? Eu cred că..

— De! Vorba Francezului! „Dans le doute, abstiens-toi“, întrerupse Dinu. Ș'apoi eu vă mărturisesc un lucru, fraților: am început să mă obișnuiesc cu viața asta de sălbatec, om al naturei. Ce e mai plăcut ca libertatea asta nețărmită, într'un aer curat ca lacrima ochilor? Dar pacea dumnezească dimprejur, voi n'o prețuiți? Dar...

— Bre! Bre! S'a făcut Dinu poet, zise Nelu. Imi faci concurență, nenicule!

— Ba nu, zău, nu e mai bine în ținutul ăsta, unde ne sbegim după voie?

— Da, dar n'avem nici de unele, băgă de seamă, cu amărăciune, Mitu.

— De care, frățioare?

— Uite, eu, de pildă, n'am cărțile mele..

— Ei, asta-i! protestă Dinu. Cărțile tale... Vezi, de aceea ești tu așa de... iartă-mă că-ți spun adevărul, de aceea ești tu așa cam... cum să zic?... cam bleg, tot cu nasul în cărți... La naiba, cărțile!

Suntem în vacanță, cutreerăm munții, bre!

— Da, da, adăugă, cu aprindere, Nelu. Suntem pierduți în mijlocul Naturei, să ne dăm coatele cu ea. Ascultați numai ce a zis nemuritorul poet francez Lamartine.

*Mais la nature est là, qui t'invite et qui t'aime.
Plonge-toi dans son sein, qu'elle t'ouvre toujours;
Quand tout change pour t i, la Nature est la même,
Et le même soleil se lève sur tes jours...¹⁾*

— Deocamdată, ia spune-ne, bade Mirceo, ce ne hărăzești de prânzul cel mic?

— De prânzul cel mic? Nimic! răspunse cu multă liniște, ciobanul.

— Cum nimic?

— In desagi de ale mâncării, câți iepuri în biserică... Adică nu: sunt două borcănașe, unul cu muștar, altul cu peltea pe fund. Dar, poate d-voastră, prin buzunare?

— Să ne adresăm Naturei, ce zici, bădică?

---

¹⁾ Dar natura este colea, ea te imbie și te iubește;— Afundă-te în sânu-i, ce-ți desvălue tot leauna;— Toate se schimbă pentru tine, dar Natura rămâne aceeaș;— Și acelaș soare îți luminează zilele..

— Nu știu cine o fi cucoana aia Natura, dar nu cred să dați de ea prin pustietatea asta prăpăstioasă...

— Nu rămâne decât să ne facem luntre și punte și să ieșim de aici, zise hotărât Dinu.

— Ai mai spus-o...

— Și o mai spun ; ce Dumnezeu, niște oameni în toată firea ca noi, să se dea rămași, în fața unor pietre?

— Poți să le numești stânci.

— Stânci, steiuri, colțani, tot ce poțtești. Capete avem, picioare avem, la naiba! Haidem, băeți cu energie! Căci cu stat și cu sfat, rămâne badea în codru uitat! Tulire la vale, înainte marș! Eu mă proclam căpitan de plai...

Noul căpitan și cu Sfârlă luară capul coloanei. Mitu apoi, cercetând prin iarbă ; la urmă de tot, Ciulică pășea foarte agale, pufăind din pipă tacticos.

Tuliră așa, mai bine de două ceasuri. Natura, cucoana lui Ciulică, nu le arăta decât iarbă, pietriș, pământ, toate lucruri care nu se mănâncă, vai! Dar băeții, îndemnați stăruiitor de Dinu, se făceau

că nu dau ascultare plângerilor stomacului și înaintau mereu, cu nădejde. Ajunseră... unde să ajungă? Iarăș la săritoarea cu pricină, săritoare răutăciosă, care, chiar în cea d'întăiu zi, împiedicase scoborișul. Ce necaz pe flăcăii noștri! Ce să facă? Odihnă. Se tolăniră pe patul pițeros și fiecare dete curs gândurilor. Mitu plouat. Dinu frământându-și creerii, să afle scăpare, Nelu, cântând un cântec popular elvețian, învățat dela bunicul său, profesorul:

Aux montagnes, aux montagnes,
 Mon oeil plonge aux cieux ouverts;
 Je domine les campagnes,
 Je suis roi de l'Univers. ¹⁾

Cât despre cioban, tăcut, liniștit, nu conținea din fumat. Eșiau din pipa și din gura lui niște pale și niște rotogoale de fum nespuse de artistice. Dar soarele începea să dogorească; compania fu nevoită s'o ia în sus, spre a se adăposti

¹⁾ La munți, la munți; — Ochiul meu cuprinde cerul deschis; — Stăpânesc șesurile; — Sânt rege al Universului.

la umbra unui boldan¹⁾). Ameaza sosi, ameaza trecu.

— Măi, voinicilor, zise, într'un sfârșit, Dinu, o s'o vedem și p'asta: o zi întreagă, întreguliță, fără ceva de îmbucat.

— O s'o vedem, repetă, cu obidă, Mitu.

— Ei, că dor n'om muri, dacă n'om mânca nimic, o zi întreagă, cuvântă, cu filozofie, Ciulică.

— Lesne îți vine să vorbești, murmură Mitu. Eu văd bine c'o să ne prăpădim aci!

— O viață are omul, și aceea costelivă, glumi Nelu.

— Costelivă, costelivă, dar are și ea bunătățile ei, lămurî Dinu.

— Viață, viață, cârpită cu ață, încheiă ciobanul.

Acum altceva: mureau de sete.

Jur împrejur pietre seci.

— Iubiții mei coconi, grăi Dinu, un lucru ne rămâne de făcut.

• Să ne întoarcem acasă.

— Pentru! Pentru! strigă cu entuziasm Mitu, ridicând mâna în sus.

¹⁾ Stâncă, mai adesea vârfulită în sus.

— Pardon și mă ertați, când zic acasă, zic la vila Caetina, unde deocamdată vom găsi apă și adăpost.

— Haidem!

Și iată-i la urcuș. Cam greu urcușul, când ești nemâncat...

Suflau ca niște focuri, tinerii, deși umblau încet. După vreo patru ceasuri de suiș obositor, se pomeniră iarăși în poiana tănuită, unde găsiră „vila“ în stărea în care o lăsaseră.

Se înserase. Intr'un gând hotărâre să se culce, căci, vorba lui Nelu: „Qui dort dîne“ iar Dinu adăugă: „ce a fost am văzut, ce o să mai fie vom mai vedea“ pe când Mitu, cu desnădejde, ofta din fundul plămânilor.

Dar Ciulică îi privea, parcă cu milă, par'că zâmbind șiret.

XV

Mare descoperire: cuptorul lui Răducu.

La deșteptare, în a patra zi ciobanul întâmpină pe băeți cu o urare de „bună dimineată“ veselă, înpodobită cu magicele cuvinte:

— Poștiți la masă, domnișorilor.

La masă? Ce fel de masă? Flămânzii noștri deschiseră ochii mari, să cuprindă cu privirile acea neașteptată masă. În loc de cină știe ce pui la frigare, nu văzură decât bețe, în care erau petrecute niște bucățele, ce se rumeneau deasupra tăciunilor.

— Ce sunt alea, badeo?

— Niște alea gustoase.

— N'or fi cumva iar ciuperci?

— Ba chiar așa.

Mitu se strâmbă. Dar camarazii nu făcură nazuri. Fiecare luă câte un bețișor, desprinse bucățelele și începură să înghiță cu o poftă!

— Sfinte Pantelimoane, murmură, cu

gura plină, Dinu, în viața mea n'am
mâncat ceva mai gustos. Ce zici, Nelule?
— D'apăi....

Ciupercă: *Lactarius deliciosus*.

Bietul Mitu înghițea în sec, uitându-se,
cu jind, la tovarăși.

— Rău am ajuns, fraților!

— Hai, Mitule, ia și tu un băț cu merinde și fă-i de petrecanie.

— Dacă am fi siguri că nu-s otrăvicioase?

— Vai de mine, d-le Mitu, protestă Ciulică. Eu le-am cules și, după cum v'am mai spus, mă pricep la ciuperci. Uite, astea sunt de cele numite *Pâinea păduri*, *Pita lui Dumnezeu*¹⁾.

— Auzi, Mitule, pita lui Dumnezeu... Gustă... Are un miros așa de plăcut...

Ce să faci, când stomacul țipă? Mitu prinse inimă și înhăță și el un băț. Îl dete gata și... mai ceru unul. Hăz pe ceilalți!

Dar toate bunătățile au un sfârșit. Întreaga colecție de pite ale lui Dumnezeu fu petrecută, în tăcere, în gâtlejurile celor patru meseni.

— Ei acum? întrebă Nelu.

— Acum ce? întrebă și el, Ciulică.

— Care e urmarea?

— Un gât de apă pe deasupra.

— Avem și desert, adaugă Dinu, care

---

¹⁾ *Lactarius deliciosus*.

scotocise prin ungherele locuinței ; muștar cu peltea de gutui...

Borcănașul cu „Moutarde diaphane à l'estragon de Dijon“ nu fu luat în seamă ; iar cel cu pelteaua mamei Neacșa — Dumnezeu s'o ție—cea din urmă descoperire a lui Ciulică în fundul desagilor(?) fu răzuit cu cea mai mare îngrijire.

— Ce ziceți, fraților de restriște, despre acest ospăț : Ciuperci cu peltea ? întrebă Nelu.

— Ceva original !

— Să alcătuim acum programul zilei de astăzi, propuse Nelu.

— Să eșim din văgăună, stărui Dinu hotărât.

— Prea te repeți, nenișorule...

— Domnișorilor, aș spune și eu o vorbuliță...

— Zi, vere.

— Cu burta la soare n'o să putem sta toată ziua ?

— Firește că nu.

— Nici cu deștu în gură ?

— Nici.

— Păi, eu zic așa : să ne facem de

lucru, care vasăzică să ne desmetișim picioarele, umblând pân Valea Seacă, că mai știi minunea, dăm de ceva...

— De care ceva?

— Chip și fel să ne înlesnim traiul... că numai Domnul știe cât om mai sta pe aici?

— Bine, Ciulică, cum zici tu; ia-o înainte, noi te urmăm.

Și o porniră în jos, luând asupra lor, după povața ciobanului, tot avutul.

De data aceasta, Badea Mircea călăuzind, luară altă direcție, decât cea care ducea în vale, la săritărea cea mare. Ciulică mergea, fără șovăire, par'că spre locuri bine cunoscute de dânsul, dar băieții nu băgau de seamă, fiecare, dus cu gândul aiurea.

Dela o vreme, călăuza încetini mersul, scoase pipa dela brâu, o umplu cu tutun, și, dând foc, începu să pufăe. Băieții îl înconjurară. Se aflau într'un gât, care se deschidea deacurmezișul văii mari. La picioarele exploratorilor țâșnea, de sub niște târșari¹⁾ de sălcii, un izvorăș,

¹⁾ Trunchiuri târătoare, pitice.

al cărui cântec, ceva mai jos, pe niște gogoane de pietre, suna ca picurișul unui fluer. Cu toții se aplecară și, în palmele făcute blid, își astâmpărară setea.

Nelu, care se îndreptă cel d'întâi, deodată scoase un Aa! de mirare.

— Ce este, măi, Sfârlă?

— Uitați-vă colo, la stânga, iarba tăvălită...

— Da, și par'că un fel de cărăruie, care sue pieptul de deasupra.

Băeții petrecură cu privirea cărăruiea urcătoare. Ceva mai sus se pierdea într'un jnepeniș; și mai sus se vedea sosind la un podeag.

— Cărăruie bătută, de cine?

— De om?

— Ași, de om! Numai noi patru reprezentăm rasa omenească în Valea Seacă.

— Atunci de animal? Vorba, e, ce animal?

— Să nu fie cumva urs.

— Asta ne-ar măi trebui, mormăi Mitu.

— Hai, să vedem, se repezi Dinu.

— Să vedem pe moș Martin! întrebă Ciulică.

— Și dacă se năpustește asupra noastră? cugetă Mitu.

— Ei, ce-o fi, o fi, strigă Dinu.

Dar lui Nelu, venindu-i mintea Francezului... adică a Rumânului cea după urmă, opri avântul înferbântat al lui Dinu.

— Stai nițel, omule! Nu așa ca nebunii... Dacă e urs, urs să fie, dar să umblăm cu prudență.

— Eu o iau înainte, hotări Dinu.

— Haidem încet, tiptil...

Și luară cărăruia, călcând, ca Pieile-Roșii, pe poteca războiului.

— Ce podeguț drăguț! zise Dinu, ajungând, cel d'întâi, la capătul cărărei și oprindu-se, să răsuflă.

Dar, întorcându-se spre perete, văzură ceva cu totul deosebit.

În zidul din fundul podeagului se făcea o deschizătură înaltă cât omul, largă de patru pași. Spărtură în stâncă? Vizină? Gură de peșteră?

Cei trei cercetași se uitau unul la altul, cu priviri întrebătoare.

Iată o descoperire, care poate să ne ducă departe, își rezumă gândul Filozoful.

— Ași, departe... Vreo măcinătură de piatră văroasă, lămuri, sceptic, Sfârlă.

Iar Ciulică, zâmbind:

— Vă spui eu ce este: or bârlog de urs, or *cuptor de Vânător*.

— Cuptor de vânător?

— Da, adică un adăpost sub stânci, unde stă vânătorul, de pândește caprele negre.

— Ce atâta vorbărie, hai să intrăm, se repezi Dinu nerăbdător.

Și pătrunsese în gura deschizăturii. Ce să vezi, chiar la intrare? Locul pe jos netezit, acoperit cu nisip. Intr'o lature, rezemate de perete, mai multe lucruri; un felinar, un ceaun pentru mămăligă, cu făcălețul înăuntru, o botă pentru apă.

— Ei, dar știi că se îngroașe gluma, zise Nelu, râzând, am dat peste o locuință omenească, în Valea Seacă a Carai-manului.

— Locuință de troglodit? se întrebă Mitu.

— Dar ce, omul cavernelor mânca mămăligă?

— Cineva și-a făcut vacul aci, nu de mult, băgă de seamă Dinu, scuturând bota, încă conținând apă.

— Asta-i ciudat!

Dar Ciulică, de colo, dând un picior ceaunului și lovindu-se peste frunte:

— Nu e ciudat de loc; acum mi-aduc aminte, zăpăcitul de mine! Aici este *cuptorul lui Răducu*, vestitul vânător de capre negre de acum treizeci de ani.

— Ce brașoave ne spui, badeo? Bota asta cu apă e de acum treizeci de ani? Dar făcălețul ăsta plin de mămăligă încă nu tocmai întărită?

— Păi, dacă-mi tăiați vorba, domnișorule... Să vă mai spun un lucru: *cuptorul lui Răducu* l'a moștenit Sava al nostru.

— Va să zică *Neguțoi* se adăposteste aci, când vine în Valea Seacă, pentru ca să vâneze capre negre?

— Chiar așa.

— Ia ascultați oameni buni, zise Nelu,

De ce stăm pironiți în gura cuptorului, în loc să-l explorăm până în fundul lui?

— Să-l explorăm.

Dar abia făcură câțiva pași și amurghi în jurul lor.

— Hei, are taica leac la besnă, glumi Dinu înhățând felinarul.

Și, deschizându-l, aprinse lumânarea, cu un chibrit scos din cutiuța aflătoare înăuntru.

Și, triumfal, se puse în fruntea exploratorilor, strigând:

— Înainte, voinicilor!

Peștera se prelungea, largă de doi metri și din ce în ce împuținându-se în înălțime, așa că fură nevoiți să-și încovoae trupurile. După zece pași, deodată se pomeniră într'o sală mare, natural boltită deasupra, la o înălțime de mai multe staturi de om.

Drept în mijloc, Dinu, înaintașul, se ciocni de un obiect lungăreț.

— Valeu! gemu băiatul.

Toți își îndreptară privirile spre purtătorul felinarului.

— O ladă de lemn!

— O ladă, s'o deschidem iute, că cine știe ce bunătăți descoperim într'insă?

La lumină tremurătoare a felinarului, cercetătorii găsiră următoarele lucruri:

— O sarică ciobănească, un strai,¹⁾ o bucată de cașcaval, un burdufel cu brânză, un bulgăraș de sare înfăolțit în hârtie, un pachet de lumânări, o plöscuță cu țuică, pastramă de capră, și într'o despărțitură, bine ferită de umezeală, o grămăjoară de mălai.

— He, he! murmură Nelu, Sava avea grijă de băiatul mamei sale...

— Norocul nostru!

Iar Ciulică, măraind:

— Apucaram luna cu mâinile și soarele cu picioarele!

— So știi tu, mormăitule, c'am dat de o comoară...

Dar Nelu, care iscodea printr'un cotlon, zărit pe stânga, izbucni cu voioșie:

— Și mai și! Și mai și! Iată o putinică, cu mult vino'ncea...

---

1 Strai sau țol de lână de oae: ca și sarica, însă neavând forma de veșmânt.

Descoperire într'adevăr însemnată;
lapte de puțină.

— Ha! Ha! O să trăim aci, ca banu
în ladă, glumi Ciulică.

Pe băeți nu-i mai încăpea peștera, de
bucurie. Că, oricât de voinici, oricât
de nepăsători de neajunsurile acestui trai
neobicinuit, nu le-ar fi fost tocmai
pe plac dănuirea, încă mult timp, a
dormitului în „Villa Caetina“ nici a
postului, cu răbdări, cât de prăjite ar
fi fost.

Acum situația se arăta zămbitoare;
adăpost bun, mâncărică pe câtva timp,
nu mai era nevoie să strângă chingile
la mijlocul trupului.

Nelu, încailea, „se sfârlea“ de colo,
colo, grăind, cu convingere:

— Faimosul Cresus era un pârlit,
comparat cu noi; da, zău, un pârlit.

— Măi copii, zise Dinu, dacă așa
stau lucrurile, că noi ăștia, trei nevo-
iași și un vrednic, înotăm în belșug,
eu vă declar solemn, că nu mai cerc

să ies din Valea Seacă. Aci vroi să mor...

Locuința mea de vară
E'n această gaură..

Cum ar cânta Nelu, sublimul nostru poet.

— Mă iartă, ilustre, protestă, cu aprindere, Nelu; eu astfel de versuri pocite nu comit. Auzi rimă: vară cu gaură; lasă că și ideea de a împerechia vara cu gaura!...

Să zicem mai bine:

Locuința mea de vară,
E în peștera bizară...

Iar Dinu, întrerupând:

Cu tingirea familiară,
Plină de polenta rară!

— Ia lăsați, nenisorilor, versurile plăcintărești, strigă Mitu, tăind acest avânt poetic; că, de vă va auzi Muza Polimnia, fuge, de rupe pământul.

Altceva mai practic: să ne îngrijim de instalația noastră aci.

— Mai întâi dormitul.

Eșiră câteși patru din peșteră-și lăcură

o provizie de cetină proaspătă, pe care apoi o întinseră chiar în mijlocul „salonului”, și se tolăniră pe ea.

— Tovarăși de restriște, cuvântă Nelu, noi de patru zile, de când ne purtăm păcatele în această uriașă scotăleitură a Bucegilor, multe am pus la cale, numai una am uitat-o cu totul.

— Care, bre?

— Forma de guvernământ, sub care urmează să conviețuim.

— Ei, asta-i! bombăni Dinu. Sub cerul liber, libertate, fără stăpânire împilătoare, „Republica Bucegensis”, fără consuli.

— Nu-i așa; aci nu putem fi fiecare de capul nostru. Știți voi de vorba latinească: *Viribus unitis*, cu puterile întrunite, ca să putem lupta cu răutățile Naturei.

— Să formăm o societate?

— Să formăm, ce ne costă?

-- „Societatea Vălenilor seci”.

— Cum seci?

— Da, adică a Vă Seci.

— Mă rog, o societate are trebuință

de cel puțin un președinte, un secretar și un casier.

— Tocmai bine, suntem trei. Iar Ciulică va fi membru corespondent.

— Domnișorilor, se amestecă Ciulică, trebuie să ne înlesnim traiul, vasăzică ar fi bine ca fiecare din noi să dea ajutor, după cum îl taie capul și-l slujesc puterile.

— Vox populi, vox Dei!

— Înțeleptul Nestor al lui Omer a grăit prin gura lui Ciulică!

— Așa-i: să ne împărțim însărcinările, zise Dinu. Iată, eu voi curăți covoarele și voi cerei parchetul.

— Eu, propuse Mitu, voi freca argintăria.

— Eu, încheiă Nelu, voi spăla geamurile și oglinzile.

— Păi atunci, ce-i mai rămâne lui Ciulică?

— El va fi marele *Idrologus*...

— Eu nu sunt hodorog, să avem ertare, domnișorule...

— Bade Ciulică, n'ai cuvântul... Ziceam dar că Ciulică va fi marele *Idrologus Sacagijs* al societății...

— Va avea neprețuita onoare de a aduce apă...

— Chiar așa, dar va fi și mânuitorul făcălețului: *Magister Facăleți*, după cum a zis poetul latin Horațiu, în nu mai știu care odă.

— Eu, adăugă Dinu, consimt să mă ocup și de așternuturile companiei.

— Eu, declară cu modestie, Mitu, voi face pe Vestala, întreținând focul sacru.

— Dar eu? întrebă Nelu. A! Am găsit: voi fi ajutor la bucătărie, pe lângă Ciulică, bucătar „en chef” și fără chef.

— Așa: Ciulică, iscusit bucătar, ca faimosul Vatel a lui Ludovic al XIV-lea, iar tu un sub-Vatel...

Și băeții glumeau și râdeau, pe întrecutele...

În seara aceea, mămăliga fu întovărășită de garnituri luate din lada cu comori, cărora conmesenii le făcură deosebită cinste.

Ce culcuș bun apoi! Aveau acum o sarică și un strai, sub care se vârâra câteși trei, ca puji sub aripele găinei mame.

Deaminteri și așa domnea în „Salonul cel mare“ o temperatură foarte plăcută.

Ciulică, după ce-i văzu adormiți de abinenlea, eși pe podeagul din afară. Vrea să fumeze o lulea, la lumina lunei, care acum se ivise pe un pisc, ca o diademă pe fruntea Dianei.

Ciobanul se așeză jos și, trăgând din pipă, râse, pe înfundate:

— Hă! Hă! I-am legat la gard... Sau cum zice Moldovanul: i-am băgat în cofă...

Pe cine legase la gard? Pe cine pusesese în cofă?

Taină a se deslega în viitor!

XVI

Urâtul, bată-l focul de urât!

A cincea zi dela descălicătoarea companiei Verescu-Viré-Ciulică în Valea Seacă a Caraimanului, membrii acestei onorabile companii se deșteptară târziu. La dreptul vorbind, deschiseseră dâșșii

mai înainte câte un ochiu, dar văzându-se invăluși într'o besnă deasă, își închipuiseră că noaptea nu-și gătise cursul. Până într'un sfârșit însă, săturându-se de somn, se deșteptară cu tot dinadinsul. Să te ții concert de căscături!

— Bună ziua, fraților, vorbi cel d'întâi Nelu.

— De unde bună ziua, nenicule?

— Adevărul este că mai bine ași fi zis: bună întunecimea!

— Ciulică, aici ești?

— Aici.

— Ia vezi, ce e pe afară? S'a luminat de ziuă?

Ciulică se îndreptă spre gura peșterii, dar iute se întoarse.

— Stăm bine, domnișorilor, bine de tot. P'afară e mânia lui Dumnezeu: plouă cu nemiluita.

— Asta ne mai trebuia, mărai, necăjit, Mitu.

— Ce ne facem?

— Ce să ne facem? Stăm aci, în așteptare, până s'o răzbuna vremea.

— Și să ziceți, domnișorilor, boda-

proste, Doamne! că ne-ai adus în bunătaea asta de peșteră, la adăpost, că de eram acum în aia, cum fi ziceți...

— Villa Caetina?

— Da, în coliba cu cetină, am fi fost câteși patru repede, repede ciuciulete...

— Înțelepțește vorbești...

— Foarte frumos, dar cum o să petrecem timpul în vizuină? întrebă Dinu.

— Bând, mâncând și dormind, răspunse ironic Nelu.

— De băut, foarte ușor, că avem isvorașul dedesubt; de dormit, lesne pe așternutul de cetină; dar de mâncat, de! nu putem da iama în puținele merinde ce avem...

— Ce om practic s'a făcut Filozoful!

— Dar ce, ca tine, Sfârlă?

— Ia mai lăsați vorba, nemulțumiților, se cam răsti Dinu. Mai bine să mai tragem un pui de somn.

— N'ar strica.

— Așa, domnișorilor, așa, că mai știi, când v'oți deștepta, poate n'o să mai plouă?

Și astfel Salonul cel mare se

cufundă iarăși în tăcere; tăcere, vorba vine, căci Culică ducea jir la porci, sforăind strașnic.

Dar orice petrecere își are sfârșitul. Pe la amezii se deșteptară. Poate că și stomacurile erau de vină.

O lungiră, cât putură, cu masa. Din când în când, unul din băeți eșia la gura cuptorului și iute se întorcea îndărăt, desperat. Ploaia nu contenea. O pânză de apă se făcea în fața peșterii, prin care privirea nu putea străbate de loc.

— A venit vremea să-și desfășoare fiecare din noi talentele, pentru înveselirea și petrecerea onoratei societăți a Peșterenilor Seci, băgă de seamă Nelu. Pofțiți, domnilor, că începe reprezentația. Vom avea onoarea a vă prezenta cele mai fenomenale specimene animale. Mitu *ferox*, zis și Filozoful, cel mai teribil orangutan din insulele Honolulu, din Africa; Dinu *Americanțul*, care înghite călți aprinși și mănâncă broaște vii; Ciulicus *ciobanensis*, care împușcă luna și francul. Trupa este condusă de

comendatorul Nelu *Sfarlarius*, cel mai prima impresario, care a avut cinstea prieteniei celor mai puternici suverani ai celor șase continente, decorat de împăratul Polului Nord cu ordinul polului francezesc, înălțat la rangul de baron de Coate-Goale de către regele Zulușilor, etc., etc... Poffiți poffiți doamnelor și domnilor, grăbiți-vă de vă luați biletele, să nu pierdeți ocazia de a vedea cele mai interesante numere ale menajeriei continentale și oceanice. Colosal extravagant. abracadabrant și hilariant! Prețurile locuitorilor? modeste de tot: stal întâi un pumn de mălai; stal al doilea: o sardea...

Mitu și Dinu făcură un haz nespus de reclama domnului comandator, iar Ciulică ciulea urechile, cu gura căscată, neînțelegând boabă din acel potop de cuvinte de pe „lumea ailaltă“. Cum, cum, își găsiră băeții rosturi. Mitu se așeză cu temei la cetirea „Florei Alpine“ a d-lui Viré; Dinu și Nelu se dedară la șiruri nesfârșite de partide de țintar, desenat pe unul din cartoanele

cu povești împărțite la plecarea din Câmpina.

Se mai deteră apoi în vorbă.

Singur Ciulică sta nemișcat, tăcut. Ce gânduri se rostogoleau în mintea lui? Poate, prea adesea, nici unul; din viața lui păstorească se obicinuisese să-și ție trupul și mintea într'un *Nirvana* desprețuitor al „contingențelor pământești”. „Pe seară, după masa frugală, dar succulentă”, vorba lui Nelu, odată se bătu Ciulică cu palma peste frunte și cuvântă:

— Domnișorilor, nu vă e somn?

— Nu prea, că am dormit mult azi dimineață...

— Păi, ar fi un mijloc, că să treacă vremea.

— Spune, spune repede, Ciulicuță.

— Să povestim povești.

— Bravo, bădică, minunată idee! Povestește tu ceva, că ne facem numai urechi.

— Iacă, fiindcă suntem prin munți, să vă povestesc cum s'au făcut munții.

XVII

Albina și Ariciul, sau cum s'au făcut munții

După ce a urzit Dumnezeu pământul, i-a rămas un bulgăraș de humă, și s'a luat de gânduri, că nu știa ce să facă cu rămășița aceea. S'a socotit, ce s'a socotit și a chemat la cănsul pe albina cea sprintară, care pe atunci, umbla în bobote, de colo până colo, fără nici un rost.

Albina — zbărn! zbărn! — se și infățișează Domnului, cu zmerenie.

— Te știi alergătoare, albino; într'o zi tu calci șapte hotare și de aceea ți-am făcut semn să vii la mine; ai să-mi faci o treabă...

— Poruncește, stăpâne...

— Uite, vezi pumnul ăsta de pământ? Stau în cumpană cu el, fiindcă la multe l'aș putea întrebuinta, dar nu știu de ce să m'apuc mai întâi; și așa am chibzuit să capăt răspuns la întrebarea asta chiar de la vietățile lumii. Pleacă dar în grabă, fă ocolul pământului și cercetează pretutindeni, fă întrebare pe la toți și toate și-mi vei aduce răspunsurile, că și eu te voi mulțumi.

— Am înțeles, Doamne, zumzâi albina, și, întinzându-și aripioarele, a zburat.

Colindă ea pământul, cruciș și curmeziș, și n'a fost jiganie, să nu-i dea un răspuns, după cum o tăia capul fiecare, sau după cum îi venea mai bine la socoteală.

Albina îngrămădi toate povețele în cap, deși, cu mintea ei de goangă isteată, chitea ea că nici una din acele deslegări nu va fi pe placul Celui-de-Sus.

Intr'o zi, cam pe la vărsarea serei, sosi sburătoarea tocmai în dreptul buricului pământului.

De departe zări, stând liniștit pe pragul bordeiașului său, un ariciu, înfocat în țepi lungi.

— Vai de mine, gândi albina, zăpăcită mai sunt! Era să uit tocmai pe ariciu, despre care mi-a spus un vrăjitor că e foarte înțelept și sfătos. Ia să încerc... Noroc și sănătate, cumetre!

Ariciul se uită, mai întâi chiorăș la albină, apoi mormăi:

— .... nă seara!

— Da' ce faci acolo, cumetre?

— Mă răcoresc.

— Ascultă, vericule, m'a trimes Dumnezeu să te întreb, că ce ar putea face cu un pumn de glod, ce i-a rămas dela urzeala pământului?

— Da' ce știi eu! răspunse bombănitor ariciul, și, intrând în bordei, trânti ușa.

Albina se uită lung după țepos:

— Măă! Dar supărăcios îmi fuseși, nene ariciule....

Ș'apoi, cu îngrijire:

— Vorba e, că nu mă pot întoarce la Dumnezeu, fără de răspunsul și al îmbufnatului ăsta...

Ce-i veni albinei? Se așeză pe coșul bordeiului și trase cu urechia

Ariciul cotrobăia prin casă și numai ce odată îl auzi găza bodogănind, pe sub căciulă:

— Ce om și Dumnezeu! El mai puternic decât toate lighioaele și mă întreabă pe mine: ce să facă cu rămășița de pământ.. Par'că nu știe să facă dealuri și munți dintr'ansa?

Atâta i-a trebuit albinei; a și sburat și drept la Dumnezeu s'a dus; i-a poveștit, din fir-a-păr, tot ce aflase și, mai la urmă, și ce prinsese din gura ariciului ursuz.

Domnul își netezi bine barba albă și zise:

— Ca un înțelept a grăit ariciul și am să fac după vorba lui, iar pe tine, pentru slujba ce mi-ai făcut, te binecuvântează să fii sfântă în lume și din mustul ce vei

suge în cupele florilor să iasă *mierea* cea dulce, cu care să se hrănească o lume. Și, apoi, dacă mai poștești ceva spune, nu te sfii, că-ți voi împlini dorința.

— Doamne, o armă mi-ar trebui, să mă pot apăra de dușmani.

— Bine, fată, îți dau un ac, cu care să înțepi.

Albina, dacă văzu că-i intră Dumnezeu în toate voile, se obrăsnici.

— Dar să-mi dai și puterea ca pe cel ce-l voi înțepa, să moară!

Dumnezeu, răbdător, răbdător, dar se supără de atâta îndrăzneală și zise:

— Ba mai bine să mori tu, *găză* nesocotită ce-mi ești! Și așa a rămas, de atunci, că de câte ori își lasă acul în carnea Rumânului, albina moare pe loc.

Pământul nu este pânză netedă, căci dealuri și munți s'au ridicat pe el, iar ariciul tot îmbufnat și țepos se arată și în ziua de astăzi.

— E drăguță povestea ta, dar are un beteșug....

— ?

— Prea scurtă.

— S'o încep din nou?

— Ba nu să ne povestești alta.

— Intâmplările lui Robinson în ostrovul lui?

— Acelea le știm toți pe de rost,

— Cum a pătimit Genoveva de Brabant?

— Cunoaștem și nencrocirile Genovevei.

— Păi del! Sacul meu de povești este un biet săculeț...

— Lasă săculețul și desfă putina ta cu minciuni...

— Eu astfel de Putină nu stăpânesc; n'am decât o ulcică cu adevăruri.

— Aici o aduseși bine, bădiță și...

— Ia stați, întrerupse Mitu; am să-l supun pe Ciulică la un examen.

Și scoțând din cutia verde o floare i-o arătă.

Era o floare albă, scurtă în cotor, cu un gulerăș de sepale în formă de stea, groase, lănoase, catifelate, floare foarte căutată de alpiniști, faimosul *edelweiss*.

Floarea Reginei.

- Ce e asta, Ciulică?
- Asta? Floare.
- Floare, dar ce fel de floare? N'are un nume?

— Păi, așa o numesc ciobanii: floare, floare de colți, de Bucegi ¹⁾.

— Știi ceva despre ea?

— Știi că crește prin locuri urâte și că nu se vestește, poți s'o păstrezi oricât. Și mai știu eu pentru ce se află prin Bucegii ăștia, după cum mi-a povestit un cioban bătrân,

— Ei, vezi, Ciulică, că n'ai golit tot săculețul?

— O mai fi rămas pe fund ceva firimituri, răspunse, râzând, ciobanul. Hai să v'o spun și p'asta.

XVIII

Steaua celor trei Crai dela Răsărit, floarea Bucegilor, floarea Reginei.

Cică după ce au făcut lumea în șase zile, Dumnezeu s'a odihnit în a șaptea zi. Ca să-i mai treacă de urât, s'a dus să se plimbe în rai.

Aci găsi fericire și pace deplină: leii se gudurau pe lângă căprioare, lupii stau de vorbă frățește cu oile, vulpile glumeau cu iepurii.

Intr'un colț, un uliu, cât toate zilele, scârpina în cap, ca o mamă bună, pe un pușor de găină.

Dumnezeu era mulțumit. Întâlnind pe Adam și Eva, îi întrebă dacă aerul raiului le priia.

— Cumsă nu ne priească. Stăpâne plin de bunătate, se grăbi să răspundă Adam.

Dar Eva, de colo:

1) Astfel numesc edelweissul ciobanii din Bucegi. În urma așezării Suveranilor la Sinaia, această floare, a fost numită dintr'un gând curtenitor: *Floarea reginei*.

— Da, da, ne prieste, nici vorbă; numai că soarele dogorește prea tare și-mi innegrește pielea trupului.

— Așa? zise, zâmbind Dumnezeu, ei, lasă, că o să trimet ceva nori, să domolească arșița soarelui.

Și se îndăpărtă

Noaptea sosise.

Intr'un colț al raiului răsunau strigăte voioase, ca de la niște copii jucăuși. Apropiiindu-se Domnul de acel loc, văzu o puzderie de stele, și mai mari și mai mici, cari însoțiseră pe Dumnezeu pe pământ și acum se jucau de-a vașascunselea.

Se ascundeau, unele într'un stufiș, unele sus pe un arbore, altele în poala mamei Luna, care sta la o parte, supraveghindu-le, pe când Luceafărul le căuta și fugea după ele.

Le era greu stelelor să se ascundă bine de tot din, pricina strălucirii lor, care le scotea la iveală, fără de de voe, Și râdeau șburdalnice, și se sbeguiau, ca fetele când ies dela școală.

Dumnezeu zărește, pe lângă Lună, o stelută stând, sficioasă, strălucind cumpătat.

— Dar tu, steluto, de ce stai pe lângă mama ta Luna, în loc să te joci cu surorile tale?

— E tare sficioasă, Doamne, lămuri Luna; îi era teamă să nu te superi de atâtă gălăgie... Șapoi îmi povestea un vis ce a avut: se făcea că nu mai era pui de stea, ci stea mare luminoasă și că într'o seară a plecat dela Răsărit și a mers tot spre Apus...

La auzul acestor vorbe D-zeu stete gânditor o clipă, apoi, mângâind steluta părintește, îi zise:

— Steluto fiindcă ești cuminte, să știi că visul tău se va îndeplini: tu o să călăuzești pe cei trei Crai, cari după hotărîrea mea, vor merge să se închine fiului meu iubit.

* * *

Trecură apoi sute de sute de mii de ani, dar Dumnezeu nu-și uită făgăduiala.

Când se născu Domnul Isus, se arătă, la Răsăritul Iudeei pe cer, o stea, cum nu se mai văzuse până atunci; era mare cât soarele și luminoasă, de te orbea, când te uitai mai lung la ea.

Trei înțelepți ai Răsăritului, trei Crai puternici, când văzură steaua, înțeleseră că se născuse un împărat mare. Porniră spre Apas, să i se inchine. Dar minune, steaua strălucitoare îi călăuzea într'una, ncaptea risipind raze, care prin lumina lor stingeau lucirea celorlalte stele, iar ziua licărind încă destul ca să le arate fără greș, drumul.

Dar deodată steaua se opri. Craii, cercetând împrejurimile locului, descoperiră o peșteră, în care intrând, găsiră pe pruncul Isus într'o iesle, se închinară lui și-i dădură aur, smirnă și tămâie.

Steaua prevestitoare a nașterii Mântuitorului își îndeplinise menirea dată de Dumnezeu. Stând țintă deasupra Betleemului, se gândea:

— Ce rost mai am eu acum? Pe cer nu mai pot sta, că s'a născut Mântuitorul. Unde să mă aciuesc? Pe pământ? Da, poate n'ar fi rău.

Vorba e să-mi gădesc un colțișor după plac...

Plecă steaua, să-și afle locul de repaos. Călătorea numai ziua, iar noaptea se odihnea.

Trecu peste nouă zeci și nouă de țări, văzu fel de fel de lighioane și tot soiul de oameni: galbeni, roșii, negri, și albi.

Dar nici unul din ținuturile peste care trecea nu-i era pe plac, fiind locuit de oameni: aci un neam de oameni cari ținea în robie pe altul, *dincolo mai multe neamuri, pentru gustul a doi împărați*, se răsboeau și se măcelăreau fără milă. Nedreptăți și cruzimi, omoruri, jafuri, răuri de sânge, jale, groază, numai d'al deastea vedea steaua.

Cum să se scoboare pe aceste locuri pline de oameni mai fioroși decât fiarele cele mai sălbatice?

Așa că biala stea rătăci mult, mult, de obosise și zbură alene și amărâtă pe spinarea vântului.

Intr'o dimineată sosi deasupra unor munți înalți, cu coama îmbrăcată cu o iarbă scurtă, verde. Fruntea coastelor lor era presărată de stânci gołase, pe ale căror ace și vârfuri, ici și colo, se cățara câteun brad semeț; mai jos, impresurând steiurile de piatră răsfire, pădure de brazi trufași, în fund de tot fagi și anini, ogîndindu-se în apele strânse din izvoare, care mai la deal săreau sglobii ca niște căprioare, din stîncă în bolovan, iar mai la vale susurau printre pietricele și pe nisip. Steaua se afla deasupra munților Bucegi... Era aci o liniște și o pace, cum nu întâlnise steaua nicăeri, în lunga ei rătăcire în jurul pământului.

Nici chiote sălbatece chemătoare la măceluri, nici bubuituri de aramă, nici vaete, nici plânsete: o tăcere adîncă, nemărginită. Steaua nu stete mult pe gânduri:

— Aci mi-e locul de odihnă!

Și, desfăcându-se în mii de stelute, căzu, de se agăță de steiurile acoase și repezi de pe coastele și plaiurile Bucegilor.

Fiecare stelută se făcu o floare albă, în chip de stea, moale ca lâna, care nu se vestejește niciodată. *Floarea Bucegilor.*

Cînd găfi povestirea, Ciulică băgă de seamă că Dinu și Nelu adormiseră. Numai Mitu îl ascultase până la sfârșit.

— Păi, noapte bună, îi ură ciobanul, drept incheere.

— Noapte bună, Ciulică. Mi-au plăcut mult întîmplările stelei-flori.

Și astfel trecu și a cincea zi, de cînd flăcării noștri făceau pe Robinsonii Bucegilor.

Dar nespuse de lungă a șasea zil Tot încarcerati în

peșteră, căci ploaia «se gălețea» cu nădejde, cu temeii, cu poftă, cu înviersunare.

Puțină petrecere avură băeții, ascultând viersul fluerului și cavalului ciobănesc a lui Culică. Din fluer picurau sunete ca mărgăritare mici, iar din caval cădeau note mai adânci, ca boabe mari. Căntece, și de dor și de joacă.

În urmă făcură mare haz, cântând ca broaștele, după învățătura dată de Ciulică și anume:

Mitu, cu glas ascuțit: Mi-a cumpărat tata papuci!
Mi-a cumpărat tata papuci!

Dinu întrebător: Cât a dat tata? Cât a dat tata:

Nelu afirmativ: Cât a dat atât a dat! Cât a dat atât a dat!¹⁾

Și, în sfârșit, Ciulică, pe strună groasă:

— Un ort! Un ort! Un ort!

Dar li se uri și cu acest joc.

În seara aceea toți se jurară să iasă ziua următoare la lumină, chiar de o ploa cu nemiluita, de o fulgera și o trăsni năprasnic, orce o fi, orcum o fi. Se săturaseră și preă săturaseră de atâta nemișcare.

XIX

Derdeluș în toiul verii! Pățania lui Mitu.

În acea dimineată, Mitu, deșteptat cel d'întâi, scutură pe tovarăși, strigându-le:

¹⁾ Toate aceste fraze trebuiesc spuse repede.

— Sculați, măi, că astăzi e sfânta Duminică, trebuie să mergem la biserică.

La biserică în Valea Seacă a muntelui Caraiman? Ce ironie!

— Cum s'ar zice, astăzi se închee săptămâna, de când suntem întemnițați în seaca asta de vale! mormăi Mitu; o săptămână! Și să nu ne vie nimeni în ajutor... E ceva la mijloc, ce eu nu pot ghici...

Dar Nelu:

— Ciulică, ce făcuși tu cu calendarul tău à la Robinson?

— Am orânduit alt stâlp, aci la gura peșterei...

— Nu uita să tragi o dungă mai lungă la răboj...

— Nu uit, domnișorule.

— Cel puțin deocamdată, suntem Robinsoni de o săptămână.

— Robinsoni Vale-Seceni...

— Programul pe astăzi?

— Petrecere, că e sărbătoare.

— D'a baba-oarba? D'a vațascunsele?

D'a poarça?

Vale înzăpezită.

— D'a porumbelul zboară?

— Măi, Nelule, tu n'o să fii niciodată om serios. Ce, suntem copii??

— Toate-s bune, dar până una alta, ia să vedem, mai plouă or bă, judecă Dinu și se îndreaptă spre intrarea peșterei, de unde repede îi chemă pe camarazi.

— Veniți, veniți, de vedeți și voi...

Un aer rece îi luă în primire, cât fură pe podeag. Ce mirare pe băieți! Ninsese peste noapte. O pătură albă acoperea totul.

Subt razele soarelui, mii de diamante scilipeau pe jos. Jnepenii purtau ciorchine albe; pe brâne, niște blăni de ermină, revărsate la margini și aduse pe dedesupt. Pe boldani și bolovani căciuli albe, unele țuguiate, altele pleoștite.

— O văzurăm și p'asta!

— Lasă. că e frumos...

— Ar fi interesantă o excursie pe zăpadă.

— Iar excursie? întrebă, cu necaz, Mitu.

— Că altceva tot n'avem ce face...

— Vă duc eu, domnișorilor, într'un loc, unde o să vă găsiți de petrecere.

— Dacă e vorba de petrecere, eu mă abonez, glumi Dinu.

— Și eu, se repezi Nelu.

Și o luară în jos prin stratul nou de zăpadă, care le trecea peste glesne. Pe alocurea se scufundau până la genunchi. Ajungând la o cotitură, deteră de o vâlcea curmezișă, împlinită cu un podiș de zăpadă groasă.

— Dar cum se face că a căzut în vâlceaua asta atâta groază de zăpadă?

Ciulică lămuri:

— Aici este un *pod de zăpadă* din iarna trecută, pe care l-a apucat vara asta; zăpada n'a putut să se topească, fiindcă soarele nu strălucește în văgăuna asta nici un ceas pe zi...

— Și ce curată este la suprafață, albă, albă...

— Da, fiindcă s'a acoperit cu stratul căzut azi noapte.

— Măi băieți, zise Dinu, inițiatorul drăciilor, a avut dreptate Ciulică, petrecerea e gata găsită.

Ne suim la obârșia vâlceleii și de

acolo ne dăm drumul, pe podul de zăpadă, până în jos la gura ei...

— Bravo! Minunată idee!

Zis și făcut: se puseră pe lucru, adică pe petrecut.

Să te ții curse pe povârnișul alb! Iși luau numai puțin avânt, acolo sus, și alunecau, alunecau, pe picioarele alăturate strâns. Cu ajutorul bastoanelor se cumpăneau bine.

Dar Ciulică nu stete cu mâinile în sân, în tot timpul acesta. Se făcu nevăzut la o cotitură, scoase toporașul dela brâu și începu să croiască, din niște târșari de alături, și cu câteva cue aflate într'un buzunar... o săniuță.

Peste un ceas săniuța era gata și adusă la locul cu norocul. Ce entuziasm, ce delir pe băeți, când văzură noua operă a ciobanului isteț!

— Ura! Ura! strigară câteși trei.

— Ce om de ispravă ești, Ciulică! Cum de-ți veni gândul ăsta fără de pereche?

— Păi, altceva e să luneci cu tălpile tale și altceva să te dai cu sania...

— Hai la derdeluș, fraților, chemă
Dinu, în culmea fericirii.

— Derdeluș în luna lui August, în
toiul veri, cine a mai văzut?

— Numai nouă ni se putea întâmpla așa minunăție...

Și începură noua meserie: *derdelușia*.
Făceau cu rândul.

Iși da unul drumul cu săniuța și, sosit în vale, lua săniuța la spinare și o suia la punctul de plecare; îi lua urmarea altul. Și tot astfel. Ce foc pe voinici!

Dar, dela o bucată de vreme, Mitu se simți obosit și lăsă pe ceilalți doi să-și vadă de petrecere; se odihni puțin, apoi se plimbă agale, ici și colo, pe podul de zăpadă.

Trecuse așa un cârd de vreme, când deodată se auzi un strigăt desnădăjduit:

— Ajutor!

Cei doi derdelușeni erau tocmai la gura vâlcelei dimpreună cu Ciulică. Speriați, se uitară jur împrejur. Cine scosese acel strigăt? Numai Mitu. Dar Mitu nicăeri. Suiră, cu toții, malul alunecos și tocmai mai sus deteră de o gaură proaspăt făcută în zăpadă. Se cunoștea bine că cineva se prăbușise în acel loc.

— A căzut Mitu subt podul de zăpadă!
Ce clipă înfiorată!

— Ce e de făcut? Ce e de făcut? Ciulică, scapă-l, nu-l lăsa.

Ciulică, cel veşnic liniştit, se arăta acum groasnic de turburat.

— Maică Precistă! Cum o să mă mai înfăţişez eu înaintea boerului? Doamne sfinte!.. bolborosi el.

— Iute, să-l scoatem, strigă Nelu, că se înăbuşe.

Cum să-l scoată? Ce să scoată? Se vedea o lăsătură în pătura albă, de desubt un strat de zăpadă şi nici o urmă de trup omenesc.

Culică începu să dea cu toporaşul, Dinu şi Nelu scormoneau cu mâinile, desperaţi. Trecu astfel un sfert de ceas, care li se păru un veac, când, iarăşi, deodată tăcerea văii fu sfâşiată de un strigăt, dar nu de durere, nici chemare în ajutor, ci un strigăt vesel.

— Ura! Ura! se auzi în vale.

Băeţii cunoscură pe dată glasul lui Mitu şi tuliră în jos, maimult dea berbeleacul, decât în picioare. Da, era Mitu, în carne şi oase, care se aruncă în braţele lor.

— Scăpași, scăpași, Mitule, îngăimă Nelu. Iar Ciulică:

— Vai, domnișorul Mitu, ce spaimă am tras!

Și-l pipăia cu grije, să se încredințeze cum că nu i se rupsese nici un oscior.

— Dar lămurește-ne ce s'a întâmplat?

— Foarte simplu: deodată am simțit că se rupe zăpada sub mine, m'am scufundat într'o groapă albă, rece, rece și m'am pomenit într'un tunel.

— Un tunel?

— Da, un adevărat tunel, cu pereții de zăpadă înghețată, tare ca piatra, iar pe jos curgând apa. Desmeticindu-mă, am adevărit că nu sunt îngropat, că respir; mi-am venit în fire. Mi-am zis că n'aveam alt de făcut decât s'o iau la picior, coborând prin tunel... Și acum iată-mă-s-eșit la lumină

— Mare minune! ziseră tovarășii.

— Și mai mare minune e că, deși podul acesta de zăpadă e astfel scorbo-roșit, el ne-a susținut; și ne susține; ia vedeți ce subțire este la margine coaja de desupra.

— Deabia de o palmă grosime...

— Ne mai dăm cu săniuța?

— Vezi bine că da! se grăbi Dinu; că și dacă se rupe podul cu vreunul din noi, ce i se poate întâmpla? Să facă o plimbare prin tunel.

— Dar Ciulică:

— Ba acum, domnișorilor, ar fi bine să lăsați derdelușul, că uite, soarele pătrunde în vâlcea și o să se înmoae zăpada.

Și astfel, în acea zi, bucegiștii noștri avură primul accident, fără urmă nefericite.

— Iubiți tovarăși, zise Mitu în seara aceea, pe când cu toții, în salonul cel mare al peșterei, luaū masa, întâmplarea de astăzi dimineață mi-a adus în minte un gând...

— Cum că bune sunt tunelurile sub zăpadă,

— Și asta, dar altceva: în republica noastră bucegeană lipsește un funcționar însemnat.

— Ministrul de Finanțe?

— Ministrul de Externe?

— Fiți și voi odată serioși, bre! Ceeace ne lipsește este un cronicar, care să însemneze, zi cu zi, întâmplările de seamă ale coloniei noastre.

— Ideea nu e rea de loc, zise Nelu; și eu propun să proclamăm pe Mitu cronicar al Peșterenilor Vaii Seci.

— Bine cumpănit, adăugă Dinu, fiindcă verișorul meu are talent la scris și sânt sigur că va întreceși pe Grigore Ureche și pe Miron Costin.

Să' trăească cronicarul român Mitu!

— Ura!

Mitu se făcu că se cam codește, dar, la drept vorbind, era măgulit de această cinste.

— Pățania mea de astăzi, cugetă dânsul, mi-a adus o deosebită onoare. Vasăzică tot adevărată e vorba ceea: tot răul spre bine.

Cu această zicală încheiem și noi paragraful acestei zile turburate.

XX

**Din „Cronica Peșterenilor Văii Seci
a Caraimanului“, scrisă, zi cu zi, de
Dumitru Verescu.**

Iată începutul celei de a doua săptămâni de când trăim în sânul bătrânului Caraiman.

Dacă ar fi să ne luăm după credința populară, o să ne meargă bine toată săptămâna, căci Lunea aceasta, deabia înființată, veselă s'a arătat: o boltă cerească albastră, albastră, fără pic de nor, și un soare cald, un soare binefăcător, dând cele mai dulci speranțe. Nelu, în culmea mulțumirei, a și deschis una din cutiuțele neasemănatei sale memorii și ne a recitat un „Hymne au soleil“ (Imn-soarelui) al marelui Lamartine, pe care se cuvine să-l transcriu aci:

Dieu, que les airs sont doux! Que la lumière est pure!
Tu régnes en vainqueur sur toute la nature,
O soleil! et des cieux où ton char est porté.
Tu lui verses la vie et la fécondité.
Le jour où, séparant la nuit de la lumière,
L'Eternel te lança dans ta vaste carrière,
L'Univers tout entier te recongut pour roi
Et l'homme, en t'adorant, s'inclina devant toi.

De ce jour, poursuivant ta carrière enflammée,
 Tu décrias, sans repos, ta route accoutumée;
 L'éclat de tes rayons ne s'est point affaibli,
 Et sous la main du temps ton front n'a point pâli¹⁾.

La care eu răspund cu Alexandri
 al nostru:

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte
 Ş'un râu falnic de lumină se revarsă peste munte.
 Iarba eoaptă străluceşte, ea se clatină la vânt,
 Ş'a ei umbră lin se mişcă în dungi negre pe pământ.

Pe când Ciulică ne pregăteşte gustarea
 de dimineţă, noi, de pe un brâu, la înăl-
 ţimea podeagului-pridvor al peşterii, ne
 mângâem ochii cu priveliştea fermecă-
 toare. Din cerul ca safirul, din soarele
 aprins, se revarsă paste noi bunătaea
 Firei. I-am uitat toate răutăţile din
 trecutele zile şi acum sorbim, sorbim
 aerul cel proaspăt. Din cutele şi răscutele
 văii, iarba fumegă şi nouraşi străvezii
 se urcă, străpunşi de suliţi trimise de

Traducere liberă:

¹⁾ Doamne, cât de bun e aerul! Cât de curată e lumina! —
 învingător, tu domneşti asupra întregii Firi, — O soare! Si
 din ceruri, unde carul tău e mânat — li verşi viaţa şi rod-
 nicia. — Din ziua când, alegând noaptea de lumină, —
 Dumnezeu te repezi în lungă-ţi cale, — Intreg univer-ul te
 recunosc ca rege; — Iar omul, adorându-te, se pleacă în faţa
 ta. — De atunci urmându-ţi înflăcărata cale. — O serii pe cer,
 fără odihnă; — Strălucirea razelor tale n'a scăzut, — Şi sub
 mâna Timpului fruntea-ţi a rămas scânteetoare.

soare. Un miros plăcut de brad și de iarbă umedă ne învăluie.

Nelu iarăși recită, de astă dată din Victor Hugo:

Tandis que sous tes pieds l'odorante vallée,
Toute pleine de brume au sol il envolée,
Fume comme un beau vase où brûlent des parfums 1)

— Astăzi este zi de cercetare a locurilor din Valea Seacă, măi băieți, zice Dinu.

— Ce să mai cercetăm?

— N'avem ce? După cât mi-ai spus Sava, și mi-am dat și eu cu socoteala, valea asta este o lume: eulmi, piscuri, boldani... dâmburi, spinări, grumazuri, grebeni... Brâne, podeaguri... Povârnișuri repezișuri, răsturnișuri... gături, chei... prăpăstii, adâncuri, văgăuni...

— O întreagă enciclopedie geografică, intrerupse Nelu, făcând haz.

— Și-ar fi păcat să nu cunoaștem toate minunățiile astea, încheie Dinu.

— Ai dreptate, adăugai eu, dar, ca

1) Pe când sub picioarele tale mirositoare vale, plină de ceață topindu-se, la soare, Fumegă ca un vas frumos în care ard parfumuri.

să ne fie cercetășia cu folos, să-l luăm pe Ciulică.

— Să-l luăm.

La chemarea noastră, ciobanul ese din peșteră. Il îmbiăm la o „ispitire a locurilor“. Dar Ciulică se lasă greu; să păzească cuptorul... par'că ar fi niscaiva pungăși în valea noastră? Să mai dere-tece... Ce să dere-tece? In sfârșit, plecăm fără dânsul.

Tulim, cu voe bună. Iată o strâmtoare, o chee mică ¹⁾, să-i zicem o cheiță, nu mai largă ca trei, patru pași, cu pereții înalți pe lături. Intră vreodată soarele în spintecătura asta? Zăpada pe care călcăm e tare de tot. Deodată o ploae de petre cade de sus. Una lovește pe Nelu într'o pulpă; camaradul scoate un geamăt. Instinctiv ne adăpostim într'o firidă, care, spre norocul nostru, se află scobită natural în zid.

— Ce o mai fi și asta?

— Grindină...

---

1) Defileu; canon, pe spaniolește.

— Grindină, dar cine e autorul acestei glume nesărate?

Mai cad pietre... După câteva minute, fenomenul nu se mai repetă.

— Băieți, zic eu, s'o luăm la picior, să eșim din crăpătura asta primejdioasă, că de ne-o cădea vreun bolovan în cap, vai de noi!

Ne repezim, tot urcând, cu inimile cam tâcâitoare, neștind cum ne-am feri de pericol.

Am ajuns la capătul cheiței. Pereții se dau în lături; suim un piept anevoios. Iată-ne deasupra spărturei al cărei fund l'am străbătut adineaori. Un șuerat prelung. Pe clinul dimpotrivă, fuge, într'un galop infernal, un șir de patrupede. Un ciopor ¹⁾ de capre negre. În frunte, țapul păzitor, care a șuerat, dând semnalul retragerii; în urmă vreo zece capre, vreo patru iezi; zic *vreo*, fiindcă cursa lor a fost atât de repede, încât numărutul nu putea fi sigur.

Cât de grațioase, în avântul lor! Au

1) O turmă.

apucat în sus, pe niște ziduri aproape verticale, âmețitoare.

Stăm încremeniți, la vederea acestei nespuse sprintenii; s'ar părea că copitele lor se lipesc de lespede ce mai lucie. Au fost un vis... au pierit.

Ba nu toate; a rămas în urmă un ieduț, mai neîndemânat, de bunăseamă S'a oprit la o spărtură a zidului; trebuie să sară, n'are încotro. Se codeste. Noi facem sgomot. Speriat grozav, odată aduce câteși patru picioarele la un loc, ghem, și face saltul.

Iată-l pe o aninătoare¹⁾, de unde se avântă într'un horn²⁾. S'a făcut, și el, nevăzut.

— Ha! Să fi avut acum o pușcă, șoptește, cu părere de rău, Dinu.

— Ba, bine că n'ai avut, zic eu; mai întâi că prăpădeai în zadar un glonț și apoi n'ar fi fost păcat să omori una din aceste ființe nevinovate?

---

2) Stâncă atârnată deasupra unei prăpăstii; loc de predilecție a caprelor negre.

3) Defileu foarte strâmt, suitor.

— Da, zău? Dar nu era cât pe ce să ne omoare ele pe noi?

— Ele pe noi?

— Firește, că grindina de pietre de copitele lor a fost pornită... Ş'apoi tu vorbeşti ca un simplu botanist. Ia să fi fost cū noi Neguţoi, crezi că raţiona sentimental ca tine?

— De aceea mă bucur că n'a fost.

— Şi adică, așa un muşchiu de capră neagră la frigare nu ți-ar fi făcut plăcere? întrebă şiret Nelu.

— Adevărul e că merindele noastre s'au împutinat foarte și că un muşchiu...

Făcurăm dar cunoştinţă — de departe — cu caprele negre ale Caraimanului. Iată o întâmplare de seamă în această zi. Dar s'a mai întâmplat ceva. Când ne-am întors la prânz acasă — adică la cuptorul lui Răducu — ia pe Ciulică de unde nu-i. Chiamă-l, strigă-l, nimic, nimeni. Aminteri, toate „mobilele“ salo-nului nostru la locul lor; iar pe po-deagul-pridvor de la intrare ceaunul de mămăligă plin cu apă, atârnat de

crăcane; surcelele dedesupt gata să li se dea foc.

— S'o fi dus omul să caute ciuperci. Se întoarce el.

— Să-l așteptăm?

— Ba să ne căutăm de treabă, adică de bucătărie. Hai la fabricarea mămăligei.

Eu mă proclamasem Vestala companiei, datoria mea era să văd de foc.

— Ciulică a lăsat să se treacă focul...

De geaba scormonesc eu în cenușe.

— Fă-l din nou.

— Să-l fac.

Caut chibrituri în cutiuța din felinar; nici unul, nici măcar o gămălie.

— Camarazi, aveți voi un chibrit?

— Chibrit noi, de unde?

— Vai! Ce ne facem? Chibrit, neam; și Ciulică a plecat cu amnarul și iasca.

— Nu ne privește; tu ești fabricantul și păzitorul focului, deci fă-ți datoria.

Nelu, care a scotocit prin desagi, vine cu ochianul tatei.

— Dinule, zice el, în timp ce Mitu face focul, ia să ne uităm cu luneta

asta; te pomenești că vedem vreo capră neagră?

— Bună idee...

Și iată-i că se așează la privit, lăsându-mă pe mine, biet, în încurcătură. Dar îmi vine și mie o idee. Mi-amintesc că sălbatecii din Africa, în lipsă de chibrituri, fac focul frecând două lemne unul de altul. Cunosc chiar procedeul: într'un lemn faci o gropiță și învârtești în ea, ținându-l vertical, capătul unui băț uscat, răsucindu-l în mâini, cu o repeziciune din ce în ce mai mare. În provizia de lemne adusă de Ciulică găsesc cele trebuincioase și încep operația. Cât o sări scânteia se vor aprinde petecul de hârtie și șmocul de iarbă uscată de alături. Și răsucesc, și răsucesc.

Tovarășii sunt foarte ocupați cu ochiul. Trece o groază de timp până îl pun „la punct”. Și tot nu văd mai nimic.

Se mai uită Dinu.

— Vezi ceva?

— Văd și nu prea; așa un fel de ceață... ba da, stăi nițel... uite un animal cât toate zllele... Ce să fie?

— Dă încoace, zice Nelu nerăbdător
Așa-i! Măi, dar mare mai e și multe
picioare mai are...

— Mai dă-mi și mie...

Și privesc de-arândul.

— Ciudat, parcă e încremenit, nu se
mișcă de loc.

Eu frec de zor; m'am înfierbântat,
încep să nădușesc.

Nu e lucru firesc, parcă'ar fi o statuă.

Eu n'am de lucru? Las bățul frecător
și mă apropiu de privitori.

— Să văd și eu?

Mă uit.

— Dar găgăuți mai sunteți, oameni
buni. N'ați înțeles că e un defect sau
vreo necurătenie la lentilă?

Desșurubez ochianul; într'adevăr, li-
pit de lentilă un purice, mort sărmanul
cine știe de câți ani...

— Un purice! Asta era animalul
vostru colosal...

Rădem cu toții Mă mai uit la lentilă;
deodată Dinu scoate un țipăt, trăgându-și
mâna pe care o ținea dedesupt.

— M'ai fript!

— Tii! ce idee... Evrica! Mai dihai decât Arhimede...

Concentrez un fascicul de raze solare în lentilă și, cât ai clipi din ochi, petecul de hârtie pus dedesupt ia foc.

Trăiască ocheanul strămoșesc! El ne dă viață...

Trebue să mărturisesc aci (dar să nu aflu cumva tata) că la atât a fost bun bătrânul ochian, că de văzut cu el nici vorbă!

Ne-am ospătat cu mămăliguță și o rămășiță de cașcaval; am băut fundul laptelui de puțină. În ladă nu se găsește decât doi trei pumni de mălai. Ce o să mâncăm mâine poimâine, zilele următoare? Taină. Dar, însfârșit, bun e Dumnezeu, o vedea de noi, că:

Aux petits des oiseaux il donne la pâture
Et sa bonté s'étend sur toute la nature..¹⁾

Tot astăzi am mai făcut ceva, puțin poetic, dar trebuincios, și anume: ne-am primenit și am spălat rufele scoase de pe noi: cămașa, inexpresibili și, cum

¹⁾ Puilor de păsări el le dă hrana și bunătatea-i se revărsă asupra întregii Firi (versuri din tragedia *Athalie* de Racine).

ar zice mama Neacșa, pardon ciorapii. Nelu, băiat cochet, și-a cusut doi nasturi la vestă; a avut, hoțul, asupra lui, ascuns un ac și un crâmpei de ață. Unul din nasturi fiind pierdut, l-a înlocuit cu o rotiță de lemn, în care, cu multă caznă, a făcut două găurele...

Astăseară ne îngrijește lipsa neînțeleasă a lui Ciulică; dar socotim că se va întoarce peste noapte.

Până una alta, ne aruncăm în brațele lui Morfeu, zeul binefăcător, care îți ia grijiile, ba adesea îți trimite vise minunate..

XXI

Urmarea cronicei lui Dumitru Verescu.

Bădica Ciulică și-a greșit cariera: în loc să păzească tot felul de vite, mai bine se făcea scamator, de cei cari zic: *Hocus Pocus* și bila pusă sub un pahar trece într'altul. El și mai și: se scamatoarește pe sine-însuși. Acum e aci, acum e aiurea.

Eri se făcuse nevăzut din peșteră, astăzi de dimineață l'am găsit în salonul

nostru, sub neprețuita-i sarică, sforăind, fără pic pic de rușine.

Dacă l'am deșteptat și i-am pus întrebarea:

— Pe ce tărâmurii tainice te-ai aflat eri?

Mi-a răspuns, cu multă liniște:

— P'aici, prin vale... am rătăcit...

Altceva n'am putut scoate din gura lui.

Dar apoi ce uimire m'a coprins când am eșit pe prispa cuptorului: înținsă la pământ, o capră neagră! Sărmanul animal, l'am pipăit, era încă cald.

— Veniți iute, Dinule, Nelule, să vedeți minunăție, am strigat eu.

A venit și Ciulică, cu cuțitoiul lui și a început s'o spintece.

— Asta-i ca în Halima! zise Diņu.

— Cum a venit tocmai aci capra? întrebă Nelu.

— Păi s'o fi surpat de sus, lămuri, cu nevinovăție, Ciulică.

— Și a avut fericitul gând de a răposat, tocmai la intrarea peșterii. Iată un animal deștept....

Vorba ciobanului: ce mai încolo încoace: avem mâncarea asigurată pe

trei zile. La ce să mai încercăm a descurca itele acestor întâmplări? Destul că ne-am ospătat împărătește, cu mușchiu de capră neagră la frigare. Gândul mi-a fost la D-l Viré: ce plăcere i-ar fi făcut „du filet de chamois à la broche“.

Muștarul franțuzesc ca condiment. Viața-i o plăcere când stii s'o trăești, ceas cu ceas...

Astăzi am mai avut o plăcere: apele, din zăpada topită la dogoreala soarelui, s'au pornit, de prin toț soiul de vâlcele și vâgăuni. Izvorașul de sub peșteră s'a făcut izvor și pânza apei țâșnitoare s'a umplut cu sporul sosit de mai sus. Am netezit un podiș, l'am adâncit, l'am iezit și am căpătat un ochiu de lăculeț, în care cu toți ne-am scăldat, cu voioșie. Așa încât, de unde până acum în fiecare dimineață ne spălam cu apă rece, rece, pe busturile golașe, de acum înainte ne vom înviora pe deantregul. De ar inv.a vreun Spartan și ne-ar vedea, cât de mulțumit ar fi!

Acest... cum să-i zic? Acest „spartanizm, nu m'a împiedicat să ajut pe Ciulică la

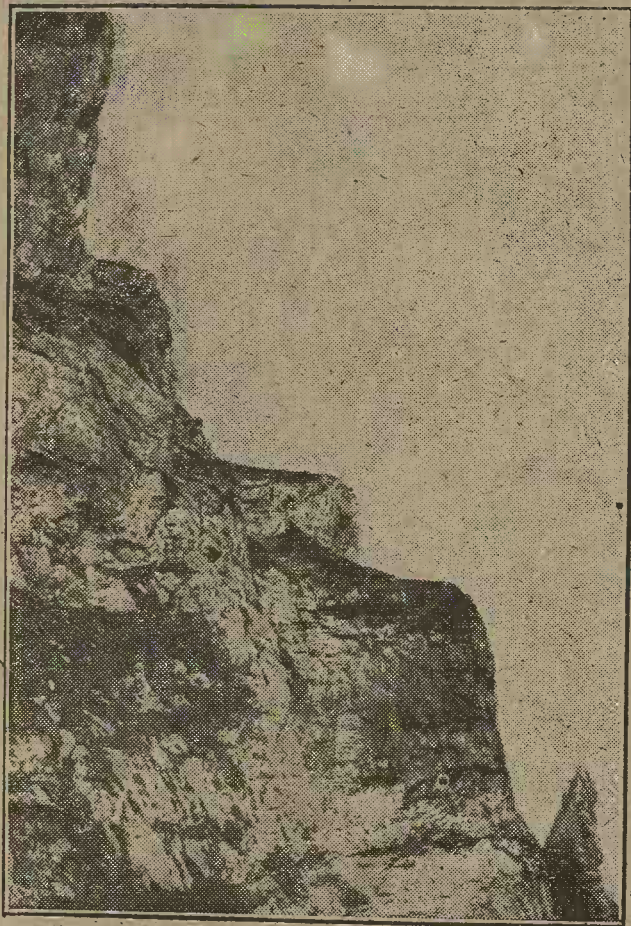
isprăvile bucătărești, la cari s'a dat
astăzi: ca un adevărat artist gospodar,
călăuză noastră a rostuit fiecare bucatică
din neprețuita capră neagră.

Parte a sărat-o, parte a fript-o, parte
a fiert-o.

Grăsimea a topit-o, așa încât nu vom
duce lipsă de untură (numai să avem
ce pregăti cu ea?). De coadă n'a putut
să se lege, fiindcă așa a lăsat Domnul:
capra neagră să fie bearcă.

Cât despre coarne, le-am pus bine în
geanta mea; le voi păstra ca amintire.
Dinu și Nelu n'au vrut să știe de aceste
ocupații casnice și au hoinărit prin îm-
prejurimi. Au umblat pe un *brâu*, al
cărui farmec mi l'au descris, la înapoere,
cu entusiasm.

Printre picături, eu am mai studiat
Floră Alpină. Una din florile acestea
muntene mă ademenește cu deosebire.
Poartă numele latinesc de *Aquilegia*
și franțuzesc de *Ancolie*. Pe românește
după formă ce are, aș numi-o *Căldărușe*.
E atât de grațioasă: cinci petale violete-
albăstrie se încovoae sus ca niște pinteni

Serie de brâne în Bucegi.

închipuind cinci puncte de întrebare, iar jos să lărgesc și, atingându-se, alcătuesc un vas răsturnat, din care țâșnesc, stamine galbene-aurii. Jur împrejur, altă

Căldărușa (Ancolie).

serie de petale, alternând cu cele dintâi, mai largi și mai lungi, răsfrânte în afară, ca niște aripi deschise. S'o fi gășind prin

Bucegi? Crește în Valea Seacă a Caraimanului? N'o-fi cumva trecută? Mare plăcere mi-ar face descoperirea *Căldărușei-Ancolii...*

XXII

Cât poate costa aflarea unei Ancolii.

Cronica lui Mitu, pe ziua a zecea a traiului flăcăilor câmpineni într'o vale sălbatecă a Bucegilor, n'a coprins decât următoarele rânduri:

„Am descoperit o frumoasă Căldărușe.. dar era să mă coste viața! Nelu, scumpu meu camarad lonel, m'a scăpat din grozava primejdie. Putea-voi să-l răsplătesc vreodată?“

Acestor rânduri laconice ale cronicarului, care într'alte capitole a fost mai limbut, li se cuvine o lămurire...

Intâmplarea de seamă a acelei zile a fost următoarea:

Desdedimineată, Mitu a spus verde tovarășilor săi că va erboriza toată ziua, adăogând: „Qui m'aime me suive“. Nelu a răspuns:

— Eu voi fi ciracul tău, căci te iubesc.

Și așa au plecat amândoi, luându-și ceva de îmbrăcat, echipați deabinele pentru cățărări pe pereți stâncoși. Ba Nelu pusese în geantă și o bucată de frânghie; aveau de gând să se întoarcă pe inserate.

Dinu și cu Ciulică rămăseră „acasă“, adică în cuptorul cel cu balcon (podeagul dela intrare) și cu salon — dormitor-sofragerie. Dinu, care se obosise prea mult cu o zi înainte, umblând pe brâne, atârându-se de stânci și târșându-se prin scocuri de piatră, se simțea prada unei lene nespuse. Stetea lungit în mijlocul Salonului, urmând, cu ochi împăenjeniți, robotelile lui Ciulică. La amiazi prânzică și apoi se așezară pe podeagul-prispă, să se prăjească la soare. Dinu începuse să clipească din pleoape și să moțăie, când deodată fu deșteptat de un strigăt. Ciulică, în picioare, foarte turburat, arăta în față, cu brațul întins.

— Ce este, Ciulică?

— Maica Domnului, ce nesocotință!
Grozavă primejdie...

— Cineva e în primejdie?

— Domnişorul Mitu, uite colo...

Dincolo de spintecătura văii, pe perețele de spre Nord, pe la jumătatea înălțimei, se deosebea deslușit tânărul botanist, într'o poziție groaznic de periculoasă. Câțiva metri mai sus se zărea un brâneag (brâu mic) pe care, de bună seamă, venise Mitu; apoi se lăsase alunecând în jos, folosindu-se puțin de niște dâre scobite de ape în stâncă și ajunsese pe o prspișoară de pământ, lată numai cât să stai pe ea turcește. Nu s'ar fi întâmplat ne ea nimica, dacă prspișoara ar fi fost solidă; dar, spre groaza celor ce priveau, începu să se desprindă din ea hulgări, cari, dându-se deadura, în prăpastie, se făcură praf, înainte de a ajunge în genunea de jos. Nesocotitul băiat repede își dete seamă de primejdia în care se afla; sta în picioare încrămenit așteptând secunda când se va surpa și el ca și bulgării desghiocați.

— Fuga la el... Fuga! strigă Dinu. Dar Ciulică, dând din cap cu desperare:

— Degeaba! Cu tulitul și suișul până acolo trebuie două ceasuri, iar nu câteva clipe... Doamne, Doamne, îndepărtează ceasul rău.

Și privesc îngroziți...

Dar iată că se ivește pe brâneagul de sus tovarășul Nelu. Se aude strigând: Mitule! Botanistul răspunde dedesubt cu un strigăt:

— Ajutor!

Nelu se apleacă spre prăpastie. Il și vede pe prietenul său în proastă situație.

— Dumnezeule, șoptește Dinu, dă-i lui Nelu minte și putere să scape pe Mitu...

O clipă, numai o clipă de șovăire Apoi — minune de prezentă de spirit a unui Francez — scoate frânghia din geantă, o înnoadă de un crac de jnepen din preajmă, se lasă în jos ținându-se cu mâna stângă de frânghie, ajunge deasupra lui Mitu, îi întinde bastonul ce ține în mâna dreaptă. Mitu, se agață, Nelu se opintește în sus, dealungul frânghiei. Cât a dăinuit priveliștea asta? Un an, un secol? Dinu și Ciulică, cu râsuflarea

oprită, cu ochii holbați, n'ar fi putut spune. Iată cei doi băeți în siguranță pe brăuleț. Se îmbrățișează. Dinu se pornește pe plâns cu hohote. Ciulică îi ia mâna și i-o sărută. Prispisoara de pământ se surpă pe deantregul, cu sgomot...

Acum Nelu și cu Mitu stau jos. Se șterg pe frunte de sudoare; se țin de amândoa mâinile. Se sărută. Botanistul arată ceva salvatorului său. Dinu nu poate desluși ce lucru privește Nelu, cu încordare.

Acum că primejdia cea grozavă a trecut, venindu-i inima la loc, Dinu dă un țignal lung, urmat de două scurte: țipătul de chemare al „cercetașilor Bucegilor“. Cei doi din față, ridicând capul, zăresc pe rămașii acasă. Răspund în acelaș chip, apoi leagă câte o batistă la bastoane și le flutură. Mai stau ce stau și, luând'o îndărăt pe brâneag, se fac nevăzuți la vale.

— Ciulică dragă, mie mi s'au tăiat picioarele! zice, cu glas tremurător, Dinu; și se așează jos.

— Cred și eu că ți s'au slăbit bala-
malele, domnișorule. Dar stai că eu am
leacul...

Ii aduce, din sofragerie, plosca cu
țuică. Dinu, ca și camarazii săi, nu bea
nici un alcool; de astă dată nu face
nazuri și dă o dușcă pe gât. Simte, în
gâtlej și în stomac un fel de clădură...

Două ceăsuri în urmă soseau la cuptor
Mitu și Nelu. Ce primire caldă le făcură
Dinu și Ciulică! Cei trei se îmbrățișară
lungi clipe...

— Bine, Mitule dragă, întreabă Dinu,
ce-ți veni să te bagi în primejdie, așa
de florile mărului?

— Nu de florile mărului, ci pentru
floarea asta...

Și, scoțând din cutia verde de botanist
o căldărușe-ancolie, o arată.

— Ce nebunie!

— Am văzut-o pe podeguțul acela
dedesubt; prea era frumoasă și parcă,
cu punctele ei de întrebare violete, îmi
zicea: o să vii să mă culegi, ori n'o să
îndrăsnești?

— Așa e domnișorule, pe lumea asta,

lămuri Ciulică, filozofând; d-l Mitu și-a primejduit viața pentru o floricică; de câte ori am văzut pe nea Sava, dând coate cu moartea, când alerga după o capră neagră, la margini de prăpăstii;— patimi, domnișorilor.

— Cum am zice, adaugă Nelu, pasiuni omenești; ce nu poate face omul mânat de o idee, așa e Mitule?.

— Așa e, încheiă Mitu; numai să fie pasiunea frumoasă...

XXIII

Ospăț cu „Menu“ în limbă lui Cicerone.

A doua zi, după această întâmplare, ale cărei urmări ar fi putut fi tragice, Mitu, nici una, nici două, să plece iar în cercetări botanice.

— Nu te-ai săturat? întrebă ironic Dinu.

-- Lasă băiatul să-și vadă de treabă,

zise Nelu, că dacă e vorba să stai pieronit acasă, fiindcă afară te amenință, la fiecare pas, tot felul de primejdii, foarte mulțumim de așa viață. S'apoi, Dinule, să-ți amintesc, în această privință, o zicală franceză: „fais ce que dois, advienne que pourra“ și încă alta: „va où tu veux, tu mourras où tu dois“.

— Fraților, de data asta cercetările mele o să ne aducă folease.

— Să-i facem gustul d-lui Mitu, se amestecă în vorbă Ciulică: dar una știu: eu nu-l mai las singur, de capul lui; mă alipesc de dânsul și nu-l mai slăbesc...

— Și eu, zise Nelu.

— Și eu adăoga Dinu.

— Haidem dar cu toți, pătașii la noroc și la durere, cum se cuvine celor *trei Mușchetari ai Bucegilor*, glumi Nelu.

— Trei Mușchetari, cari sunt patru socotind și pe Ciulică?

— Intocmai ca în romanul lui Dumas...

Și astfel Aramis-Mitu, D'Artagnan-Dinu, Athos-Nelu și Porthos... Ciulică plecară în lume, adică în lumea Văii Seci.

Mitu își făcuse un plan chibzuit, cugetând astfel: noi n'am căutat să tragem din produsele animale și vegetale ale acestei văi toate câte cuprind. O capră neagră și niște ciuperci, puțin câștig. Cu stăruință, eu sper să găsesc alte lucruri deale gurei. Vom face ca înțeleptul, care, după vorba poetului latin, *miscuit utile dulci*. Pe lângă plăcerile escursiunii, vom dobândi și foloase materiale...

Socoteala lui Mitu nu dete greș: el descoperi, în vale, tufe de zmeuriș. Bucurie pe băeți că daseră, înfârșit, peste un desert... Se înfruptară, cât se înfruptară, apoi umplură coșulețe, pe care Ciulică le fabrică, la repezeală, din mlădițe de salcie târătoare. Botanistul își umplu cutia verde cu niște vegetale, pe cari, cu despret, tovarășii le numeau burueni, iar Mitu știa bine că a cules măcriș sălbatec. Incoronarea descoperirilor tânărului „savant“ fu o ciupercă, pe care, triumfal, o aduse lui Ciulică.

— Uite bureți, de cei ce ne-ai dat de mâncare, acum câteva zile, când eram flămânzi.

Ciobanul, numai cât aruncă o privire
asupra ciupercii:

Ciuperca: Chantarellus.

— Ba nu, domnișorule, greșești. Asta
nu e *Pâinea Pădurei*; este altă
ciupercă ce îi seamănă și-i otrăvi-
cioasă...

— Cum, nu e *Buretele-dulce*?

— Nu, este *buretele flocos*¹⁾ cu pălăria cu marginea răsucită în jos și peri lungi alburii; dar uite o altă ciupercă bună de mâncat; o găsii adineauri...

— Să nu fie și asta otrăvicioasă?

— Doamne ferește, e *buretele-galben*²⁾, care se vinde la Brașov, tocmai pe vremea asta...

Am să vă gătesc deseară niște frigărui de bureți de aceștia, cu sare și un cățel de usturoi; o să vă lingeți degetele...

Intorși, în faptul serii, la cuptorul lui Răducu, Bucegiștii noștri se desfătară cu o masă orânduită, după toate regulile unei case mari aristocratice. Ba li se înmână și un carton, pe care sta scris ceeace Ciulică popular numea: lista de bucate, iar autorii ei, Mitu și Nelu, poreclise „Menu“ și era pe latinește:

Această latinească nu aducea nici de departe cu limba lui Cicerone; era o *latinească de bucătărie*, cum se și cuvenea.

¹⁾ *Lactarius torminosus*.

²⁾ *Chintarelius cibarius*.

Traducerea Menu-ului pe românește, spre știința ciobanului, care nu se pricepea la „latinie“, sună :

Țuică

Supă de măcriș

Frigărue de ciuperci,

cu un cățel de usturoi și mămăligă

Friptură de capră neagră

Zmeură

Băuturi: Apă chioară (clară?) de Caraiman, din belșug

Dintre toate aceste bunătăți, singură țuică nu fu prețuită decât de cioban.

Și, cu veselie, eroii noștri încheiară a unsprezecea zi de ședere, de voe nevoe, într' o vale sălbatecă a Bucegilor.

XXIV

Iarăși din cronica lui Mitu.

Ziua de astăzi pot s' o însemnez cu o petricică albă, după cum obișnuiau strămoșii noștri Romanii, pentru zilele fericite. Am putut face o plăcere lui Ciulică, vrednica noastră călăuză, care de atâtea ori ne-a scos din încurcătură;

apoi încă o descoperire, care o să
rămâe de pomină în analele traiului
nostru.

De dimineată, după scaldatul obișnuit,

MENU

Aqua vitæe pruni

Sorbilio oxalis acetosæ

Fungi ad frigerium, cum uno coctello albi

et cum pasta Zaccæ.

Rupicapra tosta

Baccas Idæi fragi

Potiones: Aqua clara Graimani, ad frigerium

ne luam gustarea: un pic de lapte de puțină, cu o felie de mămăligă, când văzurăm pe Ciulică pipăindu-se la chimir și strigând cu disperare:

— Maică Precistă! Maică Precistă! Și se văita.

— Ce e, Ciulică? Ce ți s'a întâmplat!

— Tutunul, bunătatea de tutun...

— Ei?

— Nu-l mai găsesc... L'oi fi pierdut...

— Ți-a căzut din chimir pungulița?

— O fi căzut, ard-o focul! Am rămas cu cărticica de foite... s'a isprăvit cu mine!

— Ce ar fi dacă ai răbda de tutun?

— Nu pot, zău nu pot...

Bietul Ciulică se arăta rău opărit. Mi-era milă de el. Dar n'aveam ce-i face. Tutungerie în Valea Seacă?

Camarazii, hoinari, ca de obicei, plecară. Eu luai „Flora alpină“ a D-lui Viré, s'o mai studiez. Tot răsfoind cărticica, dau peste articolul „Arnica“. Citesc, la repezeală, textul descriitor al acestui vegetal: plantă aromatică... flori galbene-aurii... cotor de treizeci centi-

metri... florile ău proprietăți antireu-
matismale...

■ Arnica.

Imi sare în ochi fraza: frunzele sale
uscate se fumează de țărani munteni.

Providență! Providență! Cum știi tu să scapi pe biata omenire la strâmtoare...

— Ii zic ciobanului necăjit;

— Ciulică, așteaptă-mă aici, mă întorc îndată, cu ceva bun pentru tine.

— Și mă reped de vale. Am căutat, am căutat și am găsit: un pâlc rar de arnice destul de numeroase, ca să umplu doi pumni.

— Mă înapoez la peșteră. Ciulică pufăe din pipă, în răstimpuri lungi.

— Am găsit niște praf de tutun, pe fundul desagilor, îmi explică dânsul.

— Și fumezi praf?

— Hei, domnișorule, e minunat praful, la vreme de lipsă. Dar vorba e că până deseară se isprăvește și sărăcia asta de pulbere. Ce o să mă fac eu pe urmă?

— Lasă, Ciulică, nu te mai văita, că ți-am găsit eu leacul...

— Și-i arăt grămejoara de arnice.

— Știi ce e asta?

— Floarea asta? *Podbal*...

— Arnică

— I-o fi zicând și așa... O babă mi-a spus că ar fi bună de răni?

— La altceva nu?

— Nu știu.

— Frunzele sunt bune de fumat...

— Ei așa, domnișorul Râzi de mine!...

— Ba de loc; uite, să facem încercare.

— Să facem.

Și Ciulică să ia să iee o arnică...

— Stai, nu așa. Trebuie uscate mai întâi.

Fac împrejurul focului o cingătoare de foi de arnică.

— Deseară, bădică, o să fumezi.

— Ași!

— Ascultă-mă pe mine.

Dar Ciulică mă privește cu multă neîncredere...

La ameazi s'au înființat Dinu și Nelu, aducând cu dânșii o poftă de mâncare cumplită.

Dinu cel dintâi zări coroana de arnică.

— Ce e asta?

— Arnica, floareacu multe întreburi.

— Miroase frumos?

— Vezi și tu.

— Ia una, ș'o miroase. Strănută cu putere.

Nelu vrea și el să-i respire parfumul. Strănută. Ciulică tot astfel.

— Asta-i o nouă păcălitură a ta, botanistule de trei parale ce-mi ești, protestează Dinu.

Odată ne-ai amărât gurile cu rădăcina de gențiană, acum ne otrăvești nasurile cu floarea de arnică?

— Nu știam, zău, nu știam că floarea asta are proprietăți... strănutătoare.

— Ia s'o aruneăm cât colo, departe...

— Ba nicidecum, că Ciulică, ține la ea grozav.

Și Mitu lămuri pe tovarăși.

— Măi, Nelule, zise Dinu, de acum înainte, de câte ori ne-o aduce Mitu vreo floare, să fim foarte bănuitori, că se cam ține de feste, ilustrul nostru savant...

— Ba eu, interveni Ciulică, văz că domnișorul Mitu e om citit, se pricepe la flori; la ciuperci nu zic... Eu crez căe în stare să afle pe aci chiar și iarba fiarelor...

— Iarba fiarelor?

— Da, iarba care deschide orice lacăt...

Domnul Mitu cunoaște bine buruenile...

Și astfel am fost consfințit de către Ciulică, *mare învățat în ale buruenilor...*

Dar alta fu întâmplarea de seamă din a douăsprezecea zi a șederii noastre în spintecătura Caraimanului; aș putea zice întâmplarea eea mai de seamă.

După prânz îmi veni o idee: ca să mai omor timpul, să cercetez locuința noastră, cuptorul lui Răducu, în amănunte. Tare nu sunt în *speleologie*, adică în știința peșterilor; poate învăț ceva nou?

Aprind felinarul. Mai întâi fundul „salonului“.

Nimic interesant. Pereți goi, pe ici netezi, pe colo sgrunțuroși. Iau la rând laturile salonului. La fel.

Mă îndreptez spre gura peșterii.

Arunc lumina felinarului pe zidul de dinăuntru.

Nimic deosebit. Necăjit, ies pe po-deagul de afară. Botanistul ce sânt se deșteaptă: nu cumva crește aici, la intrarea peșterii, vreo floare deosebită? Vreo „*gențiană caraimanică*“ necunoscută, vreun *aster* neclasificat, vreo bu-ruiană cât de neînsemnată, căreia j-aș da calificativul de „*Verescensis*“? Cercetez de aproape stânca. Iată jos câțiva *edel-*

weiss pitici; ridic capul, privesc în sus
O! o! ce minunate campanule vinetei
vinete; își ițăesc clopoțeii, printr'o cră-
pătură a zidului. Trebuie să le culeg,
dar cum? Stau înfipte la înălțime de
două staturi de om, par'că să-mi facă
în necaz.

Chem pe Nelu.

— Ce e, Mitule?

— Dragă Nelule, fă-te piuă.

— ??

— Da, reazămă-te de stâncă, eu mă
sui pe umerii tăi, să culeg clopoțeii
aceia drăguți, cari-mi fac cu ochiul.

Nelu îmi dă ascultare; în picioare, pe
umerii lui, tocmai bine ajung cu capul
în dreptul florilor.

Culeg, ba și smulg, că n'am încotro:
trupul meu prea stă într'un echilibru
nestabil.

— Ha! scot eu un strigăt de mirare.

Nelu dedesubt se cam sperie, face o
mișcare repezită; cât pe ce să cad.

— Ce este?

— Nelule, am făcut o maare, maare
descoperire...

— Ouă de drac? Lapte de cuc? Urdă de curcă?

— Ei, asta-i! Eu îți vorbesc serios...

— Spune, că mă topesc de curiozitate...

— O inscripție...

— Ași!

— Da, da, subt clopoței o piatră lucie, în care sunt săpată slove.

— Ieroglife? Cuneiforme?

— Ba par slove cirilice de-ale noastre.

— Și ce spun?

— Nu pot descifra așa îndată. Mai întâi trebuie curățată piatra înverzită și înnegrită. E nevoie de un cuțit.

— Deocamdată, ia fă bine și dă-te jos, că am obosit.

— Ai și obosit?

— Firește, că cântărești ceva mai mult ca un fluture.

Am chemat pe ceilalți. Ciobanul—tot el, sireacul! — a și alcătuit o scară, s'a urcat pe ea, și cu ajutorul cuțitoiului său, s'a pus să curețe piatra cu inscripție.

M'am suit și eu în urmă și am copiat textul în slove cirilice, pe care-l dau aci în literé latine;

La doi trei deno
 Șidre sapal oa ro
 Ceap ap pă me lacu
 Zepa oita de dai eu tău.

Scoborându-mă, arătai tovarășilor
 ceeace copiasem.

— Ghicitoare încălțită, zise ciobanul,
 buchisind.

— Pe ce limbă de pe vremea Tur-
 nului Babilonului o fi? întrebă Dinu.

— Pe franțuzește nu e, observă Nelu.

— E pe românește, tontălăilor; voi
 nu vedeți: la doi trei, lacu...

— O ti! murmură Ciulică.

— Tot ce se poate! încheiă Dinu.

— Bre! Dar nepăsători vă arătați,
 fărtaților; nu vă gândiți voi cât de în-
 semnătă poate fi inscripția asta?

Nici camarazii, nici Ciulică, nu se
 osteniră să iee în seamă descoperirea
 mea. Eu însă mi-am pus de gând să-i
 aflu înțelesul. Până seara târziu am tot
 studiat-o; am sucit-o în toate felurile,
 însă n'am ajuns la niciun rezultat.

Dar nu mă las, că cine știe ce docu-

ment istoric de mare preț am aflat deasupra gurei cuptorului lui Răducu?

XXV

Părăsirea Văii Seci a Caraimanului.

Ca niciodată până atunci, în dimineața aceea, Ciulică, în loc să răspundă cu voioșie bunei diminețe a băieților, mormăi un: „.....neața ....șorilor!” printre dinți. Sta ciobanul pe vine și trăgea, cu desperare, din pipă: eșea un fum gros înecăcios. Din când în când tușea, scuipa și strănuta.

— Ce e, badeo, gălăgia asta ?

— Hei ! Naiba asta de buruiană a lui Aghiută.

— Ba e a lui Mitu, zise Nelu, râzând

— Domnișorul Mitu a găsit-o, dar Ucigăl-l toaca a născocit-o ; mi-a otrăvit bojocii, nu altceva !... Of, of ! Unde e tutunașul meu din Câmpina ?

Băeții se uitară unul la altul. Il știau pe cioban răbdător la orice : frig, foame, nesomn, oboseală. De când se aflau în

tovărășia și subt călăuzirea lui în Bucegi, el într'una, zilnic, în fiecă clipă îi îmbărbăta, nelăsându-i pradă descurajării.

Acum ce-i venise, de se arăta tot necăjit ?

— Ce e cu Ciulică? întrebă mirat Mitu.

— S'a schimbat... bădica, nu e cum îl știi.

— Ba zău, domnișorilor, ce bine e în curtea boerului, la Câmpina.

— Ce spui? Noi socoteam că trăim împărătește aici în valea Seacă, pe când la Câmpina, declamă Nelu, cu emfază.

Viața prea tihnită,
Ca o fată-mpodobită,
Fără haz și fără grai...
Iar aci suntem în rai.

— Ce rai! Ce rai! Dumitale tot de glumă îți arde, domnule Nelu. Haidem acasă, că ne-o cam fi...

— Iacă așa, zici: haideți acasă și te și pomenești în curtea din Câmpina, subt nucul cel bătrân...

— Ori ai mâncat lauri, Ciulică ?

— Uți că ne oprește în loc săritoarea cea mare?

— Numai odată am încercat s'otulim și săritoarea ne-a tăiat avântul?

Toate aceste întrebări sburau din gurile flăcăilor și se îndreptau, ca săgeți, spre Ciulică.

Dar ciobanul repeta, cu înviersunare:

— Haideti acasă.... Haideti acasă...

— Cum, omule?

— Pe unde, bre?

— Cu balonul?

— În ghiarele unui vultur?

— Deancălare pe un nor?

— Prin rărunchii pământului?

— Nici așa, nici așa, nici așa. Cu picioarele, pe de vale.

— Aha! Pe de vale? Am mai făcut-o noi asta, dar am fost nevoiți să luăm calea întoarsă...

— Păi, numai un drum este? Om apuca printr'altă parte...

Printr'altă parte? Asta-i o noutate! Nu ne-ai spus tu că nu e chip de scoborât decât prin matca văii?

— 'Oi fi spus... Acum zic altfel.

— Ciudat!

— Păi ce, numai fundul văii? Da brânele pentru ce le-a făcut Dumnezeu? Dar hornurile, la ce sunt bune?

— Care brâne, care hornuri, creștine?

— Lasă că știu eu...

— Știi tu?

— Adică... vrei să zic...

Ciulică se încurcă.

— Voi să zic: de ce să nu încercăm... te pomenești că... multe sunt căile Domnului...

— Și zi, ții numai decat să ne întoarcem în lume? întrebă Dinu.

— De! Cum ziceți și d-voastră, vru s'o dreagă Ciulică.

Dar dacă noi nu ținem de loc la așa ceva? adăugă Dinu, făcând cu ochiul la ceilalți doi camarazi. Despre mine, aș rămâne în Valea asta Seacă încă multă vreme... Dar voi, Mițule, Nelule, ce ziceți?

— Eu, răspunse Mitu, mai am de erborizat.

— Eu, răspunse Nelu, mă simt bine oriunde aș fi împreună cu voi.

Acum ciobanul se uita cu mirare la ce trei tineri. Se gânde câteva minute, apoi:

— Bine, domnișorilor, nu vă e dor de tată, de unchiu, de bunic.

Ciulică de astă dată atinsese o coardă simțitoare a sufletelor copiilor.

— Ba mie mi-este dor, oftă Mitu.

— Dar mie, suspină Nelu.

— Par'că mie nu încheiă Dinu.

— Păi, atunci, ce mai stăm aici întrebă triumfător Ciulică. Ș'apoi mai e ceva: de ale gurei nu vă mai pot da. Astăzi de dimineață câte-o fărâmbă de mămăligă, și atâta tot...

— Ei, vom mai găsi noi, ca și până acum...

— Hehei! Nu e în toate zilele Paște și nici Neguțoi în Bucegi!

— Adică cum vine vorba asta cu Neguțoi?

— Vream să zic.. așa o vorbă a noastră a ciobanilor și vânătorilor.. Iacă, cercetați pretutindeni prin peșteră și dacă-ți găsi ceva de ospătat, să nu-mi mai ziceți pe nume...

Scotociră prin desagi, prin ladă, deteră putineaua cu gura în jos; se adevेरiră vorbele ciobanului: nimic și iar nimic, afară de... borecănașul cu muștar franțuzesc.

Altă constatare îngrijitoare: nu se mai găsea nici un căpetel de lumânare. Va să zică înaintea lor un viitor de foame și întuneric!

Dar, însfârșit, nu atât această perspectivă puțin înveselitoare hotărî pe băeți să plece, cât amintirea, așa de meșteșugit înviată de Culică, a ființelor scumpe din Cămpina, de care se despărțiseră cu două săptămâni în urmă.

Era a treisprezecea zi de când trăiau în pustietatea unei văi a Caraimanului...

Părăsiră cuptorul lui Răducu, cu adevărată părere de rău. Singur Ciulică pășea în frunte cu voie bună, el care lua mai înainte în răspăr dorința domnișorilor de a eși din seaca de vale...

Cei trei flăcăi băgară de seamă că la această tulitură condusă de Ciulică nu urmară, într'una, matca văii, ci după vreun ceas, urcară pe un greben acoperit cu

jnepeni. Câtva timp ținură marginea jnepenișului, în curând însă se înfundară în temeiul brădetului târâtor. Și de data aceasta, ce luptă înverșunată cu acești serpi vânjoși, cari se încolăceau pe după picioare, pe după brațe și îi mai și palmuiau strașnic!

— Bine, mai Ciulică, ce ne băgași în iadul ăsta?

— Dați-i înaintea, domnișorilor, că eșim numai decât la lumină....

Numai decâtul călăuzei se făcu aproape o jumătate de ceas, după care se pomeniră în fața unui horn strâmt de tot. Părea așa de repede, încât câteși trei cercetașii se opriră, șovăelnici.

— Nu e așa de povârnit, după cum se pare, îi lămuri ciobanul. Faceți numai ca mine.

Și așezându-se pe... fundament, își dete drumul; aluneca frumos pe iarba mătăsoasă din horn.

Nou sistem de derdeluș, pe iarbă și cu săniuță naturală!

Niciun sfert de ceas nu țină acest nou fel de locomoțiune, dar ce veselie pe

băeți! De n'ar fi fost mânați de dorul de acasă, ar fi urcat hornul îndărăt, să se mai dea d'a târșâita pe iarbă...

Acum se aflau pe un podiș, scobit ca o căldare, încovorit cu tăblii de rododendri.

Atingând marginea din spre vale a acestei adâncături, se pomeniră în fața unei stânci, care înfățișa o spărtură, în mijlocul ei.

— Încă o portită, băgă de seamă Dinu.

— Ba asta e porticioară, zise Ciulică fiindcă e mititică.

— Treceam prin ea?

— Firește.

Se strecurară, deabușelea. Dincolo?

Prăpastie!

— Poftim, am ajuns la calea întoarsă...

— Ba nu, domnișorilor, o să ne lăsăm în jos.

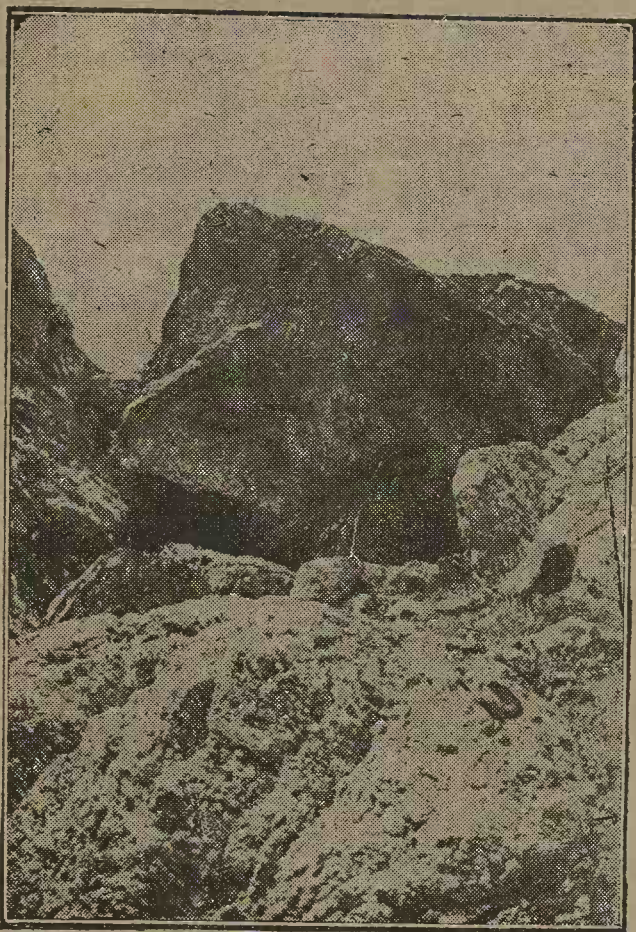
— Cum? Cu ce aripi?

— Trebuie să fie o adâncime de...

— Cât o casă... cu multe caturi, desluși Ciulică.

— Douăzeci de metri?

— Și tocmai bună o să fie fringhia mea.

O Săritoare.

— Fringhia ta? E scurtică...

— N'o fi tocmai așa; să încercăm.

Ciobanul scoase fringhia din desagi, o întinse și cam la un capăt făcu un mod, în care vârî unul din bastoanele băeților. Tovarășii priveau cu curiozitate

— Ce vrei să faci?

— Ce vreau să fac eu e bine. Trei dintre noi o să ținem fringhia de un capăt și o să-i dăm drumul încet, încet, la capătul celălalt stând, călare pe băț, un domnișor.

— Minunat! strigă Dinu; mă așez eu pe băț.

— Ba nu, la rândul cuvenit; mai întâi domnul Mitu.

Botanistul se cam codea...

— Nu-ți fie frică, domnișorule; cu hotărîre... Numai când'ei ajunge jos să strigi: Ha!

Zis și făcut. Lui Mitu îi urmă Nelu. Dinu se pregătea apoi să călărească și el pe băț, dar ciobanul îl opri în loc.

— Stăi, d-le Dinu, nu mai merge așa, că eu singur nu mă bizui să ții frin-

ghia cu dumneata pe băț. Noi doi o să facem altfel.

Și, cu multă dibăcie, incolăci un capăt al fringhiei pe după un bolovan, care, de-aminune! se afla acolo înțepenit, dincolo de porticioară și pe o latură a ei. Încercară soliditatea sistemului, trăgând de fringhie, din toate puterile.

— Ei, acum, d-le Dinu, lasă-te pe funie...

— Mă las, că nu degeaba am făcut gimnastică la aparate.

Și fringhia salvatoare mai făcu trei călătorii: cu Dinu, cu sarica, desagii și gențile; în sfârșit cu Ciulică, maestrul operator, care fu primit cu urale de băeți. Era și de ce: se aflau acum la temelia unei săritori, care nu putea fi decât faimoasa, cea cu pricina.

— Asta e? întrebare.

— Asta-i, răspunse Ciulică, ghicind fără zăbavă, unde bătea întrebarea.

— Și de acum înainte, adăugă vrednicul călăuz, am scăpat de orice poticneală.

— Zici tu așa, dar dacă dăm iar peste o săritoare, ca asta, pe care n'o putem ocoli?

— Nu dăm.

— Dar de unde știi?

— Știu.... adică îmi închipui.

Și, întemeiat pe această neștrămutată credință, Ciulică nici nu se încercă să ia fringhia, zicând:

— Cum o ș'o desfacem? Trebuie ș'o lăsăm aci. Că nici n'o să-i ducem lipsa...

Și luară, din nou, coborâșul în fundul văii.

Era o adevărată partidă de plăcere pentru băeții noștri, cari, după două săptămâni de trai destul de sbuciumat prin Bucegi, se făcuseră, în întreaga lor ființă fizică și morală, deabinelea munteni sprinteni și veseli. Săritori destule, dar de adâncimi cuviincioase; mici defileuri strâmte: cheițe, cheșoare, prin cari se lăsau în jos, mai ajutându-se cu bastoanele, mai în puterea brațelor, mai sărind, mai lăsându-se de-a târșăita pe spate. Oneori adevărate labirinte de bolovani și steiuri, prin care urmau să

descopere chip de drum. Două piedici mai serioase le încetini avântul: odată, un repeziș, pe pietre, netede ca niște lespezi și, ce era mai rău, jilave. Pe astfel de... dușumea, nici vorbă să țopăe, cum le venea, din când, lui Dinu și Nelu. Intr'alt loc o săritoare de vreo patru metri, unde bună ar fi fost fringhia, părăsită mai sus, cu atâta nepăsare, de cioban, dar pe peretele stânței sta, temeinic rezemat un *ciung*, adică un brad despoiat de ramuri și frunze, numai cu cepii rămași la fiecare nod de creangă.

— Ce cuminte a fost ciungul acesta, de s'a așezat el singur tocmai aci, cugetă Mitu.

Și, ca maimuțele, se lăsară câteși patru, din treaptă în treaptă, din cep în cep.

Dela săritoarea cea mare trecuseră vreo două ceasuri; acum malurile se aplecau mai trăgănate; înălțimile săritorilor se micșorau mereu, ba unele se puteau ocoli.

Din ce în ce mai mult, vegetația se îndesa: pe lângă brazi, molifți și zade se iviră paltini, scoruși și fagi. Iată tufe

de ferigi, artistic crestate; iată un clișoi ¹⁾ acoperit cu iarbă-mare și cu urzici, nalte până la brâul scoborătorilor. Incep povârnișurile cu pietriș fugător; tuferișe de zmeură coaptă și de mure încă verzi. Se aruncară flăcării pe fructele roșii, că bucățica de mămăligă de dimineață făcea parte dintr'un vis depărtat.

Și astfel își mai astâmpărară și setea, mereu chinuitoare, căci nu găsiseră tot timpul scoborâșului nici pic de apă.

— De! Valea Seacă! explicase din nou, Ciulică, drept mângăere.

După o odihnă bună, o luară iar în jos. Fundul văii se lăsa tot mai lin.

— De acum, domnișorilor, să ne închinăm și să zicem: bodaproste, Doamne c'am scăpat cu bine....

Își făcură cruce, cu toții, cu evlavie.

— Ești sigur că nu ne mai stă în cale nici-o piedică? întrebă Mitu, care de mult se cam săturase de atâta clownerie prin săritori și chei.

— Niciuna, răspunse cătauza; uite colea cărăruia, care o să ne ducă prin

---

1) Un mic clin.

pădure. Eșim din Valea Seacă a muntelui Caraiman.

— Rămâi dar cu bine și sănătate, Vale Seacă, tu și cu prăvălișurile, cu vâgăunile și prăpăstiile tale drăguțe, nu le-ai mai vedea, strigă Mitu, cu nespusă mulțumire.

Știți voi, camarazi, ce gând m'a frământat, din cea dintâi zi de ședere silită în această vale?

— Vreo înaltă cugetare filozofică?

— Ba, cam așa ceva: „ca praful de pe tobă o să se aleagă de noi!..

— Mitule, Mitule, tu nu te pătrunsesesi de poruncile de pe cartonul tău, zise, muștrător, Dinu. Adu-ți aminte una: „Să nu te întristezi de o nefericire, care poate să nu se întâmple“.

— Și alta, adăugă Nelu: „Speranța este luceafărul călăuzitor al vieții“.

— Așa e, fraților, mărturisi Mitu.

Iar Nelu, poetul companiei, declamă:

Adio, Vale Seacă, în care odinioară.

Trăit-am scurtă viață și dulce și amară!

Ciulică zâmbea subt mustăți....

Dela o bucată de vreme cărăruia se pierdea; o luară deadreptul prin copăcimea deasă.

INTOARCEREA IN LUME

XXVI

**Intoarcerea în lume. Spre Sinaia. Se
ivește Neguțoi.**

Băjbăie, băjbăie cei patru exploratori în pădurea de fagi, dar scoboară mereu. Trebuie să iasă odată din acele locuri vrăjite!

Iată că arborii se răresc, un luminiș se zărește în față, încă câțiva pași, călătorii sosesc pe o pajiște, verde ca smaragdul, lângă o fântână.

— Am ieșit la lumină....

— Insfârșit!

Dintr' o mișcare, cu toții se așează pe arbă și privesc.

Mai jos, câteva case răvășite pe unele movili. Și mai jos panglica unei ape. Dincolo de apă se ridică munți cu totul imblăniți cu pădure.

— Suntem la poalele Caraimanului, în Bușteni, lămurește Ciulică.

— Sat?

— Da.

— Sat cu cinci, șase case?

— Păi, dacă atâtea are... Uite, jos licărește Prahova, dincolo de care se înalță muntele Zamura.

— Mulțumescu-ți ție, Doamne, c'am oșit în lume; ajunseseam să cred că în văgăuna aceea a Caraimanului o să ne lăsăm oasele, zise Mitu, răsufând din adânc.

— Ei și adică ce? Fost-am noi în valea Seacă atât de nenorociți? întrebă Nelu, Aerul? bun, slavă Domnului. Apa? minunată. Pace? dumnezească. Culcușul? Impărătesc. Până și mâncarea...

— Că n'a fost cu cine știe ce *blama-jele*, n'a fost, adaugă, râzând, Dinu.

— Nici cu baclavale...

— Nici cu cataifuri...

— E adevărat că n'am trăit ca huriile în haremul raiului, dar ce are aface doar bărbați suntem și Români verzi... cugetă Dinu.

— Intregi suntem?

— Suntem.

— Voinici suntem? Veseli suntem?

— Suntem.

— Așa-i că ne-am dat la brazdă, adică la „muntenie“, că suntem tari în *bu-cegismu*?

— Așa-i.

— Dacă-i așa, ce te tot vaicări, Mitule?

— Nu mă vaicăr, dar mă întreb: n'am fi putut petrece aceste treisprezece zile mai cu folos într'altă parte, stărue Mitu, încăpățânat.

— Tot folosu-i cu pagubă, toată paguba-i cu folos, mormăe sentențios Ciulică:

— Cum se poate să zici că n'am folosit? Oare nu ni s'au întărit mușchii, n'am devenit mai practici, măi îndemânateci...

— Nu ne-am înălțat sufletele, în mijlocul acestei Naturi mărețe?

— Tu, Mitule, ești un mare ingrât, nu ții socoteală că ai făcut o erborizație

de mână întâi, că o să-ți alcătuiesti un minunat ierbar al florei carpato-bucăgine...

— Asta-i adevărat, mărturisește Mitu. Dar altceva: tigva asta a mea nu poate pricepe cum de n'a dus nimeni grija noastră atâta amar de zile, cum de n'a trimes tata în cercetarea noastră?

— Dar de unde încheerea asta, că unchiul nu s'o fi neliniștit?

— Ba încă cine știe ce îngrijorare pe capul bietului conu Toma, adăugă Nelu.

— Dar d-l Viré ce o fi pe sufletul lui?

— Tu, Ciulică, cum îți dai cu părerea?

— Păi, eu ce să zic? Acum și d'om despica un fir de păr de măgar în zece fire, tot la nimic n'om ajunge... Deocamdată, domnișorilor, ar fi bine s'o luăm la picior, pe drumul mare spre mănăstirea Sinaia și spre satul Izvor, să tragem la hanul lui Ciucu.

— Așa-i... Vom aila poate ceva și o să ne odihnim frumos.

— Da, la noapte într'un pat, izbucnește Mitu. Cucearceaf, cu plăpumă, cu saltea... Tiii! Ce lux, ce lux!?

Și astfel băieții noștri o iau, la dreapta, pe calea națională, pe care o găsesc două sute de pași mai în vale. Sunt veseli, cântă, flueră, par'că nici în vis n'au pățit nimic.

Trec prin cătunul Poiana-Țapului, sosesc la locul zis *Gura Pădurei*. Aci zăresc, tulind spre dâșii, un om, cu mersul legănat, pușcă pe umăr; după înfățișare pare a fi...?

— Ia uitați-vă la omul acela, care vine spre noi, zice Dinu.

Cu cine seamănă?

— Cu cine? Cu Neguțoi, leit poleit.

— Nu se poate!

— El e, el e, strigă Ciulică.

S'a apropiat; este Sava. Cât îi vede pe băieți, scoate pălăria și, voios, par'că ar fi fost cu ei în ajun:

— Bună dimineata, tineri domni!

— Bună dimineata, nene Sava, răspund copiii, într'un glas.

— Vă plimbați pe șosea? Ați nemerit-o, că e vreme frumoasă.

— Cum ne plimbăm pe șosea? Par'că

nu știi că ne întoarcem din Valea Seacă a Caraimanului?

— A! Da, uitasem, zise vânătorul. Așa-i!

Și se lovește cu palma peste frunte. Ai zice mieluseaua lui Dumnezeu. Băieții îl privesc cu nespusă mirare:

— Aminteri mă bucur, că vă văd plini de sănătate. Ce fețe rumene!

— Zău? Dar d-ta de ce ne-ai lăsat în Valea Secă aproape două săptămâni?

— Eu? A, da, uitasem. Să vă spui! am mai dat eu pe acolo, ba v'am și chemat, dar nu mi-ați răspuns.

— Nici nu te-am văzut, nici nu te-am auzit.

— Ce-i dreptul, eu v'am și văzut odată, stând la taifas, pe iarbă și mi-am zis: lasă-i în pace, nene Savule, nu vezi că e plăcerea dumnealor să stea acolo, să petreacă?

— Vezi dumneata!

— Și la urma urmelor știam eu c'o să dați de peștera mea și că o să vă meargă bine.

— Dar pe tata l'ai văzut de atunci? întrebă curios Mitu.

— Pe conul Toma? Nu.

— Nu te-ai repezit la Cămpina, să-i povestești întâmplarea cu întemnițarea noastră în Valea Seacă?

— Ce nevoie era?

— Și dumnealui n'a căutat să afle ce era cu noi atâta timp?

— Cred că nu.

— Ciudat!

Li se păru băeților, cu tot dinadinsul, că Neguțoi era ca omul, vorba Românului, care umblă cu doi bani în trei pungi.

Dar ce să-i faci?

Se despărțiră fără altă lungire de vorbă, Neguțoi urmându-și drumul spre casa lui din Bușteni.

Când drumeții, ajunseră la hanul lui Ciucu, din Izvor, ce să vezi? Lume peste lume, mișunând de colo, colo.

— Ce s'a întâmplat? E zi de târg? întrebare pe hangiu.

— Ba nu, dar mâine e zi mare, mare de tot. Se pune piatra la palatul lui Vodă, la castelul Peleş. Și a venit să

fie de față, lume din împrejurimi și de mai departe.

Cei trei băieți hotărâră să petreacă noaptea în sat, iar a doua zi să fie prezenți la ceremonia cu pricină.

Despre mâncare le merse bine: pâine (ii cam uitase gustul!) cu cașcaval proaspăt, păstrăvi și pui fripți (ah! ce rumeniți).

Ospăț *à la Lucullus*,

De dormit, mult mai greu, că toate încăperile hanului erau tixite. Hangiul le găsi, la o rudă, un pat, cu saltea (!), pe care, înghiesuiți, visară, mu visară, dar bușteni fură până a doua zi.

Cât despre Giulică, se făcuse nevăzut.

XXVII

10 August 1875, în Sinaia.

În dimineața acestei zile, lumea băștinașă din Sinaia, precum și cea sosită de aiurea, se îndrepta valuri, valuri spre mănăstiresi spre Valea Peleşului. Tinerii noștri se lăsară și ei duși de undă.

Leturghia gătindu-se, toată adunarea, clerul, urmat de domni și doamne, de demnitarii Curței și ai Statului, de poporeni, se duse la locul construcției.

Când sosiră Domnitorul și Doamna o muzică militară întonă imnul național și toate frunțile se descoperiră. Jur împrejur o mare de capete.

Era o vreme minunat de frumoasă. Razele soarelui se jucau prin fluturii cămeșelor țărancilor.

După ce preotul binecuvântă zidul temeliei, un înalt demnitar ¹⁾, citi actul de fundație, prin care Domnul României, în al 36-lea an al nașterii sale, dimpreună cu scumpa sa soție Elisabeta Doamna, arăta că au pus temeliala Castelului Peleş, pe moșia Piatra-Arsă, în vecinătatea mănăstirii Sinaia. Pe urmă se citi actul de construcție. Cele două pergamente fură puse într'un tub de plumb, care se așază în temelie, împreună cu o colecție de monede ale țării.

În tot timpul acesta, cei trei camarazi,

1) Principele Dimitrie Ghika.

pironiți în față, pe o moviliță vedeau foarte bine toate cele ce se petreceau, ba, de i-ar fi cunoscut, ar fi putut zice pe nume pe miniștrii și celelalte măi mării, toți în frac, cu jobene, pe când militarii străluceau de fireturi muiate în aur.

Dar nespusă le fu mirarea când, printre atâtea fracuri, deosebiră pe al lui conul Toma Verescu!

Mitu era gata să-l strige, când partea de frunte a ceremoniei începu. În mijlocul unei tăceri adânci, Vodă-Carol, punând mâna pe un ciocan, zise, cu glas hotărât:

— Să se ridice acest castel și să fie într'o zi leagănul Dinastiei noastre în țară.

— Și dete trei lovituri.

Domna Elisabeta repetă gestul, trupele prezintă armele, muzica cântă din nou imnul național, iar mulțimea izbucni în urale nesfârșite, care se resfrângeau prin văile curmezișe.

Cei trei tineri, smulși de un val al mulțimei, la înapoiere nu putură să se apropie de d-l Verescu.

După multe cercetări, deteră de o trăsură, care să-i ducă la Câmpina. La

sosire; găsiră, subț nukul cel bătrân, pe stăpânul casei, sorbind o cafea și stând de vorbă cu profesorul.

Conul Toma nu se arată de loc mirat, văzându-i. Li sărută, rând pe rând punându-le întrebarea:

— Ei, ați petrecut bine, feți-logofeți?

— Bine, tată, răspunse Mitu.

— Foarte bine, unchiule, adăugă Dinu.

— Minunat, întări Nelu.

— Acum duceți-vă de vă spălați, vă primeniți, faceți-vă frumoși și apoi mama Neacșa o să vă dea o masă bună, că v'o fi cam foame.

Și atâta tot. Se uitară băeții unii la alții, cu ochii cât talgere. Iși aminteau și purtarea enigmatică a lui Săva.

Primire călduroasă avură însă din partea mamei Neacșii.

— Porumbiei maichii! Prin ce locuri urâte a-ți fost! Cum a-ți dus-o cu *Săbătaciunile* d'acolo! Bieții copilași, uite, cum au slăbit! Lasă, că o să vă întremați la loc, că știe maica ce să vă dea....

Când băieții eșiră din nou în curte, văzură, prin fereastra iatacului, cum sta de

vorbă conul Toma cu Ciulică. Ciobanul cuvânta, cuvânta, par'că ar fi fost la raport.

Din când în când un zâmbet șiret flutura pe buzele boerului, iar d-l Viré da din cap, în semn de aprobare.

— Ce l'o fi judecând tata pe Ciulică așa de mult, se întrebă Mitu.

— Nu pare lucru curat! ziseră ceilalți doi.

XXVIII

Mitu descifrează inscripția.

De a două zi chiar, traiul obișnuit reîncepu, cu deosebire că Dinu și Nelu, în fiecare zi explorau câte un vâlcuș dimprejur, făcând alpinism în miniatură, pe când Mitu se închidea misterios în vre-odăe și nu vrea să știe de nimeni și de nimic. Se căznea cu inscripția descoperită în gura cuptorului lui Răducu; se jurase că o va descifra, măcar de-și va petrece zilele și nopțile în fața ghicitoareii.

O arătase d-lui Viré care îi spusese.

— Asta e cu chee, dragul meu.

— Cum cu chee?

— Da, un chip de a combina silabele, mai dinainte statornicit de autor, ceea ce se numește o chee; până nu vei descoperi cheea acestei inscripții, o să-ți canonești rău creerii.

— Și cum să găsesc cheea?

— Căutând-o.

— Și cum s'o caut?

— Punându-ți mintea la mare strădanie și așa vii la vorba mea de adineaori; o să-ți canonești rău creerii...

— D-le profesor, mai bine mi-ai da ajutor, decât să-ți râzi de mine...

— Vai de mine, eu să râd de tine, Mitule? Nici prin gând...

Cât despre ajutorul meu, slabă nădejde, nu m'am priceput niciodată la probleme de *criptografie*.

Mitu încercă la camarazii săi:

— Măi, băeți, fiți oameni de treabă, dați-mi cheea?

— Chee? Are mama Neacșa berechet, purtate într'un inel, care, când umblă, fac zim! zim! pe respectabilu-i pânțece...

— Nu astfel de chee îmi trebuie mie...

— Dar care, cea dela poarta raiului?

— Or cheea Sublimei Porți?

— Sunteți niște tonți...

Și Mitu se depărtă supărat.

Tăiașe un carton mare, pe care scrisese, cu litere de o schioapă, inscripția.

Ladoi trei deno

Șire sapal oa ro

Ceap ap pă me lacu

Zepa oita de dai cu tău.

Și o privea, când mai la centru, cu amândoi ochii; când pe marginea stângă ori dreaptă, numai cu un ochiu, ca o găină.

Că era pe românește, firește, dar ce împerechere de silabe? *Ceap* = ceapă?

La doi trei ar fi *La doi trei*; *lacu* iar însemnează ceva.

Dar poate că silabele sunt lipite unele de altele, spre a încurca pe cititor? Să le despărțim:

La doi trei de no

Și dre sa pal oa ro

Ce ap ap pă me la cu

Ze pa oi ta de dai cu tău.

Acum să le citim de sus în jos. *La și ce ze?*

Nimic.

Să încercăm de jos în sus:

Ze ce și la...? Zece. az li ceva. Dar restul, nimic

În zadar toate strădaniile!

Din când în când, Dinu și Nelu veneau să-l necăjească.

— Ei, fillosoafc, ai deslegat problema nemuririi sufletului?

— Savante profesoare, quid, quomodo quando?

— Ia lăsați-mă în pace.

— Te lăsăm, ilustre.

— Râdeți voi, că nu sunteți în stare; dar „*rira bien qui rira le dernier*”!

În noaptea aceea, Mitu în loc ca să doarmă ca de obicei, se sbātu, ca peștele pe grătar. O horă de silabe îl împresura, amenințându-l strașnic.

Se deșteptă, cam buimac. Fiind Duminică, se alătură pe lângă camarazii săi, cari se duceau la biserică. Dealungul drumului, pe Mitu îngândurat, Dinu și Nelu îl priveau cu coada ochiului, făcând haz, pe înfundate.

La o răspântie, Dinu, care o luase

înainte, e îmbrârcit de un om sosind dintr'o stradă laterală, Omul se legăna.

— Am înțeles, zise, râzând, Nelu, a sărbătorit sfânta Duminică des de dimineață. Merge pe două cărări.

— Umblă în diagonală, adaugă Dinu.

Diagonală? Diagonală... Vorba aceasta răsună în mintea lui Mitu, ca unul din acele cuvinte kabalistice pronunțate de un vrăjitor.

— Luați-o voi înainte, strigă Mitu, eu mă întorc, c'am uitat ceva.

Și o luă la fugă spre casă, dete busna în odaia de lucru, inhătă, cu înfrigurare, cartonul cu inscripția și începu să-l vârăguască cu linii în diagonală:

La doi trei de no

Si dre sa pal oa ro

Ce ap ap pă me la cu

Ze pa oi ta de dai cu tău.

Incepând cu *Ze*, cea d'întâi silabă din rândul al patrulea și însemnând silabele

de pe diagonalele succesive, Mitu căpătă:

Ze ce pa și ap oi la dre ap ta doi
sa pă de trei pal me dai de oa la cu
no ro cu tău.

— Și, legându-le, cum se cuvine, adăo-
gând și punctuația trebuincioasă, eșia,
luminos, fraza:

*Zece pași, apoi la dreapta doi, sapă
de trei palme, dai de oala cu norocul tău.*

Și unde Mitu, cu cartonul în mână,
se puse pe un danț îndrăcit prin odae!
Se cutremurau toate celea, pe dușumeaua
veche, pe alocurea săltată din cue.

Tatăl său, din iatacul de alături, se
repezi, să vadă ce s'a întâmplat.

— Ce e, Mitule, ai înebunit?

— Tată dragă, mare, mare descoperire
am făcut.

Și-i povesti totul. Bătrânul luă și el
cartonul și citi, după arătăturile băiatului

— Așa e! Minunăție! Să știi că se
află o comoară în oala aceea.

— O comoară! Am dat peste o comoară
Mă duc s'o desgrop.

— Ho, prichindelule! Prea te-ai aprins;
bați din palme și te și afli în Valea Seacă?

— Tăticule, dacă găsește cineva comoara, rămâi eu cu buza....

— Liniște, liniște... Mâine vei lua drumul spre Bucegi, dimpreună cu Ciulică, om de încredere. Dar nici o vorbă tovarășilor tăi, mă înțelegi?

— Firește, prea e mare secretul, nu-l pot destăinui unor copii, răspunse Mitu, foarte mândru.

XXIX

Descoperirea comorii.

În răvărsatul zorilor, Mitu plecă cu Ciulică, echipați în regulă amândoi, ciobanul purtând și o cazma. Mitu fu n'aude n'avede tot lungul drumului; gândul lui numai la comoară...

De data asta o luară din Bușteni, dela poalele Caraimanului, de jos în sus, nevoiți să treacă peste toate săritorile. Noroc că rămăsese fringhia la săritoarea cea grea.

Tocmai peînserate sosiră la cuptorul lui Răducu. Mitu ar fi vrut să înceapă îndată scormonirea pământului; în locul

arătat de inscripție, la zece pași dela intrare, adică în *salonul cel mare*, și doi pași la dreapta.

Dar se innoptase deabinelea, n'aveau să-i lumineze decât un felinăraș și apoi Ciulică nu se învoi, sub cuvântul că pripirea este vătămătoare. Imbueară ceva și se lungiră pe vechile lor culcușuri. Ce noapte înferbântată pentru Mitu! Visă mormane de argint, movili de aur, munți de diamante și pe toate vrea să pună mâna și toate se topeau, cât întindea brațele....

- În sfârșit, crăpându-se de ziuă, Ciulică se apucă de lucru cu cazmaua. Treabă scurtă. Iutr'adevăr, oala nu era la mai mult de trei palme adâncime. Era o oală de pământ, acoperită cu o lespede de piatră. Ciulică turnă conținutul pe pământ. Nu era cine știe ce: câțiva „poli“ franțuzești, câțiva galbeni austriaci, două piese de cinci lei cu efigia lui Louis XVIII, niște lire turcești. Incolo nimic. Dar Mitu, nedeprins cu monedele, nu-și dete seama de valoarea comorii. Ochii îi străluceau de bucurie.

— Măi, Ciulică, ce să facem cu atâta bănăret?

— Hei, banul e ochiul dracului!

— Cine l'o fi ascuns?

— Imi dau cu socotinta că vestitul vânător Răducu.

— Pentru ce?

— Știu și eu? Poate o fi vrut omul să-și ascundă agonisita, când cu răs-mirița Ungurilor, în 1848, când au venit Rușii până la Predeal, să ajute pe Nemți...

— Și nu s'a întors să-și ia banii?

— S'o fi prăpădit făr'de vreme.. In-sfârșit, cum, cum, norocul dumitale, domnișorule.

Pe innoptate erau inapoiati la Câmpina. Conul Toma îi aștepta, doritor să afle, cât de curând, ce ispravă făcuse fiul său.

Când, triumfător, Mitu turnă pe masă conținutul oalei, tatăl său repede, repede prețui comoara.

— Cinci sute del-ei, nici o lăscae mai mult.

— Cinci sute de lei, e o avere, tață dragă.

— Este și nu este, după împrejurări.

— Ai cui sunt?

— Ai tăi, nu încape îndoială. Dar ce ai de gând să faci cu ei?

— Nu știu bine, tată, cum mă vei povățui d-ta. De! Eu aș cumpăra ceva cărți; tocmai îmi spunea d. Viré, că a apărut un rând de volume de Jules Verne...

— Stai, nu așa; nu te gânde numai la plăcerea ta. Privește și împrejururi la cei de o samă cu tine, cari ți au fost tovarăși la necazuri, sau la cel smerit, care ți-a ajutat la nevoie.

— Spune d-ta, tăticele...

— Uite: vei pune la casa de economie una sută de lei, pe numele lui Ciulică, amintindu-ți ce călăuză înțeleaptă, ce tovarăș ocrotitor y'a fost în Bucegi.

— Așa-i!

— Tot la casa de economie o să pui una sută lei, pe numele lui Neguțoi, care a fost sufletul expediției voastre.

— Da, și care ne-a părăsit în Valea Seacă...

— Vorbești, fără să știi cum s'au petrecut lucrurile.

— Bine, tată.

— O sută de lei îi vei păstra pe seama ta și anume: cinci-zeci pentru cumpărarea cărților de care ești poftitor, iar cinci-zeci le vei dărui lui Dinu și Nelu, să-și împlinească și ei vre-o plăcere, învoită, bine înțeles, de mine.

— Foarte bine.

— Rămân două sute de lei; pe aceștia îi vom depune la o bancă, de unde îi vei ridica, cu dobânda lor compusă, peste un număr de ani, dându-li-se o menire...

— Peste câți ani și ce menire?

— Pentru răspunsurile la aceste două întrebări, te vei sfătui cu camarazii tăi.

— Bine tată, cum ai hotărât dumneata.

XXX

Marea consfătuire a celor trei exploratori

A doua zi de dimineață, Mitu chemă pe Dinu și pe Nelu, să tăinească câteși trei:

Ce ochi holbați pe verișorul și pe tânărul Francez, când Mitu le povesti cele întâmplate cu comoara!

Despre împărțirea banilor, după povăța conului Toma, n'avură nimic de zis. Rămânea să discute între ei câtă vreme să stea la bancă cele două sute de lei și ce să facă cu suma produsă după termenul statornicit? Desăvârșită neînțelegere. Unul hăis, altul cea, să se desfacă în bucăți căruța invoelei.

— Fraților zise, după multă ciorovăială, Nelu, eu văd bine că n'ajungem la înțelegere, fără ajutor străin.

— Să consultăm pe cineva?

— Pe cine?

— Știți pe cine? Pe Ciulică.

— Asta idee!

Il chemară. Punându-i-se problema, stete câteva clipe gânditor, apoi:

— Domnișorilor, nu știu ce povăță v'ar putea da un prost ca mine. Dar, mai înainte de toate, să vă feriți de numărul 13, că este al lui Iuda; despre celelalte numere, de!

Se scărpină în cap, își turti nasul între două degete, și, în sfârșit, adăugă:

— Mie mi-ar plăcea numărul patruzeci.

— Patruzeci de ani? Glumești!

— Uite pentru ce: comoara a fost găsită într'o vizuină, într'o peșteră. Asta îmi amintește povestea din Halima. Ali-baba și cei 40 de hoți, cari-și ascundeau, într'o peșteră, bogățiile furate.

— Ei, știți c'a adus-o bine, Ciulică?

Și se așezară toți pe un răs, de le veni lacrimi în ochi. Iar Ciulică se îndepărtă necăjit.

— Patruzeci de ani!

— Adică în anul 1915; dar atunci vom fi niște bătrâni venerabili!

— Cine știe unde și ce vom fi peste atâta amar de ani!

— Eu, poate, în Australia, lămuri Dinu.

— Eu oale și ulcioare, șopti melancolic Mitu.

— Eu la braț cu Nichipercea, pe tărâmul cellalt, glumi Nelu.

Tura-vura, din patruzeci de ani se făcură zece. Jurară solemn, că peste zece ani, când vor fi „oameni în lume“ orunde s'ar afla, la Podul Nord, în Cafreria, la Mizil, în insulele Honolulu,

căteși trei se vor întruni, în ziua de 15 August, în curtea mănăstirei Sinaia, la ora 12. Vor face o excursie pe Bucegi, vor vizita Valea Seacă a Caraimanului, vor revedea faimosul cupator al lui Răducu. La întoarcere vor hotărî întrebuițarea sumei depusă la bancă.

Conul Toma, care de câteva minute era la ușă, ascultându-le vorbirea, înaintă în mijlocul lor, și, cu duioșie, le zise:

— Copii, nu știu ce vă este scris la *Cartea mare a Soartei*, și ce o să fie de voi peste zece ani. Eu încredințez lui Mitu acest plic, să-l deschidă în ziua ce-ați ales pentru întâlnire. Eu una știu și una vă spun: *să fiți oameni*. Să vă împodobiți frunțile cu coroana celor trei nestemate: *Munca, Cinstea, Bunătatea*.

Veniți, să vă sărut... Așa... Acum vă uez:

Viața fără chin,
Și toate cu plin!

— Amin! răspunseră băeții, într'un glas

EPILOG

XXXI

Telegrame peste telegrame.

Doi ani în urma acestor întâmplări, izbucni războiul ruso-româno turc. Pe când Mitu își urma înainte studiile liceale, Dinu și Nelu se înrolau, ca voluntari, în armata română. Nelu se purtă inimos și vitejește, ca un Francez de viță curată: fu decorat și înaintat, pe câmpul de bătaie, la gradul de sublocotenent și rămase în oștirea românească, în care își croi o carieră strălucită.

Cât despre Dinu, trei luni după înrolarea sa, nu mai dete nici o știre despre dânsul. La încheerea războiului, unchiul său făcu cercetări, doar îi va da de urmă. Toate străduințele sale fură zadarnice. Constantin Verescu fu considerat ca dispărut, spre marea disperare a lui Mitu și Nelu, care-l iubeau ca pe un frate scump.

Mitu, dându-și bacalaurețul, plecă la Paris, să studieze botanica; acolo se arătă, cași în copilărie, băiat sărguitor, modest, liniștit.

Cinci ani mai târziu se întorcea în țară, cu diploma de doctor în științele naturale.

Deabia sosit, avu durerea să piardă pe tatăl său; puțin timp apoi se prăpădi și profesorul Viré, încărcat de ani

Mitu fu numit profesor de botanică la Universitatea din Iași, iar Nelu înaintat căpitan.

Trecuse, în totul, zece ani. Era în anul 1885. Intr'o zi din primăvara acestui an, Mitu — d-l profesor universitar Dumitru Verescu — se pomeni cu o telegramă din Statele-Unite ale Americii.

Din Statele-Unite? Neam de neamul lui n'avusesse legături cu cineva din acea țară depărtată. Cu multă curiozitate, Mitu deschise telegrama și, cu cea mai mare mirare, citi;

„Am atins milionul. Pe cale a deveni regele șuncilor. Sânt om în lume. Dar voi, Mitu și Nelu? Unchiul ce face? Dar Viré, Ciulică, Sava? Ne ținem de jurământ? Mergem la vară în Valea Seacă a Caraimanului? Rog răspunde urgent. Adresa mea: Diny Verescu, Pig-Avenue II A, Cincinnati, Ohio, United States of America.

Iubitor ca frate

DINU

Așa dar Dinu trăia. Dinu era om cu avere, milionar, și deabea după zece ani își amintea de tovarășii lui de copilărie și dorea să revadă locurile unde făcuse fel de fel de isprăvi.

Pe dată, Mitu, telegrafînd lui Nelu d-lui căpitan de artilerie Ion Viré — la Bacău, înștiințându-l de învierea lui Dinu și de propunerea lui de a implini jurământul ce făcuseră câteși trei, ca să se întrunească la Sinaia, când vor fi cu toții oameni în lume” primi dela ofițer un răspuns foarte insu-

flețit. Mitu apoi telegrafia lui Dinu : Mare bucurie vestea existenței tale. Și noi oameni în lume : Nelu căpitan de artilerie română, cu profesor universitar. Tata și Viré răposați. Sava și Ciulică trăesc. Noi gata întrunire Sinaia, excursie Bucegi, la vară. Telegrafiază când sosești România.

Dragoste multă dela noi doi

MITU

Mitu își inchipui, după această, că va primi o scrisoare, cu amănunte, din partea lui Dinu, care să deslușească pricina acelei lungi tăceri a vărului său, să dea istorisirea vieții lui Dinu, în timpul celor zece ani și lămurirea chipului cum câștigase milionul.

Dar în zadar așteptă, cu nădejdie. Iar Nelu îl bombardă cu scrisori și telegrame întrebătoare, cărora nu putea răspunde decât : nimic... tot nimic... tăcere...

În sfârșit, două luni în urmă, primi următoarea depeșă : „Epidemie la porci. Pierdut milionul. Rămas pârliț ca la început. Excursie Bucegi amănată Mii regrete.

Yours truly ¹⁾,

DINU

Postim ! Excursia pe munte rămasă .. baltă !

Trecu o nouă perioadă de zece ani, în care cei doi camarazi din țară nu primiră nici o știre de la cel expatriat.

Nelu se însură și deveni părintele unei fete și unui băiat.

¹⁾ Al vostru credincios.

În anul 1894, botanistul se căsătorește și dănsul. Un an - în urmă primi o telegramă din Statele-Unite:

„Lansat enormă afacere piei de iepuri. Sânt împăratul pieilor iepuri. Triplu milionar. Grozav dor de țară. Voi ce faceți? Mergem Caraiman?”

DINU

De data aceasta, întrunirea nu se putu înfăptui, din pricina unuia din țară, căci Mitu răspunde Americanului:

„Noi doi bine, însurați. Nelu o fată și un băiat. Eu aștept moștenitor la vară. Amânăm excursia Bucegi. Nespusă părere de rău. Dragoste.

MITU

La care primi răspunsul:

„Ce idee ciudată însurătoare! Păcat! Rămân dispoziție când puteți excursie Caraiman Business¹⁾ merg minunat. All right!²⁾”

DINY

Francezul zise: *Jamais deux sans trois* adică a treia oară este cea bună. Așa se întâmplă și cu eroii noștri. Telegrama din 1905 (după a treia perioadă de zece ani) suna astfel:

„Plictisit cu business, plin de spleen³⁾. Trebuintă repaos Valea Seacă a Caraimanului. Plec spre țară. Dacă nu puteți excursia Bucegi, mă duc singur. Peste alți zece ani, cine știe?”

DINY

¹⁾ Afacerile.

²⁾ Înainte.

³⁾ Plictiseală, ipocondrie specială Englezilor.

Auzi vorbă, să se ducă singur! Mitu sări, ca mușcat de șarpe, când citi aceste rânduri strașnice.

Espediă următorul răspuns hotărât.

„Și noi doi, Mitu, Nelu, munciți, dar fără spleen. Vino neîntârziat țară. Întâlnire curtea mănăstirii Sinaia 15 August stil vechiu, ora 12. Nu mai inventa pretext ultimul moment spre nerespectare jurământ.“

Scrise îndată lui Nelu, stăruind să-și ia un concediu și să vie negreșit la Cămpina, de unde împreună să se repeadă la Sinaia, în ziua de 15 August.

XXXII

La Sinaia, de Sf. Maria, 15 August 1905.

Ziua de 15 August, de Sfta Maria mare, este sărbătorită la Sinaia în toți anii.

Și în acel an 1905 valuri de popor se revărsau în Sinaia, popor sosit de prin toată valea Prahovei și de mai departe, cu mai multe trenuri speciale puse în circulație într'adins în acea zi.

Lumea venea să ia parte la târgul anual al localității și să fie față la prăznuirea bisericii mănăstirii și la masa dată sătenilor.

Mare îmbulzeală pe bulevardul Ghika, în piață și în curtea mănăstirii. Mitu și Nelu, sosiți în ajun, se plimbară prin târg în dimineața aceea, apoi, la timpul convenit, urcară coasta mănăstirii. Jur împrejurul bisericii, lume peste lume. Se apropia ora douăsprezece, oră fatală, ca în romane, când cei trei conjurați

trebuiau să se întâlnească și să tăinească. Dar cum să găsești un ac într'un car cu pae, un un om într'o furnicărie de capete și picioare și mai cu seamă un om pe care poate nu-l mai recunoști, după o lipsă de treizeci de ani?

Nelu scoate ceasul: douăsprezece fără două minute... Deodată îi vine o inspirație:

— Mitule, am găsit... Ți-aduci tu aminte, în Valea Seacă, cum ne regăseam când ne rătăceam unii de alții?

— Da, da... semnalul: un fluerat deosebit.

— Așa: o notă lungă și două alte scurte.

— Flueră tu, Nelule, că tu erai maestrul fluerător pe vremea aceea, pe când eu mă ajutam cu țignalul, ce luasem de acasă.

Nelu ascultă povăța camaradului. De trei ori, în răstimpuri, flueră, după norma convenită.

Se uitați oamenii la dânsul, cu mirare.

După câteva clipe, răsună răspunsul aidoma cu chemarea.

— A venit, este aci, ziseră profesorul și ofițerul, în culmea mulțumirei.

După un șir de chemări și răspunsuri, tot apropiindu-se unii de alții, se văzură, însfârșit, față în față.

Trei strigăte:

— Dinu!

— Dinu!

— Mitu și Nelu!

Cine ar putea pretinde că tovarășii de acum treizeci de ani s'ar fi recunoscut lesne, de n'ar fi fost la mijloc semnalul cu pricina?

Cel mai schimbat la față era Dinu. American, din creștet până la picioare: mustățile rase, părul scurt, țacălie. Pe cap un joben monumental, cenușiu.

Mitu își păstrase îmbujoreala obrazilor, părul lung, morișca de păr la mijlocul frunței și mersul legănat.

Iar Nelu purta un barbișon à la Napoleon al III-lea și niște mustăți stufoase, lungi și vârfulite.

Cu câtă dragoste se îmbrățișară!

— Insfârșit, iată-te iar printre noi, Dinule, răutăcios emigrat!

— Da, Mitu drag, da my dear ¹⁾ Nelu, și cred pentru long time ²⁾; *i am american citizen* ³⁾, dar mare dor de patrie română...

Dinu amesteca cuvinte românești cu englezești, pronunțate toate cu un accent american foarte simțit.

— Am auzit aveți petrol mult Câmpina?

— Berechet!

— Eu fac afaceri petrol.

— Deocamdată, Americanule dragă, lasă *businessurile* (afacerile), că ne-am întâlni aci pentru altceva.

— Yes! ⁴⁾.

— Trei lucruri avem de făcut, lămuri Mitu. Mai întâi să citim scrisoarea ce mi-a încredințat tata în ziua jurământului nostru; al doilea, să hotărâm ce întrebuițare vom da celor două sute de lei, luați din comoara ce am descoperit în peșteră și depuși la o bancă, spre fructificare; al treilea, să facem o excursie prin locurile Bucegilor, unde am petrecut așa de frumos, două săptămâni, în vara anului 1875.

¹⁾ dragul meu.

²⁾ mult timp.

³⁾ eu sunt cetățean american.

⁴⁾ Da!

— Very well! ¹⁾, consimți Americanul.

— Să eșim din mulțimea asta, stăruie Nelu.

Și, trecând prin poarta mănăstirei, luară o alee, care se afunda în pădure, spre sfânta Ana.

Depart de lume și sgomot, se așezară pe iarbă și Mitu, rupând plicul conului Toma dete citire, cu tremurături în glas, scrisorei îngălbenite:

„Dragi băeți, tu, Mitule, fiu scump; tu, Dinule, nepot iubit; tu, Nelule, vrednic nepot al neprețuitului meu profesor Louis Viré, când veți ceti aceste rânduri, eu de mult voi fi oale și ulcioare. Iar voi? Nu pot pătrunde tainele viitorului. Poate—nădăjduesc—fiecare din voi om în rândul oamenilor, cu câte o casă de copii?

„In zadar aș face tot felul de presupuneri. „Oricum, orice fel ați fi, câți ați fi, vă sânt „dator o mărturisire.

„Intemnițarea voastră în Valea Seacă a Caraimanului, timp de aproape două săptămâni, a fost pusă la cale de Sava, după povața mea.

„In casa noastră din Câmpina, voi tânjeați. „lenevindu-vă; prevedeam că acea vacanță urma „să fie fără nici-un folos pentru mințile și trupurile voastre, lucru de care v'ați cam dat „seamă, când mi-ați cerut voia de a lua drumul „spre Sinaia.

„M'am gândit atunci că era bine să dau prilej „unor flăcăi voinici ca voi să infrunte tot felul „de greutăți și răutăți ale naturei și, cu chipul „acesta, să fiți nevoiți a vă oțeli trupurile, a vă „ascuți mințile, a dovedi înșușiri frumoase: inițiativă, răbdare, curaj.

„In Valea seacă a Caraimanului a-ți suferit de

¹⁾ Foarte bine!

„foame, ați avut culcușul prost, v'ați oboșit
 „adesea peste măsură, ați dus un trai de oameni
 „necivilizați, de primitivi.

„*Eu am voit aceasta.* Nu mi-a părut rău,
 „când, la înapoiere v'am văzut mai voinici,
 „mai vrednici, mai inimoși, mai desghetați și
 „când am aflat ce băieți de ispravă fuseserați.
 „Inercarea, la care vă supusesem, dase roade
 „mai presus de așteptările mele. Așa-i că n'o
 „să mă țineți de rău?

„In ceasul când Dumnezeu va vrea să mă ia
 „la dânsul, voi pleca, cu rugăminte pe buze:
 „Doamne, hărăzește celor trei băieți ai mei,
 „în viața lor, toate minunatele însușiri de cari
 „au dat dovadă în Bucegi. Și, după cum le-am
 „urat, la înapoiere de pe munte, să-și împodo-
 „bească ființele cu diadema celor trei nestemate:
 „Munca. Cinstea, Bunătatea. Vă trimet binecu-
 „vântarea mea, dragi copii. Fiți fericiți.

Al vostru iubitor
 Toma Verescu

„PS. Am uitat să vorbesc despre Ciulică.
 „Părtaș al tainei noastre, el v'a fost călăuză
 „deaproape veghetoare, după cum Sava v'a
 „ocrotit, fără știrea voastră, la distanță“.

La gătirea acestei citiri, câteși trei tovarășii
 aveau lacrimi în ochi.

— Bietul-tata!

— Ce om bun a fost unchiul!

— D-zeu să-l ierte pe binefăcătorul meu!

Urmă o tăcere, în care fiecare își adună aminti-
 rile, apoi:

— Așa dar, noi am fost păpuși? Observă Dinu.

— Da, și sforile le trăgeau Sava și Ciulică

— Acum, zise Mitu, îmi explic eu multe, care-mi daseră atunci de bănuît: dispariția lui Ciulică într'o noapte...

— Și într'un după prânz...

— Merindele care se iveau, tocmai când nu mai erau de nici unele...

— Peștera înzestrată cu tot felul de bunătăți...

— Capra neagră pe pridvorul peșterei...

— Dar inscripția?

— Ba inscripția a fost un „hors-d'oeuvre“ neînscris în programa Verescu-Ciulică-Neguțoi.

— Bună a fost și comoara...

— Lasă că toate au fost cu rost.

— Aoh! Yes!

— Și, la urma urmelor, tot spre binele nostru că am pățimit puținel...

— Și nu ne-au rămas decât amintiri plăcute.

— Indeed! ¹⁾ Ghiudemult tare ca piatra crescut în iarbă.

— Mămăliga care mirosea a pipă...

— Ciupercile, cu peltea de gutui...

— Gențiana amară...

— Arnica bună de fumat... pentru Ciulică.

— Derdelușul pe pod de zăpadă...

— Și tunelul dedesubt...

— Dar primejdin grozavă, din care m'a scăpat Nelu?

— Și Mitu îmbrățișă, cu drag, pe ofițer.

— Coborâșul cu atâtea piedici...

— Lăsatul cu frânghia...

— Hei, aveam pe vremea aceea vârsta de cinsprezece ani!

— N'aveam carieră de făcut.

— Nici copii n'aveam.

¹⁾ Intr'adevăr.

— Nici business.

— Înșfârșit, ce a fost, a fost, încheiă Filosoful: acum să ne vedem de treaba pentru care ne-am întrunit aci. Scrisoarea tatei o citirăm. Treccm la a doua parte a programului: întrebuințarea celor două sute lei. Știți voi ce a devenit această sumă depusă la Banca „Folosul“ timp de treizeci de ani, cu dobândă compusă a 5% pe an? Ascultați și vă minunați: 855 lei; bani 90.

— Bravo! zise ofițerul.

— Very little benefit! ¹⁾ Puțin...

— Cum puțin, Americanule?

— In afaceri piei iepuri producea 50000 dolari ²⁾.

— Aici nu suntem în America, Dinule, și...

— Sunt buni și acești 855 lei, bani 90, întrerupse Nelu.

— Vorba e, ce facem cu ei?

— Dați la mine, eu bag în afaceri petrol și împărțim beneficii frumoase.

— Ba nu, dragă Yankee, că suma aceasta nu e pentru noi personal, ci are ca scop binele obștesc.

Mitu propuse ca din venitul acestor bani să se dea, în fiecare an, un premiu celui mai sânguitor student botanist.

Dar ceilalți doi:

— Tu, profesorule, nu te gândești decât la elevii tăi...

Ideea lui Nelu: cu acelaș venit să se răsplătească anual cel mai dibaci trăgător artilerist din Bacău.

¹⁾ Prea mic beneficiu.

²⁾ 250.000 lei.

Protestare :

— Tu, ofițerule, numai de soldații tăi ai grije...

Dinu zise:

— Asta discussion fără termination. Trebuie arbitru.

— Pe cine să numim arbitru? întrebă Mitu.

— Bucegii, glumi Nelu.

— Bucegii? Ia stați... ia stați... se repezi Mitu, deodată luminat. Banii aceștia fac parte dintr'o comoară găsită în cuptorul lui Răducu, în Valea Seacă a Caraimanului. Așa-i?

— Așa-i.

— Urmați-mi raționamentul: vasăzică comoara ne-a dăruit-o Bucegii?

— Yes.

— Așa dar să răsplătim Bucegii.

— Bine o aduseși, Mitule, băgă de seamă Nelu.

— Să le facem Bucegilor un dar frumos. Uite, de pildă, o umbră maare, maare, sub care să se adăpostească pe vreme de ploaie.

— Sau un „nécessaire de toilette“, să se gătească. Dumineca, spuse una, tot atât de lată, Dinu.

— Eu vorbesc serios, și voi...

— Ei, hai, dă-i nainte. Dar ce idee: recompensă Bucegilor?

— Chiar Bucegilor nu, dar... bucegiștilor.

— Aha! devii interesant.

— Vă amintiți câte și câte am fi putut suferi, de n'am fi găsit un adăpost în peșteră?

— Ne amintim.

— Iată deslegarea problemei noastre: cu cei 855 lei...

— Și cu ce mai dau eu, intrerupse Americanii, dacă ideea e frumoasă...

— Să construim un mic adăpost pentru creierătorii Bucegilor.

— Vino, vino, să te pupăm, onorate profesore!

Minunat ți-e gândul!

— *Marvellous! Marvellous!* ¹⁾

— Da, o odăiță cu pereții de lemn, acoperiți cu șindrilă, ceeace Nemții numesc *Schutzhütte*.

— În sfârșit, trecem la partea a treia: excursia pe Bucegi, revederea Văii Seci.

— O facem negreșit, se grăbi Nelu.

— Yes; eu adus echipament la voi și la mine.

— Bravo, Americanule, ești un om practic.

Când?

— *To-morrow*.

— Ce mărâi?

— Nici atât englezește nu știți? *To-morrow*, mâine.

— Bine, zise Mitu. De aminteri, eu am și organizat expediția noastră, cu ajutorul Ciulică.

— Ciulică, unde e? întrebă Dinu. Unde *brave fellow*? ²⁾

— Nu este aci, e la Bușteni.

— Sade acolo?

— Da, e proprietar, mă rog. Tata i-a lăsat, prin testament, o mie de lei, am adăugat eu câteva sute de lei și i-am cumpărat un loc la Bușteni, unde și-a clădit o căscioară și trăește fericit; are *bătrânețe unse*, vorba Românului.

— Bătrân?

— Trecut de șasezeci de ani, dar se ține bine. Dovadă că mâine tot el ne va călăuzi pe munți...

¹⁾ Minunată! Minunată!

²⁾ bravul tovarăș.

— *It is wonderful!*¹⁾ Dar Sava vânătorul?

— S'a prăpădit, săracul, acum doi ani urmărea o capră neagră pe un brâu al Coștilei; tot cu ochii în sus, a călcat în gol și s'a surpat în prăpastie...

— Dumnezeu să-l ierte, că vrednic om a fost!

— Grădină de om!

Cei trei prieteni petrecură ziua aceea împreună nedespărțiți. Iși povestiră toate câte li se întâmplase timp de treizeci de ani. Cu deosebire interesantă fu istorisirea lui Dinu:

Cum pe câmpul de bătae de la Plevna se împrietenise cu un reporter american, care, prețuindu-i firea îndrăzneată, îl ademenise să plece cu dânsul în America; cum trăsese pe dracul de coadă câți-va ani în New-York; cum, ajutat de noroc și de protecția unui bogătaș, ajunsese *regele șuncilor* apoi *împăratul pieilor de iepuri*.

Seara, după masă, se despărțiră. luând înțelegere pentru ziua următoare: întâlnire în parc la ora opt, de unde călare să plece la Buzeni.

XXXIII

Incheiere.

Mitu tocmai se deșteptase în aceea dimineață și se pregătea să îmbrace costumul de alpinist adus de Dinu, când i se înmână o scrisoare, din partea d-lui Diny Verescu.

¹⁾ Asta e minune!

— Drag Mitule, regret nu pot iau parte es-cursie. Primit telegrama Moreni. Superbă afa-cere petroi. Plec cu trenul persoane.

(Good bye¹⁾)

DINY

— Na! Se putea să se astâmpere America-null Iată-ne rămași doi, Nelu, cu mine...

Dar noi bătați în ușă. Altă scrisoare; dela d-l colonel Virea:

„Dragă Mitule, prin telegramă sunt chemat de urgență la regiment. Nevoit să plec cu trenul de persoane. Regret grozav că nu pot lua parte la excursie. Dar vei avea pe Dinu tovarăș.

NELU

— Poftim! Am rămas singur... Ce e de făcut? să-mi adresez o depeșă:

„Dragă Mitule, eu Mitu sunt chemat telegra-fic în insula Șerpilor, înaltă afacere de Stat. Regret, etc. etc.

Nu, nu: *j'y suis, j'y reste*. Nu voi trăda cauza sfântă.

Mă duc la Bușteni.

Se duse. Ciulică, moș Ciulică, îl primi cu drag, dar ce părere de rău, când văzu numai pe Mitu.

— Dar domnișorul Dinu? Dar domnișorul Nelu?

Ciulică îi știa tot domnișori.

— Acești doi domnișori s'au făcut nevăzuți.

— Păcat!

— Lasă, Ciulică, mergem noi doi.

¹⁾ Adio.

— Mergem.

— Drept la *Portița* Caraimanului și apoi în Valea Seacă?

— Chiar așa.

Plecară. Era o zi nespus de frumoasă, cer senin, soare strălucitor. Intrară în Valea Jepilor, dintre munții Jepii mari și Caraimanul, călcând pe o potecă bună, potecă boeréască, pe care picioarele vâjnoase de botanist sânguitor ale profesorului umblau neobosite. Mitu, sorbind aerul îmbălsămat de mirosul brazilor și molifișilor, privea jur împrejur, cu melancolie. Partida de plăcere, amănată de trei ori din zece în zece ani, dăse greș, acum, în cea din urmă clipă. Din trinitatea voinică, veselă, sglobie numai el unul se ținea de jurământul solemn...

În trei ore ajunse sub cascada *Vânturișul* Caraimanului, de unde, cotin l la dreapta, luară brâul ducând la *Portița*. Mitu mergea îngândurat, Ciulică tăcut, fumând veșnica-i pipă. Profesorul recunoscu brâul, cu cărăriua ciobănească, pe care umblase, în tovărășia celor doi camarazi de copilărie, împreună cu ciobanul și cu vestitul vânător Sava Négutoi. Ce plăcere, când la o nouă cotitură, zări, în depărtare, *Portița!* Aceeași formă de labă de picior... Acelaș brâu, aceeași cărăruie, aceleași spinări ierboase, aplecate spre prăpastia văii Jepilor... Iși aminti versurile lui Lamartine recitate odinioară de Nelu:

Mais la Nature est là, qui t'invite et qui t'aime.
Plonge-toi dans son sein, qu'elle t'ouvre toujours;
Quand tout change pour toi, la nature est la même,
Et le même soleil se lève sur tes jours...

Ajunși la *Portița*, trecând, prin deschizătură, pe

clinul Caraimanului, din spre Valea Prahovei se așezară pe un brăneag, să iea masa. Mitu privea, privea.

Ce de schimbări în Valea Prahovei, într'un răstimp de treizeci de ani! Mâna omului smulsesese din acel ținut farmecul naturii sălbatice...

La o mie de metri dedesuptul poenei Porțiței, satul Bușteni, cu-nenumărate case și vile, tăiat de soseaua națională, panglică albă-tivită de verdeața arboriilor sădiți dealungul, șosea schimbată, dincolo de podul valea Cerbului, într'un minunat bulevard, cu alee umbrite de un îndoit rând de castani, paltini și scoruși.

Linia ferată, paralelă cu șoseua, alergând dela Sinaia spre Predeal, înghițită de un tunel, la capătul Buștenilor. Mai la Nord, satul Azuga (numit odinioară Intre-Prahove) stup de albine muncitoare, fabrici de tot felul, cuibărit în Valea Azugei; și mai la nord, Predealul, cu vilele sale cochete; granița, valea Temeșului dintre munții Postovarul și Piatra-mare, vale romantică ducând la Brașov.

~ Civilizația pătrunsese deabinelea la poalele Bucegilor!

Mitu privea, privea... O lânzezeală neînțeleasă îi coprindea trupul îi înnegura mintea.

Se întinsese pe iarbă, alături de o tufă de jnepeni și adormi sub învăluirea mângâioasă a razelor soarelui de ameazi.

Când se deșteptă. Ciulică era lângă el ținând în mână o cutiuță de lemn.

— Bun fu somnulețul ăsta! Dar ce ai în mână?

— Poftim, de vezi.

Mitu deschide cutiuța. Înăuntru nimic alt decât

un petec de carton pe care sta scris — profesorul mai mult ghici decât citi, creionul fiind pe alocurea aproape șters: *Cei trei mușchetari ai bucegilor: Mitu, Dinu, Nelu August 1875.*

— Petecul ăsta de hârtie, lămuri Giulică, am văzut cum domnișorul Nelu l'a vărât atunci într'o ghioace din stânca Portiței...

— Dar cum de s'a păstrat, de n'a putrezit, de atâtea seamă de ani?

— Hehei! Eu l'am păstrat. L'am băgat într'o cutiuță și de câte ori veneam pe aici, tot schimbam cutiuța...

— Duios ți-a fost cugetul, Ciulică dragă!

— Știam eu că o să dați pe aci careva, cândva...

Mitu adânc emoționat, îmbrățișă pe bătrânul zicându-i:

— Baiat bun ai fost, Ciulică; om de treabă ai rămas... Acum, degrabă spre Valea Seacă, să nu ne apuce noaptea. Aș vrea să cercetez peștera noastră...

— Peștera? Hm! O să-ți fac supărare, dar trebuie să-ți mărturisesc adevărul.

— Ce? Spune.

— Peștera nu mai este în ființă.

— Nu se poate!

— Acum cinci ani, când m'am dus în Valea Seacă, n'am mai găsit-o. Nici podeag, nici gură de cuptor, n.mic... toate prăbușite.

Vreun cutremur?

— Ași, nu o cădere de zăpadă, cum n'am mai pomenit, care a dărâmat toate în jur... No să vezi nimic, domnule Mitu... Ar fi mai bine să nu mai tulim în Valea Seacă; o să-ți faci inima rea..

— A levăr grăești, Ciulică! Mai bine rămân cu amintirea... Să mai stăm aci, până la ceasul în-

toarcerei... Ne așezăm colea, lângă jnepeni, cu fața spre piscurile Văii Seci...

Soarele, trecut de amezai, trimetea sulți, printre zimții crestei Caraimanului; pete de umbră se întindeau prin adâncături.

— Liniște, pace. Acum, desrobit de amintiri, neștiutor de prezent, neturburat de grijile viitorului, sufletul lui Mitu plutea înaripat peste aceste locuri fermecate, despre cari ar fi putut zice, cu nemuritorul Victor Hugo.

Oul, c'est un de ces lieux où notre cœur sent vivre
 Quelque chose des cleux qui flotte et qui l'enivre,
 Un de ces lieux qu'enfant j'aimais et je rêvais,
 Dont la beauté sereine, inépuisable, intime,
 Verse à l'âme un oubli, sérieux et sublime.
 De tout ce que la terre et l'homme ont de mauvais ¹⁾.

SFÂRȘIT

¹⁾ Traducere liberă: Da, acesta este unul din acele locuri unde inima noastră simte că trăește—Ceva din ceruri care plutește și o îmbată—Unul din acele locuri, pe care, copil fiind fiind îl inbeam și visam—A cărui frumusețe senină, fără de sfârșit, intimă—Varsă în inimă uitarea, temeinică și sublimă—Uitarea răutății pământului și omului.

VERIFICAT

1987